

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

Právnická fakulta

---

# RIGORÓZNÍ PRÁCE

Zkrácené přípravné řízení  
a zjednodušené řízení před samosoudcem

The shortened preliminary proceedings  
and the simplified proceedings before a single judge

Zhotovitel: Jiří Králík

říjen 2009

---

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

Jiří Králík, v.r.

## Poděkování

Velmi rád bych poděkoval a vyslovil uznání všem, kteří mi pomáhali při vzniku této práce.

Za poskytnutí odborných rad děkuji zejména Mgr. Petře Rademacherové, náměstkyni Okresního státního zastupitelství v Hradci Králové, npor. Mgr. Janu Tollarovi, vedoucímu Analyticko-právní skupiny Městského ředitelství Policie ČR v Brně a JUDr. Oldřichu Rejfkovi, soudci Krajského soudu v Hradci Králové.

Zvláštní poděkování patří JUDr. Aleně Fintové z Krajského soudu v Plzni, jedinečné osobnosti, která mi byla oporou.

Nakonec bych chtěl poděkovat své rodině za poskytnuté zázemí a své milované přítelkyni Mgr. Janě Hochmanové za její trpělivost a lásku.

---

---

# Obsah

<b>OBSAH</b> .....	<b>1</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK</b> .....	<b>3</b>
<b>ÚVOD</b> .....	<b>4</b>
<b>1 HISTORICKÝ EXKURZ</b> .....	<b>6</b>
1.1 TRESTNÍ ŘÍZENÍ NA KONCI 19. STOLETÍ A V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ	6
1.2 TRESTNÍ ŘÍZENÍ PO ROCE 1948.....	7
1.3 TRESTNÍ ŘÁD Z ROKU 1961 A JEHO NOVELY .....	8
1.4 Tzv. „VELKÁ NOVELA“ TRESTNÍHO ŘÁDU Z ROKU 2001.....	10
<b>2 ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ</b> .....	<b>11</b>
2.1 CHARAKTERISTIKA ZKRÁCENÉHO PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ.....	11
2.2 PŘEDPOKLADY PRO KONÁNÍ ZKRÁCENÉHO PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ .....	13
2.2.1 <i>Obecný předpoklad</i> .....	13
2.2.2 <i>Alternativní podmínky</i> .....	15
2.2.3 <i>Negativní podmínky (překážky)</i> .....	18
2.3 ZÁSADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ VE ZKRÁCENÉM PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ.....	21
2.4 ORGÁNY ČINNÉ VE ZKRÁCENÉM PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ.....	24
2.4.1 <i>Policejní orgány</i> .....	24
2.4.2 <i>Státní zástupce</i> .....	25
2.5 ZAHÁJENÍ ZKRÁCENÉHO PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ A SDĚLENÍ PODEZŘENÍ... 28	
2.5.1 <i>Zahájení zkráceného přípravného řízení</i> .....	28
2.5.2 <i>Sdělení podezření</i> .....	30
2.6 POSTUP VE ZKRÁCENÉM PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ .....	32
2.6.1 <i>Dokazování</i> .....	32
2.6.2 <i>Dozor státního zástupce</i> .....	35
2.6.3 <i>Mladistvý ve zkráceném řízení</i> .....	37
2.6.4 <i>Podezřelý a jeho obhajovací práva</i> .....	40
2.6.5 <i>Lhůta pro skončení</i> .....	45
2.7 UKONČENÍ ZKRÁCENÉHO PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ.....	48
2.7.1 <i>Vyřízení věci policejním orgánem</i> .....	48
2.7.2 <i>Vyřízení věci státním zástupcem</i> .....	50
<b>3 ZJEDNODUŠENÉ ŘÍZENÍ PŘED SAMOSOUDCEM</b> .....	<b>56</b>
3.1 CHARAKTERISTIKA ZJEDNODUŠENÉHO ŘÍZENÍ .....	56
3.2 PŘEDPOKLADY PRO KONÁNÍ ZJEDNODUŠENÉHO ŘÍZENÍ .....	56
3.3 ZÁSADY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ VE ZJEDNODUŠENÉM ŘÍZENÍ .....	58
3.4 ČINNOST SOUDU PŘED HLAVNÍM LÍČENÍM.....	61
3.4.1 <i>Přezkoumání návrhu na potrestání</i> .....	61
3.4.2 <i>Odmítnutí návrhu potrestání</i> .....	63
3.5 VYŘÍZENÍ VĚCI MIMO HLAVNÍ LÍČENÍ.....	65
3.5.1 <i>Trestní příkaz</i> .....	65
3.5.2 <i>Podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání</i> .....	67
3.6 HLAVNÍ LÍČENÍ .....	68
3.6.1 <i>Dokazování v hlavním líčení</i> .....	68
3.6.2 <i>Rozhodnutí v hlavním líčení</i> .....	72

<b>4</b>	<b>PŘÁVNÍ ÚPRAVA DE LEGE FERENDA.....</b>	<b>76</b>
4.1	ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ .....	76
4.2	SUPERRYCHLÉ ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ .....	79
4.3	ZJEDNODUŠENÉ ŘÍZENÍ A TRESTNÍ PŘÍKAZ .....	80
<b>5</b>	<b>KOMPARACE SE ZAHRANIČNÍ PŘÁVNÍ ÚPRAVOU .....</b>	<b>82</b>
5.1	RYCHLOST ŘÍZENÍ NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI .....	82
5.2	ZRYCHLENÉ TRESTNÍ ŘÍZENÍ VE VYBRANÝCH STÁTECH EVROPSKÉ UNIE	84
5.2.1	<i>Francouzská republika</i> .....	84
5.2.2	<i>Spolková republika Německo</i> .....	85
5.2.3	<i>Italská republika</i> .....	86
5.3	POROVNÁNÍ S PŘÁVNÍ ÚPRAVOU VE SLOVENSKÉ REPUBLICE .....	88
5.3.1	<i>Reforma trestního práva</i> .....	88
5.3.2	<i>Zkrácené vyšetřování</i> .....	89
5.3.3	<i>Zvláštní zkrácené řízení</i> .....	94
5.3.4	<i>Trestní příkaz</i> .....	95
	<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>97</b>
	<b>RESUMÉ .....</b>	<b>100</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY .....</b>	<b>102</b>
	PRAMENY .....	102
	ODBORNÁ LITERATURA .....	105
	ODBORNÉ ČASOPISY .....	108
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE .....	109

## Seznam použitých zkratk

BIS	Bezpečnostní informační služba
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
JŘStZast	Vyhláška č.23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech a úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů
Listina	Listina základních práv a svobod České republiky
NSZ	Nejvyšší státní zástupitelství
POP	Pokyn obecné povahy
PolČR	Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
StZast	Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
Sb.v.s.	Sbírka výkladových stanovisek
Tr.por.	Zákon č. 301/2005 Z.z., o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov
TrŘ	Zákon č.141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
TrZ	Zákon č.140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TrZk	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
ZPTr	Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001 ze dne 30.listopadu 2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění v trestním řízení
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
Z.z.	Zbierka zákonov Slovenskej krajiny

## Úvod

Přiměřená rychlost trestního řízení je jedním z garantů zajištění práva na spravedlivý proces. Ve smyslu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) má obviněný právo, aby o jeho trestním obvinění bylo rozhodnuto v přiměřené lhůtě. Jako protiváha tomuto právu na rychlé řízení stojí právo obviněného mít dostatek času a možnosti na přípravu obhajoby (čl. 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy).

V právním řádu České republiky je požadavek na přiměřenou rychlost řízení vyjádřen v ústavní rovině. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů. V zákonné rovině se promítl požadavek rychlosti do jedné ze zásad trestního řízení. V trestním řádu ji nalezneme v ustanovení § 2 odst. 4, kde se ve spojitosti se zásadou oficiality uvádí, že orgány činné v trestním řízení musí projednávat trestní věci co nejrychleji. Stejně tak zákon o soudnictví ve věcech mládeže (§ 3 odst. 6) deklaruje rychlost řízení za jednu ze základních zásad trestního řízení. Obsahem zásady rychlosti trestního řízení je v obecné rovině požadavek projednávat trestní věci v časově únosných mezích bez zbytečných průtahů.

Je známo, že vede-li se trestní řízení zdlouhavě, snižuje se tím jeho účinnost, resp. výchovné a preventivní působení. Dlouho trvající trestní řízení oslabuje přirozený vztah mezi trestným činem a trestem a umožňuje delší dobu trvající zásahy do občanských práv a svobod. Způsobilstvu trestu výchovně působit na společnost je po dlouho trvajícím trestním řízením velmi snížena. Časově přiměřené, tj. v únosných časových mezích probíhající trestní řízení, usnadňuje dokazování. Při déle trvajícím řízení dochází k postupnému snižování vypovídací hodnoty důkazů, důkazy mizí a snižuje se schopnost svědků reprodukovat zjištěné skutečnosti. Nelze pominout ani okolnost, že časově přiměřené projednání věci prospívá postavení obviněného i poškozeného, kteří nejsou vystaveni delší dobu trvajícím stresujícím účinkům trestního řízení, a obviněný také nejistotě o konečném výsledku trestního stíhání. Na druhou stranu obviněný někdy záměrně provádí procesní obstrukce, aby déle trvajícím řízením odmítal spravedlnost.

Opakem průtahů v řízení je ovšem unáhlené trestní řízení, které může jít na úkor zjištění skutkového stavu nebo na úkor práv osob zúčastněných na řízení (poškozený může mít zájem na náležitém zjištění skutkového stavu a potrestání

pachatele) a na úkor kvality řízení. Kriteria „přiměřené lhůty“ k projednání a rozhodnutí trestní věci (čl. 6 odst. 1 Úmluvy), resp. projednání věci „bez zbytečných průtahů“ (čl. 38 odst. 2 Listiny), anebo „co nejrychlejší projednání trestních věcí“ (§ 2 odst. 4 tr. řádu) jsou neurčitými pojmy, které se mohou lišit a také se liší podle povahy každého individuálního případu. Je velmi obtížné předem abstraktně vymezit přiměřenou délku řízení k projednání a rozhodnutí věci.

V českém trestním právu procesním se promítlo úsilí o rychlé projednání trestní věci proti pachateli vedle výše uvedené zásady rychlosti trestního řízení také u tzv. zkráceného přípravného řízení, na něž navazuje ve fázi před soudem zjednodušené řízení před samosoudcem. Tento zvláštní způsob postupu před zahájením trestního stíhání pro nejméně závažné trestné činy se sazbou trestu odnětí svobody do tří let, při kterých je pachatel přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebo které jsou skutkově a důkazně jednoduché, byl zaveden tzv. „velkou novelou“ trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. Úprava zkráceného přípravného řízení byla doplněna do ustanovení § 179a a násl. TrŘ a navazující zjednodušené řízení před samosoudcem do ustanovení § 314b a násl. TrŘ. Zkrácení doby řízení bylo dosaženo jednak odstraněním nebo zjednodušením různých formálních procedur, zejména se omezilo nebo zjednodušilo dokazování.

Takovéto reformní snahy zaměřené na zrychlení trestního řízení jsou zajisté vedeny motivy účinnějšího trestního řízení. Na druhou stranu je důležité si uvědomit, že existují také reformní aktivity, které se zaměřují na dostatečně kvalitní ochranu lidských práv, čehož může být dosaženo pouze posílením pozice obviněného. Naplnění těchto cílů pochopitelně není jednoduché a navíc se mohou snadno vzájemně dostat do rozporu. Pokud nemá jít uskutečnění jednoho cíle zcela na úkor cíle druhého, nelze se vyhnout určitým kompromisům.

Domnívám se, že zavedením zkráceného přípravného řízení a na něj navazujícího zjednodušeného řízení před samosoudcem došlo ke zrychlení trestního řízení u vybraných bagatelních deliktů, aniž by došlo k podstatnému zásahu do práv podezřelého. Některé zásahy do práv podezřelého ovšem nadále zůstávají předmětem diskuzí v odborných kruzích, i proto lze očekávat určité změny v právní úpravě de lege ferenda.



## 1 Historický exkurz

### 1.1 Trestní řízení na konci 19. století a v první polovině 20. století

Československá právní úprava trestního řízení vychází z tradice tzv. kontinentálního procesu, jehož základní obrysy vznikly v XIX. století ve Francii, Prusku, Rakousko-Uhersku a byly následně s různými modifikacemi převzaty do trestních řádů mnoha zemí. Rozhodujícím zlomem v trestním řízení byly ústavní zákony z 60. let 19. stol. Základní zákon o moci soudcovské č.144 z 21. prosince 1867 ř.z. stanovil ve člancích 10 a 11 zásady ústnosti a veřejnosti soudního řízení, obžalovací proces a instituce porotních soudů. Prosincová ústava z r. 1869 tyto zásady umožnila uvést v život. Stalo se tak v českých zemích řádem soudu trestního, zákonem č.119 ř.z. ze dne 23. května 1873, jehož autorem byl ministr spravedlnosti Julius von Glaser. Znamenal v podstatě úplný návrat k modernímu trestnímu řádu z roku 1850 a výrazně změnil povahu trestního řízení. Byl velice propracovaným a kvalitním zákonodárným dílem, což je možno dovodit z jeho dlouhodobé platnosti. Na území později vzniklé Československé republiky platil až do roku 1950, i když s četnými změnami.<sup>1</sup>

Podle trestního řádu z r. 1873, platného na území českých krajů, se konalo přípravné řízení ve dvojí formě. Policejní a soudní přípravné vyhledávání na straně jedné a přípravné vyšetřování na straně druhé. Policejní přípravné vyhledávání mělo v poměru k soudnímu spíše charakter jednostranného úředního pátrání, pohybovalo se ve formách volnějších, mimosoudních a nenáleželo ještě k samotnému trestnímu řízení.<sup>2</sup> Konaly je bezpečnostní úřady a to buď z úřední povinnosti nebo na příkaz státního zástupce, jehož pokyny byly povinny uskutečňovat. Policejním úkonům vyhledávacím nepříslušela v řízení před soudem důkazní, resp. procesní moc. Soudní přípravné vyhledávání konal (zpravidla na návrh státního zástupce) vyšetřující soudce nebo okresní soud. Jejich práva a povinnosti byly stejné jako u vyšetřujícího soudce. Přípravné

<sup>1</sup> *Nett, A., Zezulová J., Vlček E., Draštik A.* Trestní právo procesní. Obecná část. 3. doplněné vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2000, 6-8 s. ISBN 80-210-2275-2.

<sup>2</sup> *Storch, F.* Řízení trestní rakouské. Díl 2. Praha : J.Otto, 1896, str. 142, 146.

vyšetřování, které vedl rovněž vyšetřující soudce nebo okresní soud určený tzv. radní komorou, bylo povinné jen u některých trestných činů. Zahájeno mohlo být jen tehdy, byl-li podán návrh oprávněným žalobcem proti určité osobě a pro určitý trestný čin. Soudní přípravné vyhledávání a přípravné vyšetřování mělo vzbuzovat představu, že pouze úkony „nestranného a nezávislého“ vyšetřujícího soudce mohou mít význam při soudním rozboru. Ve skutečnosti však tomu tak zdaleka nebylo. Vyšetřující soudce se totiž návrhy žalobce zpravidla řídil, aniž zkoumal jejich opodstatněnost. Navíc rozsah a zaměřenost jeho činnosti byly vždy fakticky předurčeny těmi materiály policejního přípravného vyhledávání, které žalobce vyšetřujícímu soudci odevzdal. Na rozdíl od žalobce měl obviněný v přípravném řízení nepatrná práva, i když formálně v něm měl postavení strany stejné jako žalobce.<sup>3</sup>

Po vzniku Československé republiky byly přejaty veškeré trestněprocesní předpisy Rakouska-Uherska na základě tzv. recepčního zákona č. 11/1918 Sb. z 28. října 1918. Nikoli pouze rakouské, ale i uherské. Tím vznikl problém dvojí úpravy v Čechách, Moravě a Slezsku na jedné straně, kde se postupovalo podle trestního řádu z roku 1873 a na Slovensku a Podkarpatské Rusi na straně druhé, které používali stále uherského trestního řádu ze 4.12.1896. Takto vzniklý právní dualismus se nepodařilo překonat a zůstal tedy zachován až do roku 1950. Během existence první republiky sice probíhala řada reformních prací se snahou sjednotit trestní řád v celém státě a vnést do něj moderní myšlenky právní teorie, ale tyto snahy následně vepsané do nových trestních řádů se nedočkaly svého přijetí před Mnichovem. Byly pouze přijaty některé právní normy mající procesní charakter, z nichž nejvýznamnějším byl zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží. Došlo jím ke změně v úpravě hmotného a procesního práva při trestné činnosti mládeže, který pro tyto pachatele mimo jiné také zjednodušil řízení.<sup>4</sup>

## 1.2 Trestní řízení po roce 1948

Po osvobození a mocenských změnách v roce 1948 vznikl v tzv. „právníkové dvouletce“ i nový trestní řád č. 87/1950 Sb., který ponechal

<sup>3</sup> *Císařová, D. a kol.* Trestní právo procesní, Praha: Linde, 2002, s. 384. ISBN 80-7201-375-2.

<sup>4</sup> *Miřička, A., Scholz, O.* O trestním soudnictví mládeže. Komentované zákony Československé republiky. Praha: Československý kompas, 1932, s. 123-125.

široký prostor pro účelové zneužití trestního práva jako nástroje politického boje. Byl vytvořen podle vzoru Sovětského svazu a svým pojetím se odkláněl od hodnot právního státu. Tento právní řád hrubě deformoval celou strukturu trestního procesu, když nejdůležitější jeho částí se stalo přípravné řízení, ovládané všemocnou policií. Práva obviněného byla okleštěna, postavení obhájce zeslabeno. Zcela běžným se staly mimoprávní prostředky k politickému ovlivňování soudnictví.

Vzhledem ke společenské neúnosnosti tohoto stavu došlo po konferenci KSČ v roce 1956 k přijetí nového trestního řádu zákonem č. 64/1956 Sb., který přinesl některé podstatné změny v přípravném řízení. Ten vytvořil rozsáhlejší kontrolní vazby mezi orgány činnými v trestním řízení, zejména zesílil dozor prokurátora, dále pak vytvořil institut vyšetřovatele odděleného od ostatních složek policie, zavedl lhůty pro vazbu a vyšetřování a také rozšiřoval práva obviněného.

### **1.3 Trestní řád z roku 1961 a jeho novely**

Snahou další liberalizace trestního řízení a podstatným posílením práva obhajoby vznikl nový trestní řád č. 141/1961 Sb. ze dne 29.11.1961, který však stále zachoval „silné“ přípravné řízení. Trestní řád z roku 1961 platí dodnes, i když jeho text byl již mnohokrát novelizován pozměňovacími zákony. Původně předpokládal jedinou formu přípravného řízení – vyšetřování. Novelou z roku 1965 byly ovšem zavedeny dvě formy přípravného řízení, a to vyšetřování a vyhledávání. Vyhledávání bylo konáno o trestných činech jednoduchých, jejichž objasňování nevyžadovalo provádění rozsáhlých a náročných důkazů a u nichž ani právní posouzení nekladlo na příslušné orgány zvláštní nároky. Prováděly ho orgány Sboru národní bezpečnosti a v ozbrojených silách též velitelé nebo orgány jimi pověřené, ve Sboru nápravné výchovy též pověřené orgány tohoto sboru. Ve vyhledávání byly značně oslabeny některé procesní záruky práv obviněného a obhájce, a proto novela znamenala spíše krok zpět. Během roku 1968 se rozsáhle diskutovalo o radikální reformě celého trestního řízení a některé návrhy obsahovaly mnoho pokrokových, demokratických a racionálních změn. Vzhledem k okupaci a následné „normalizaci“ byly tyto názory umlčeny a právní úprava přípravného řízení zůstala v podstatě nezměněna. Podle názoru

Jana Musila: „došlo dalšími novelami z roku 1969 (zák.č. 149/1969 Sb.) a 1973 (zák.č.48/1973 Sb.) k prosazení některých cizorodých a zpátečnických institutů“.<sup>5</sup>

Na druhou stranu zákonem č. 150/1969 Sb. vznikla zvláštní forma trestního řízení - objasňování, která však nebyla formou řízení přípravného, ale byla spíše předprocesním stadiem trestního řízení. Zajímavostí jistě zůstává, že ustanovení o někdejší objasňování podle § 179a až § 179f TrŘ, a navazující soudní řízení o návrhu prokurátora na potrestání podle § 314b až § 314d TrŘ, mají řadu prvků společných s dnešním institutem zkráceného přípravného řízení a navazujícího zjednodušeného řízení před samosoudcem. Přitom tyto instituty byly po roce 1989 zrušeny jako nevyhovující standardům řádného procesu.

Události na konci roku 1989 naznačily další dějství v oblasti úpravy přípravného řízení směrem k západní Evropě, respektování základních lidských práv a svobod a úctě k hodnotám právního státu. Již novelizace z roku 1990 rozšiřuje práva obviněného a obhájce, poprvé upravuje odposlech telefonů, zakazuje použití důkazů získaných nezákonným donucením a upravuje souhlas poškozeného k zahájení trestního stíhání. Další novelizace z roku 1991 přenáší oprávnění k provádění nejzávažnějších zásahů do občanských práv v přípravném řízení z prokurátora na soud. K nejrozsáhlejší změně došlo v roce 1993. Nejprve došlo ke změně v oblasti trestního práva hmotného, kdy byly zrušeny přečiny a následně ke sjednocení úpravy přípravného řízení tak, že jeho jedinou formou se stalo vyšetřování vedené vyšetřovateli Úřadu vyšetřování Policie České Republiky.<sup>6</sup> Vyšetřováním se podle této úpravy obecně rozuměl úsek od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby. Namísto bývalé prokuratury vzniklo státní zastupitelství.<sup>7</sup> Ke zrychlení řízení před soudem bylo nově zavedeno podmíněné zastavení trestního stíhání a znovu také trestní příkaz. Výrazné změny přinesla novela z roku 1995, která nově upravila institut tzv. anonymního svědka, umožnila dočasně zastavit trestní stíhání a vytvořila institut narovnání a výkon trestu obecně prospěšných prací.

<sup>5</sup> Musil, J. Koncepce přípravného řízení trestního (úvahy de lege ferenda) Právník, 1990, č.8, s.732.

<sup>6</sup> Zákon č. 292/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>7</sup> Zákon č. 283/1993 Sb., o státní zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

#### **1.4 Tzv. „Velká novela“ trestního řádu z roku 2001**

Tato tzv. „velká novela“ trestního řádu z roku 2001, jež je účinná od 1. ledna 2002, přinesla velké množství radikálních změn původního zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení. Cílem provedených změn byla: „snaha zkrátit a zjednodušit řízení, aby od doby spáchání trestného činu do doby reakce státu uplynulo co nejméně času, přičemž tato reakce měla být rychlá, promyšlená a účinná.“<sup>8</sup> Novela sledovala souběžně i cíle více naplňující pojem spravedlnosti trestního procesu, a to například posílením zásad veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti, které provázejí řízení před soudem.

Od počátku bylo zřejmé, že mnohem vyšší míra odpovědnosti bude přenesena na státního zástupce. Novela rozšířila jeho odpovědnost za průběh přípravného řízení daleko do všech fází trestního řízení až do okamžiku podání obžaloby. Tím mu současně umožnila ovlivňovat jeho délku. Vedle řady jiných pravomocí mu zákon také svěřil meritorní rozhodování v přípravném řízení a umožnil mu zvážít a rozhodnout o použití tzv. odklonů<sup>9</sup> již ve fázi přípravného řízení. Sám a přímo vede trestní stíhání i vyšetřování příslušníků policie či BIS. K efektivitě činnosti státního zástupce přispělo také vytvoření několika forem přípravného řízení, na které navazují příslušné typy soudního řízení. Vedle řádného přípravného řízení, jež může mít podobu jak postupu před zahájením trestního stíhání, tak vyšetřování, vzniklo zkrácené přípravné řízení, jako zvláštní forma řízení před zahájením trestního stíhání. Úřad vyšetřování zanikl a jeho místo zaujala společná Služba kriminální policie a vyšetřování České republiky.

Zmíněnou právní úpravu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., podle které se zkrácené přípravné řízení a navazující zjednodušené řízení před samosoudcem platně řídí, se zabývám v následujících kapitolách.

<sup>8</sup> *Baxa, J.* Reforma trestního řízení, geneze jejího vznku a její cíle. Bulletin advokacie, 2001, č. 11-12, s. 15.

<sup>9</sup> Alternativní řešení věci mimosoudním rozhodnutím (např. ve zkráceném přípravném řízení se jedná o narovnání či podmíněné odložení podání návrhu na potrestání).

## 2 Zkrácené přípravné řízení

### 2.1 Charakteristika zkráceného přípravného řízení

Zkrácené přípravné řízení bylo nově zavedeno tzv. „velkou novelou“ trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., kterým do něj byla vložena ustanovení §179a až 179f TrŘ, oddíl sedmý v hlavě desáté. Novela diferencuje v závislosti na typové nebezpečnosti trestného činu strukturu předsoudního stádia trestního řízení. Podle názvu by jej bylo možno považovat za druh přípravného řízení trestního, ale ve skutečnosti se jedná o zvláštní způsob postupu před zahájením trestního stíhání, které předchází zahájení trestního stíhání a v něm prováděném vyšetřování. V této souvislosti je třeba poznamenat, že novelizovaný trestní řád umožňuje poměrně snadnou prostupnost zkráceného přípravného řízení do vyšetřování a tuto pravomoc svěřuje státnímu zástupci, který v něm provádí dozor. Úprava zkráceného přípravného řízení je taková, že podpůrně neodkazuje na obecná ustanovení přípravného řízení, zejména ani na postup před zahájením trestního stíhání. Z podoby úpravy vyplývá, že jde o zcela samostatnou speciální úpravu. Obecná ustanovení části druhé trestního řádu (§157 a §157a) se však na zkrácené přípravné řízení vztahují (výjimku tvoří jen zkrácené přípravné řízení konané státním zástupcem, pokud jde o § 157a odst. 2 TrŘ). Ačkoliv se ustanovení § 179b odst. 1 TrŘ odvolává ohledně procesních úkonů na hlavu devátou (postup před zahájením trestního stíhání) a ohledně neodkladných a neopakovatelných úkonů na hlavu čtvrtou (zajištění osob a věcí), jedná se zde o ustanovení odkazující. V řadě případů však bude možná analogie ustanovení hlavy desáté (např. § 174 odst. 2 písm. c) nebo e) TrŘ).<sup>10</sup>

Podstatou tohoto řízení je rychlé a neformální objasnění skutku, ve kterém je spatřován trestný čin, zjištění osoby důvodně podezřelé z jeho spáchání a vyhledání důkazů. Jedním z hlavních argumentů autorů novely bylo odstranění procesního „dublování“ (provedením důkazů v přípravném řízení a následně znovu v řízení před soudem.). Podle nich: „mají být v přípravném řízení důkazy pouze vyhledány a obstarávány nikoliv formálně prováděny. Tato zásada je

<sup>10</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.620. ISBN 80-7179-678-6.

dovedena do důsledků právě ve zmíněném zkráceném přípravném řízení, kdy jsou důkazy prováděny až v řízení před soudem, v tzv. zjednodušeném řízení. Určitou výjimkou jsou zejména úkony podle §158 odst. 3 TrŘ, neodkladné a neopakovatelné úkony a výslech podezřelého podle § 179b odst. 2, 3 TrŘ.<sup>11</sup>

Smyslem zkráceného přípravného řízení je urychlení předsoudního stadia a rychlý přechod věci do stadia řízení před soudem. Je konstruováno jako jednoduché, rychlé a v důsledku toho i hospodárné. Rychlost trestního řízení má nepochybně podstatný vliv také na jeho účinnost, což je potvrzováno i kriminologickým hlediskem, které obecně soudí, že daleko vyšší preventivní účinek pro pachatele představuje vysoká pravděpodobnost dopadení a brzkého potrestání než hrozba vysokým trestem. Je třeba říci, že v tomto řízení jsou řešeny především trestní věci skutkově jednoduché a důkazně jasné. Hovoří se o tzv. bagatelní kriminalitě, která je vymezena nejnižší zákonnou kategorií z hlediska závažnosti trestných činů, s odvoláním se na příslušnost okresního soudu (v prvním stupni) pro jejich řešení a vyjádření zákonem stanoveného trestu odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři roky. Otázkou zde zůstává, zda trestné činy, za které je možno uložit trest odnětí svobody ve výměře vyšší než jsou měsíce s potenciální možností uložení dalších trestů, je možno ještě považovat za bagatelní. Připouští vůbec pojem bagatelnosti možnost takového zásahu do osobních svobod, kterým je odnětí svobody (ač ukládané pouze podmíněně)? Objevuje se názor, že bagatelizování trestných činů často spíše vychází ze statistik výskytu trestné činnosti a z úvahy kolik trestných činů bude spadat mezi věci, které nebudou vyřizovány obecným postupem ve standardním řízení a trestním orgánům tak bude otevřena cesta k oportunnímu nebo alternativnímu méně obtížnému a tím i rychlejšímu postupu. Bagatelní kriminalita bývá také mechanicky spojována s menší obtížností trestního řízení a z ní vyvozanou menší potřebou zachování procesních záruk obviněného, což vyvolává další otázku, zda je odůvodněn jeho menší nárok na méně kvalitní a garantovaný proces, než v případě obviněného ze závažného trestného činu.<sup>12</sup>

Zda jsou či nejsou zachovány procesní záruky obviněného (či zadrženého podezřelého) ve zkráceném přípravném řízení se pokusím osvětlit v následujících

<sup>11</sup> Šámal, P. Zkrácené přípravné řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 2, s. 6.

<sup>12</sup> Pipek, J. Oficiální nebo dalekosáhle privatizované trestní řízení. *Právník*, 2000, č. 12, s. 1164.

kapitolách, vědom si toho, že ani v tomto řízení nelze dosáhnout všech záruk bez řádného postupu ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Třeba ještě poznamenat, že vedle výše zmíněné skutkově jednoduché a důkazně jasné trestné činnosti je zkrácené přípravné řízení určeno také pro řešení tzv. „flagrantních“ deliktů, kdy je pachatel dopaden při páchání trestné činnosti nebo bezprostředně poté a jsou dány předpoklady pro objasnění věci ve lhůtě několika dnů. Podmínka nižší závažnosti trestné činnosti (s horní hranicí trestu odnětí svobody nepřesahující tři roky) zůstává i u těchto deliktů.

## **2.2 Předpoklady pro konání zkráceného přípravného řízení**

### **2.2.1 Obecný předpoklad**

V návěťi ustanovení § 179a odst. 1 TrŘ je uveden obecný předpoklad pro konání zkráceného přípravného řízení a to, že jde o trestné činy, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Jde tedy o méně závažné trestné činy, s nimiž zákon spojuje méně závažné sankce. Nepatří sem ovšem ty trestné činy, na které sice zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta, ale je u nich dána věcná příslušnost krajského soudu podle § 17 TrŘ. Trestnými činy, o kterých nemůže být konáno zkrácené přípravné řízení<sup>13</sup>, přestože jejich horní trestní sazba nepřevyšuje tři léta odnětí svobody, jsou:

- ohrožení utajované informace podle § 106 odst. 1 a § 107 TrZ,

<sup>13</sup> V souvislosti s přijetím nového trestního zákoníku (dále jen TrZk) byl novelizován také § 17, kdy od 1.1.2010 se částečně mění trestné činy, které spadají do výlučné pravomoci krajského soudu, přestože nepřevyšují horní hranici tří roků. Jedná se o následující trestné činy: neoprávněné nakládání s tkáněmi a orgány (§ 165 odst. 1, 2 TrZk), nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem (§ 167 odst. 1, 2 TrZk), obchodování s lidmi (§168 odst. 1, 2 TrZk), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§248 odst. 1, 2 TrZK), zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255 odst. 1, 2), poškození finančních zájmů Evropských společenství (§ 260 odst. 1, 2 TrZk), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263 odst. 1 TrZk), zkresení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 264 odst. 1, 2 TrZk) porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266 odst. 1 TrZk), zkresení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 267 odst. 1, 2 TrZk), ohrožení utajované informace (§ 317 odst. 1 TrZk).



- porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi podle § 124a odst.1, §124b odst.1 a § 124c TrZ,
- porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem podle § 124e odst.1 a § 124f TrZ,
- porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst.1 TrZ,
- zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 odst.1 a 2 TrZ
- nekalá soutěž podle § 149 TrZ.

Trestné činy obecně vymezené v § 17 odst.1 písm. b) TrŘ nebudou splňovat podmínku, že jejich horní hranice trestní sazby nepřevyšuje tři léta, s ohledem na skutečnost, že jejich znakem musí být způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu<sup>14</sup>, čímž bude v praxi použita kvalifikovaná skutková podstata, kde sazba trestu odnětí svobody zpravidla převyšuje tři léta. Výjimkou by ovšem mohl být např. trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst.1 i 2 TrZ. Ve všech těchto případech se zpravidla jedná o věci vyznačující se vysokým stupněm náročnosti a složitosti, které tím také brání konání zkráceného přípravného řízení. Totéž se týká i ustanovení § 17 odst. 2 TrŘ, neboť aplikace § 37a TrZ v podstatě zcela vylučuje posouzení jako jednoduché věci.

Trestní řízení, včetně zkráceného přípravného řízení, se vždy vede pro skutek a proto může dojít v jeho průběhu ke změně právní kvalifikace na trestný čin, ohledně kterého nelze konat zkrácené přípravné řízení. V takovém případě, vzhledem k tomu, že celé zkrácené přípravné řízení se vede v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, policejní orgán, který není Službou kriminální policie a vyšetřování policie ČR nebo jiným útvarům Policie ČR pověřeným k vyšetřování ministerstvem vnitra, předá věc k zahájení trestního stíhání a k provedení vyšetřování takovému policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 TrŘ. Pokud takové pochybení v právní kvalifikaci zjistí až státní zástupce v souvislosti s rozhodováním po skončení zkráceného přípravného řízení, postupuje podle § 179c odst.3, resp. § 179f odst.2 písm. b), c) TrŘ. Obdobně pak postupuje i státní zástupce v řízení o trestných činech policistů a příslušníků BIS,

---

<sup>14</sup> Podle § 89 odst.11 TrZ se značnou škodou rozumí škoda dosahující částky nejméně pětset tisíc korun českých.

tedy podle §160 odst.1 TrŘ zahájí trestní stíhání a nadále koná vyšetřování ve smyslu §161 a násl TrŘ.<sup>15</sup>

### 2.2.2 Alternativní podmínky

Vedle obecného předpokladu popsaného dříve musí být současně splněna některá z těchto alternativních podmínek :

- 1.) podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté (§ 179a odst.1 písm a) TrŘ),
- 2.) v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možno nejpozději v několikadenní lhůtě ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179a odst.1 písm.b) TrŘ).

Ad 1.) Přistižením při činu se má na mysli dopadení podezřelého na místě činu při jeho páchání, tedy z hlediska vývojových stádií trestného činu (příprava s ohledem na povahu trestných činů není reálná) až do dokonání, resp. dokončení trestného činu, a to buď orgány činnými v trestním řízení, zpravidla některým policejním orgánem, anebo kýmkoli dalším (např. poškozeným), což vyplývá z obdobné formulace uvedené v § 76 odst. 2 TrŘ pro omezení osobní svobody takové přistižené osoby.<sup>16</sup> Zčásti představuje i obdobnou podmínku pro zadržení osoby podezřelé bez předchozího souhlasu státního zástupce podle § 76 TrŘ, kde věta poslední demonstrativně vyjmenovává případy, kdy lze takové zadržení provést: „...zejména byla-li osoba zadržena při trestném činu nebo zastižena na útěku“. Jsou vyslovovány určité pochybnosti o přípustnosti výkladu v otázce určení toho, kdo má podezřelého přistihnout. Přistihnout někoho při činu či bezprostředně po něm může na jednu stranu kdokoliv, a jestliže „ přistižení“ je totéž co zastižení, mělo by se jednat o někoho, kdo podezřelou osobu při jednání, naplňujícím skutkovou podstatu trestného činu (případně bezprostředně poté), spatřil. Šlo by tedy o jakéhokoliv tzv. očitého svědka, který by byl dostatečně blízko, aby jednání podezřelého rozpoznal a byl schopen

<sup>15</sup> Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I.díl. 4.vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.1166. ISBN 80-7049-082-9.

<sup>16</sup> Šámal, P. Zkrácené přípravné řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.2, s.7.

podezřelého identifikovat. Na druhou stranu se takovýto výklad jeví jako příliš široký a značně vágní a proto nepřijatelný. Je nutné si uvědomit, že se jedná o kritérium procesní, v němž musí být potřebný údaj k dispozici bezprostředně a nikoliv teprve v procesu dokazování. Existence tzv. očitého svědka, stejně jako identifikace podezřelého, nebude často v začátku trestního řízení buď známa, anebo alespoň jistá. Z nejistých podkladů pak nelze dovozovat splnění zákonné podmínky, umožňující vést mimořádné řízení.<sup>17</sup> Myslím si, že je v souladu se zákonem výklad, který neváže v § 179a odst.1 písm. a) TrŘ pojem přistižení na činnost orgánu činného v trestním řízení, ale stanoví tuto podmínku zcela zjevně v návaznosti na skutkovou jednoduchost projednávané věci s ohledem na to, že v takovém případě je zpravidla dokazování vázáno na svědectví osoby, která podezřelého přistihla při činu nebo bezprostředně poté. Případné důkazní obtíže je třeba řešit již v konkrétní věci, např. i postupem podle § 179c odst. 2, 3 či § 179f odst. 2 písm. b), c) TrŘ. Přistižením při činu bude tedy např. přistižení při krádeži v samoobsluze nebo supermarketu, přistižení pachatele vloupajícího se do chaty při odcizování věcí z této chaty, přistižení při rozbíjení výlohy obchodu nebo při ničení automobilů na demonstracích, anebo přistižení při rvačce v restauraci či při ubližování na zdraví poškozenému v parku atd.

Přistižením bezprostředně po spáchání činu znamená dostižení nebo zastížení takové osoby na útěku zpravidla po jeho pronásledování z místa činu, ať už na základě vizuálního kontaktu, či za pomoci stopování pachatele, např. s využitím policejního psa či technických prostředků (např. videozáznam provedený kamerou umístěnou na místě činu), anebo když byla přistižena za okolností ukazujících na její účast při činu (např. s věcmi, kterými byl spáchán trestný čin nebo které z něho pocházejí). Někdy se v této souvislosti hovoří o tom, zda lze přistihnout osobu bezprostředně po spáchání trestného činu, kdy se zdůrazňuje možnost přistižení pouze při činu.<sup>18</sup> Vzhledem k tomu, že si lze představit i přistižení při jiné činnosti, než je pouhé vlastní páchaní trestného činu např. při realizaci útěku (např. nastupování do auta čekajícího před vykradeným obchodem s odcizenými věcmi), při realizaci odcizených věcí (např. při jejich

<sup>17</sup> Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před samosoudcem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s. 82.

<sup>18</sup> Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před samosoudcem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s.83.

prodeji), při jiné manipulaci s odcizenými věcmi (např. při jejich předávání spolupachateli nebo pomocníkovi) apod., pokud k těmto činnostem dochází bezprostředně po spáchání činu, přikláním se ke stanovisku, že: „záměr zákonodárce byl zcela jasný a s protiargumenty nelze souhlasit.“<sup>19</sup>

V obou těchto případech je posouzení předpokladů pro konání zkráceného přípravného řízení jednodušší, neboť jde o zřejmé skutečnosti, známé již na samotném počátku řízení. Závěr zde je vyvozován ze zjevných, daných a objektivně prokazatelných skutečností. V obou těchto případech je také známa určitá osoba podezřelá ze spáchání trestného činu, proti které by bylo možno zahájit trestní stíhání.

Ad 2.) Složitější bude posouzení podmínky uvedené v § 179a odst. 1 písm. b) TrŘ, která staví na kvalitě zjištěných skutečností, kdy v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelého bude možno ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 TrŘ postavit před soud. Toto očekávání vyžaduje, aby již na samém počátku objasňování a prověřování zjevně jednoduchých skutkových věcí, které nevyžadují využívání zvláštních metod vyšetřování (zvláště pak bez nutnosti použití znaleckých posudků nebo odborných vyjádření a složitých formalizovaných úkonů), byly shledány tyto důvody:

- pro postup podle § 160 odst. 1 TrŘ spočívající v zahájení trestního stíhání, které se zde však neuskuteční, neboť státní zástupce zahajuje trestní stíhání až podáním návrhu na potrestání soudu - aspekt skutkových zjištění vyjadřující i jejich jistotu a nezpochybnitelnou kvalitu a
- pro postavení podezřelého před soud, tedy státní zástupce mohl podat návrh na potrestání ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání - aspekt rychlosti řízení.<sup>20</sup>

Již na počátku prověřování musí být s ohledem na okolnosti případu dostatečně odůvodněn předpoklad, že věc bude možno skončit ve lhůtě dvou týdnů ve smyslu § 179b odst. 4 TrŘ. Tuto podmínku není možné vzhledem

<sup>19</sup> Šámal, P. Zkrácené přípravné řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.2, s.7-8.

<sup>20</sup> Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I.díl. 4.vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.1168. ISBN 80-7049-082-9.

k výslovnému odkazu na § 179b odst. 4 TrŘ zvažovat až ve vztahu k případně prodloužené lhůtě o dalších 10 dnů ve smyslu ustanovení § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ, neboť zde jde o výjimečné opatření v pravomoci státního zástupce (nikoli policejního orgánu), které dovoluje policejnímu orgánu a příp. státnímu zástupci neprodleně a urychleně provést další potřebné úkony k doplnění již probíhajícího zkráceného přípravného řízení a směřující k objasnění věci v rozsahu potřebném k podání návrhu na potrestání.

„Zákonodárce při formulaci obecného předpokladu a podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení nevycházel z premisy, že zásadně typově méně závažný čin bude vždy i skutkově a důkazně jednoduchý. Orgány, které působí ve zkráceném přípravném řízení (policejní orgán a státní zástupce), musí samostatně řešit nejen otázku, zda jde o věc malé závažnosti, ale zároveň také, zda jde o věc skutkově a důkazně jednoduchou.“<sup>21</sup>

### 2.2.3 Negativní podmínky (překážky)

Konání zkráceného přípravného řízení, i kdyby byl splněn naznačený obecný předpoklad a alespoň jedna z podmínek pro jeho konání, je vyloučeno, pokud bude dána některá z následujících negativních podmínek (překážek) vymezených v § 179f odst. 1 TrŘ, a to:

- je dán důvod vazby a nejsou splněny podmínky pro předání podezřelého, který byl zadržen, do 48 hodin od zadržení soudu spolu s návrhem na potrestání,
- jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou a více trestných činech a alespoň u jednoho z nich je třeba konat vyšetřování (§ 161 odst. 1 TrŘ).<sup>22</sup>

Další překážkou bránící dalšímu provádění zkráceného přípravného řízení naznačuje ustanovení § 179c odst. 3 TrŘ. I když znění tohoto ustanovení svědčí pro to, že se může aplikovat výlučně po předložení stručné zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení policejním orgánem státnímu zástupci, lze

<sup>21</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.622. ISBN 80-7179-678-6.

<sup>22</sup> Vyšetřování se musí konat i ohledně trestného činu, ohledně něhož by jinak mohlo proběhnout zkrácené přípravné řízení, pokud budou dány podmínky společného řízení (§ 20 odst. 1 TrŘ) a nebude uplatněno vyloučení věci ze společného řízení, resp. nebude přicházet v úvahu (§ 23 odst. 1 TrŘ).

oprávněně dovodit, že kdykoli v průběhu zkráceného přípravného řízení může státní zástupce z důvodu, že skutek, pro který se vedlo zkrácené přípravné řízení, má být správně posouzen podle jiného ustanovení zákona, než podle jakého jej posuzoval policejní orgán, a vzhledem k odchylnému právnímu posouzení nelze zkrácené přípravné řízení konat, rozhodnout o tom, že věc se předává policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 TrŘ k zahájení trestního stíhání. Státní zástupce může k tomuto závěru dospět např. již po doručení záznamu policejního orgánu o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení.<sup>23</sup>

Trestní řád jednoznačně nestanoví, zda při splnění obecného předpokladu uvedeného v návěti § 179a odst. 1 TrŘ, některé z podmínek v § 179a odst.1 písm. a) nebo b) TrŘ a není-li současně splněna žádná z negativních podmínek, musí být zkrácené přípravné řízení konáno. Trestní řád v § 179a odst.1 používá slov „se koná“. Tato zákonem použitá formulace spíše nasvědčuje tomu, že se koná obligatorně.<sup>24</sup> To by v praxi mělo platit vždy za předpokladu uvedeného v § 179a odst. 1 písm. a) TrŘ, kde se lze opřít o přesné vymezení: „podezřelý byl přistižen při činu nebo bezprostředně poté“. Jinak je tomu v případě předpokladu dle § 179a odst. 1 písm. b) TrŘ, kde je konání zkráceného přípravného řízení odvislé od úvahy příslušného orgánu o tom, zda do dvou týdnů od podnětu k trestnímu stíhání „lze očekávat“ postavení podezřelého před soud. Jde o vyjádření jisté fakultativnosti konání zkráceného přípravného řízení, které představuje určitý zásah do řádného (zákonného) procesu.<sup>25</sup> Přistupují také další momenty, jako zejména okolnosti, které se vážou k osobě podezřelého, který i když dozná spáchání trestného činu, nebo dokonce bude přistižen při činu nebo bezprostředně poté, odmítne spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení. Dále může jít o případy, které byt' původně byla splněna podmínka uvedená v § 179a odst.1 písm. b) TrŘ, dodatečně budou vyžadovat např. znalecké

<sup>23</sup> Šámal, P. Přípravné řízení trestní. 2. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.763. ISBN 80-7179-741-3.

<sup>24</sup> Srov.: Nález Ústavního soudu ČR ze dne 31. srpna 2004, sp.zn. II ÚS 317/04. Pakliže povaha věci umožňuje postupovat podle ustanovení o zkráceném přípravném řízení, jsou orgány činné v trestním řízení povinny tuto speciální úpravu řízení vedoucího k meritornímu rozhodnutí aplikovat. Orgány činné v trestním řízení nemají na výběr, neboť speciální úprava tohoto typu řízení má vždy přednost před obecnou úpravou. V opačném případě orgány činné v trestním řízení porušují svoje povinnosti, neboť jednak porušují základní práva obviněných, mezi něž patří i právo, aby jejich věc byla projednána v co nekratší možné lhůtě, a dále i oprávněný zájem společnosti, aby byli pachatelé trestných činů podle zákona spravedlivě potrestáni.

<sup>25</sup> I přes zachování většiny základních zásad trestního řízení, které jsou však nezřídka v modifikované podobě.

posouzení, což bude většinou vylučovat naplnění dodatku příslušné podmínky, tj. že podezřelého bude možné nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, postavit před soud. Shodně tak mohou následně vyvstat určité pochybnosti o tom, zda je podezřelý skutečně pachatelem trestného činu, pro který se zkrácené přípravné řízení vede. Ve všech těchto případech, pokud by se vycházelo z toho, že konání zkráceného přípravného řízení je za splnění daného předpokladu a podmínek (včetně nenaplnění negativních) obligatorní, by nastaly téměř neřešitelné situace, popř. situace, které by mohly posléze vést k výraznému oslabení funkčnosti institutu zkráceného přípravného řízení. Je proto namístě závěr, že jestliže budou dány potřebné podmínky pro konání tohoto druhu řízení (obecný předpoklad, pozitivní podmínky a absence podmínek negativních, resp. překážek), je dán poměrně široký prostor pro úvahu jak policejního orgánu, tak i státního zástupce a pro přihlídnutí ke konkrétním okolnostem případu.<sup>26</sup> V této souvislosti čl. 52a POP č.9/1994 ukládá státnímu zástupci, aby kromě jiného dbal i o to, aby bezodkladně po vydání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení (§ 158 odst. 3 věta první TrŘ) byl policejním orgánem informován o případech, kdy zamýšlí přípravné řízení konat, jakož i o počátku běhu lhůty uvedené v § 179b odst. 4 TrŘ (čl. 52h odst. 1 POP č. 9/1994). Dbá rovněž o to, aby okruh věcí, v nichž má být konáno zkrácené přípravné řízení, odpovídal účelu sledovanému ustanoveními § 179a až § 179f TrŘ, a aby šlo o věci, v nichž je reálný předpoklad, že mohou být skončeny ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 TrŘ. Úprava v závazném pokynu policejního prezidenta č.130/2001, kterým upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, vychází z poněkud odlišného pojetí. Pokud čl. 93 odst. 2 ZPTr stanoví, že zkrácené přípravné řízení konají policejní orgány především u typové kategorie trestných činů, kterou lze charakterizovat jednoduchostí skutkového děje, použitím standardních důkazních prostředků bez nutnosti znaleckých posudků a odborných vyjádření a s nízkým stupněm formalizace, a lze-li důvodně předpokládat, že bude dodržena lhůta stanovená v § 179b odst. 4 TrŘ, proti tomu nelze nic namítat. Ale v čl. 94 odst. 1 větě první

<sup>26</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.622. ISBN 80-7179-678-6.

ZPTr se uvádí, že policejní orgány jsou povinny konat zkrácené přípravné řízení vždy, kdy jsou splněny zákonné podmínky. „Vedoucí pracovníci jsou povinni dbát na to, aby za uvedených podmínek (§179a odst. 1 TrŘ) bylo institutu zkráceného přípravného řízení využíváno v maximální míře.“<sup>27</sup> Citovaný závazný pokyn je veden jinak velmi žádoucím záměrem, co nejvíce uplatňovat nově upravený institut, který navíc může - bude-li aplikován v souladu se zákonem – významně „odbřemnit“ nejen policii, ale i státní zastupitelství a soudy. „Aniž by tento záměr byl jakkoli zpochybnován, je potřebné vzít v úvahu jak požadavek, aby zkrácené přípravné řízení bylo využíváno maximálně v těch věcech, kde to přichází v úvahu a kde jsou splněny podmínky uvedené v § 179a odst.1 TrŘ, tak i požadavek, aby tohoto institutu nebylo užíváno nad rámec zákonné úpravy a způsobem, který by mohl vést popř. i k určité diskreditaci zkráceného přípravného řízení.“<sup>28</sup>

### **2.3 Zásady trestního řízení ve zkráceném přípravném řízení**

Ve zkráceném přípravném řízení se snad nejvíce uplatňuje zásada rychlosti řízení. Tato zásada je obsažena v § 2 odstavci 4 trestního řádu, kde je uvedeno: „Jestliže tento zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Trestní věci musí projednávat co nejrychleji a s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána;...“. Kromě trestního řádu je zásada rychlosti uvedena v článku 38 odstavci 2 Listiny základních práv a svobod, který mimo jiné stanoví, že: „každý má právo na projednání jeho věci bez zbytečných průtahů.“ Požadavek rychlosti řízení je také zopakován v ustanovení § 5 odstavec 2 zákona o soudech a soudcích.

Jak vyjádřil Šámal<sup>29</sup>, jeden z autorů tzv „velké novely“ trestního řádu: „celá úprava zkráceného přípravného řízení je koncipována tak, aby při rychlém a

<sup>27</sup> Čl. 94 odst.3 ZPTr.

<sup>28</sup> Šámal, P. Přípravné řízení trestní. 2. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.763. ISBN 80-7179-741-3.

<sup>29</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, s.619. ISBN 80-7179-678-6.



neformálním provádění řízení osoba, proti které se řízení vede, nebyla zkrácena na svých procesních právech, která garantuje jak trestní řád, tak i Listina základních práv a svobod.“

Důraz je položen především na právo na obhajobu a s ním spojený komplex práv i v případě „zrychleného“ trestního řízení jako záruky spravedlivého procesu („fair“ proces) podle Úmluvy. Právo na rozhodnutí nezávislým a nestranným soudem musí být v plné míře zachováno. Někdy je vyslovován nesouhlas se zjednodušením procesu ve zkráceném přípravném řízení, neboť podle těchto názorů prý platí, že „čím je procesní systém komplikovanější, tím méně skýtá prostoru ke svévoli a tím nepřímo i pro nespravedlivé rozhodnutí“.<sup>30</sup> S tímto názorem nelze souhlasit, neboť samotná komplikovanost trestního procesu žádné záruky z hlediska práva osoby, proti níž se řízení vede, ani z hlediska spravedlnosti konečného rozhodnutí, nepřináší. Řádný, zákonný a spravedlivý proces je zajišťován spíše konkrétními zárukami provedenými v celkové právní úpravě trestního řízení, nikoliv svou komplikovaností a zevrubností.

Právní úprava zkráceného přípravného řízení respektuje základní zásady trestního řízení a slouží k jejich provedení. Prioritou jistě musí být spravedlnost a řádný proces, který je dle Ústavního soudu „v demokratické společnosti hodnotou sám o sobě.“<sup>31</sup> Podstatou zkráceného přípravného řízení je rychlé a neformální objasnění skutku, ve kterém je spatřován trestný čin, zjištění osoby důvodně podezřelé z jeho spáchání a vyhledání důkazů. Platí zde tedy i zásada skutkových zjištění bez důvodných pochybností (§ 2 odst. 5 TrŘ), byť v rámci daném zvláštní povahou tohoto řízení. Zásadou přiměřenosti (§ 2 odst. 4 TrŘ) je pak korigován postup orgánu činných v trestním řízení, aby co nejméně zasahovaly do základních práv a svobod občanů, což je výrazem humánnosti trestního řízení a úcty k lidským právům a svobodám. Vzhledem k tomu, že u nás nenalezneme zákon o rychlém soudu, který přijal Kongres USA v roce 1974, jímž se stanovuje maximální stodenní lhůta mezi zatčením a hlavním líčením, jinak dojde ke zrušení

<sup>30</sup> Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s.79.

<sup>31</sup> Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. října 1994, sp. zn. P1 ÚS 4/94.

obvinění (kromě několika přesně vymezených podmínek),<sup>32</sup> je rychlost řízení zajišťována celou úpravou postupu podle trestního řádu, která byla v tomto směru prohloubena novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001, jež je mimo jiné ovlivněna základními principy stanovenými v Úmluvě. Trestní řád v ustanovení § 2 odst.4 vyjadřuje požadavek co nejrychlejšího projednání trestní věci, který však nesmí být uplatňován na úkor řádného objasnění věci. O naplnění této zásady rychlosti a hospodárnosti v případě zkráceného přípravného řízení není pochybností. Požadavek rychlosti zcela nepochybně vyplývá také z ustanovení čl. 38 odst.2 Listiny základních práv, který hovoří o tom, že každý má právo, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů. „Provedení zkráceného přípravného řízení v souladu se zásadou rychlého procesu je významnou zárukou řádného objasnění trestní věci a tím i správného a spravedlivého rozhodnutí, neboť průtahy v řízení a celková délka procesu negativně ovlivňují množství i kvalitu důkazů.“<sup>33</sup> V plné míře je i ve zkráceném přípravném řízení zachována zásada obžalovací (viz § 2 odst. 8), protože řízení před soudem může být započato až po podání návrhu na potrestání státním zástupcem. Plní tím zároveň dvě funkce, z nichž první spočívá v zahájení trestního stíhání doručením návrhu na potrestání soudu a její druhou funkcí je zahájení řízení před soudem, stejně jako je tomu v případě obžaloby. Při vyhledávání důkazů uplatní také zásada vyhledávací (viz § 2 odst.5) s požadavkem, aby orgány činné v trestním řízení stejně pečlivě i bez návrhu stran objasňovaly okolnosti ve prospěch i neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. I v tomto řízení zachovává novela právo na obhajobu (viz §2 odst.13). Zadržený podezřelý si již v průběhu zadržení může zvolit svého obhájce a radit se s ním i bez přítomnosti třetí osoby. Nebude-li ze zadržení propuštěn a obhájce si sám ve stanovené lhůtě (většinou v řádu hodin) nezvolí, musí mu být ustanoven soudcem.

<sup>32</sup> *Inciardi, J.A.* Trestní spravedlnost. Ústavní principy trestního práva, trestního řádu a nápravné výchovy. Praha : Victoria Publishing, 1994, s.441. ISBN 80-85605-30-9.

<sup>33</sup> *Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.* Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.116. ISBN 80-7179-678-6.

## **2.4 Orgány činné ve zkráceném přípravném řízení**

### **2.4.1 Policejní orgány**

Pro konání zkráceného přípravného řízení je trestním řádem obecně stanovena věcná příslušnost všech policejních orgánů uvedených v § 12 odst. 2 TrŘ (viz § 179a odst. 2). Ke konání zkráceného přípravného jsou však příslušné zejména tyto útvary Policie České republiky<sup>34</sup>:

- a) obvodní (místní) oddělení<sup>35</sup> a oddělení železniční policie, jejichž příslušnost ve většině případů převládá,
- b) dopravní inspektorát, oddělení dopravních nehod Policie České republiky správy hlavního města Prahy a dálničních oddělení, které tak budou činit ve věcech trestných činů spáchaných porušením zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- c) oddělení (odborní) obecné kriminality, oddělení (odborní) hospodářské kriminality a teritoriálních oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování, pokud jde o trestné činy, o kterých v prvním stupni koná řízení okresní soud, přičemž jejich příslušnost bude vzhledem k jejich působnosti přicházet v úvahu jen zcela výjimečně.

Ačkoliv není vyloučena věcná příslušnost i jiných útvarů Policie České republiky, včetně útvarů s působností na celém území, uplatní se ve věcech zkráceného přípravného řízení naprosto výjimečně. Příslušnost ke konání zkráceného přípravného řízení nelze vyloučit ani u pověřených orgánů Vojenské policie, pověřených orgánů Vězeňské služby a pověřených celních orgánů. Místní příslušnost policejních orgánů se, obdobně jako u státního zástupce, odvozuje od místní příslušnosti soudů.

---

<sup>34</sup> Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001 ze dne 30.11.2001 s účinností od 1.1.2002, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, blíže určuje policejní útvary příslušné ke konání zkráceného přípravného řízení. Jedná se o interní instrukci policie, která velmi úzce navazuje na jednotlivá ustanovení trestního řádu, příp. další právní předpisy, které upravují trestní řízení, a podrobněji určuje konkrétní úkoly a postup policejních orgánů při provádění jednotlivých úkonů. Příslušnými policejními útvary.

<sup>35</sup> Typová jednoduchost trestných činů, o nichž je možno konat zkrácené přípravné řízení, umožňuje, aby toto řízení probíhalo i u nejnižších organizačních článků Policie ČR, jakými jsou místní a obvodní oddělení.

Pokud policejní orgán není příslušný, může věc předat jinému policejnímu orgánu po jeho předchozím souhlasu nebo na základě rozhodnutí nejbližšího společně nadřízeného vedoucího pracovníka a po projednání se státním zástupcem. Jednání se zpravidla vede telefonicky a jeho výsledek je zaznamenán do trestního spisu. Tím samozřejmě nejsou dotčena oprávnění státního zástupce rozhodnout o příslušnosti policejního orgánu v případech, trestním řádem stanovených (viz čl. 93 odst.3 ZPTr).

Nejčastěji vystupují v roli policejního orgánu orgány Policie České republiky. V ust. § 2 PolČR se mezi její úkoly řadí mimo jiné předcházení trestné činnosti a plnění úkolů podle trestního řádu. Působení Policie ČR v trestním řízení představuje významnou součást její činnosti, ale nejde o činnost jedinou a nelze ji označit jednostranně jako hlavní. Při odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů je někdy obtížné stanovit jednoznačnou hranici počátku trestního řízení, na něž se vztahuje trestní řád. Je jisté, že existuje ještě neformální úsek činnosti policie spočívající tzv. operativní práci, který ještě není trestním řízením podle trestního řádu. Při této činnosti neplní policisté úkoly policejních orgánů podle trestního řádu. Pouze v některých případech vyústí tato činnost v odhalení skutečností vzbuzujících podezření ze spáchání trestného činu. Policista začne plnit úkoly orgánu činného v trestním řízení okamžikem, kdy začne postupovat – učiní první úkon – podle trestního řádu. Rozhodující pro započetí tohoto postupu je moment, kdy lze z podnětu nebo na jeho základě (trestní oznámení, vlastní poznatky policejního orgánu, podněty došlé od jiných osob a policejních orgánů) učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, opírající se o skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin (viz § 158 odst.1).<sup>36</sup>

#### **2.4.2 Státní zástupce**

Státní zástupce koná celé zkrácené přípravné řízení o trestných činech spáchaných příslušníky Policie České republiky, příslušníky Bezpečnostní informační služby a příslušníky Úřadu pro zahraniční styky a informace sám (viz § 179a odst. 3). O trestný čin spáchaný uvedeným příslušníkem jde tehdy, je-li spáchán takovou osobou za trvání jejího služebního poměru k Policii České

<sup>36</sup> Postup policejních orgánů ve zkráceném přípravném řízení je upraven vedle trestního řádu také v závazném pokynu policejního prezidenta č. 130/2001 ze dne 30. listopadu 2001, a to především v čl.94 a násl.

republiky<sup>37</sup>, k BIS<sup>38</sup> nebo k ÚZSI<sup>39</sup>. Státní zástupce v těchto věcech nekoná prověřování, jež může konání zkráceného přípravného řízení předcházet, neboť toto prověřování koná především Inspekce policie nebo pověřený orgán BIS či ÚZSI. Při provádění zkráceného přípravného řízení státní zástupce postupuje přiměřeně podle ustanovení § 161 odst. 3, 4 TrŘ, nikoliv podle ustanovení upravujících postup policejního orgánu (viz § 179a odst. 3 věta za středníkem TrŘ). Pokud by vyvstal důvod pro vydání souhlasu nebo povolení státním zástupcem, tak by se taková ustanovení neaplikovala, neboť se zde mj. dozor státního zástupce nevykonává a není zde orgán oprávněný k vydání takového souhlasu či povolení. Státní zástupce postupuje tedy samostatně.

Ke zkrácenému přípravnému řízení o trestných činech spáchaných příslušníky Policie České republiky jsou věcně příslušná státní zastupitelství:

- a) Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1 pro obvod Městského státního zastupitelství v Praze,
- b) Okresní státní zastupitelství Praha-východ pro obvod Krajského státního zastupitelství v Praze,
- c) Okresní státní zastupitelství v Českých Budějovicích pro obvod Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích,
- d) Okresní státní zastupitelství Plzeň-město pro obvod Krajského státního zastupitelství v Plzni,
- e) Okresní státní zastupitelství v Ústí nad Labem a Okresní státní zastupitelství v Liberci pro obvod Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem,
- f) Okresní státní zastupitelství v Hradci Králové pro obvod Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové,
- g) Okresní státní zastupitelství v Ostravě a Okresní státní zastupitelství v Olomouci pro obvod Krajského státního zastupitelství v Ostravě,
- h) Okresní státní zastupitelství Brno-venkov pro obvod Krajského státního zastupitelství v Brně.

<sup>37</sup> Služební poměr upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>38</sup> Služební poměr upravuje zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>39</sup> Služební poměr upravuje zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zkrácené přípravné řízení o trestných činech spáchaných příslušníky BIS a ÚZSI koná Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1.

Místní příslušnost okresních státních zastupitelství se odvozuje od místní příslušnosti okresních soudů, které jsou podle § 179a odst. 1 TrŘ příslušné ke konání zkráceného přípravného řízení. Je-li k řízení stanovena v obvodu téhož krajského státního zastupitelství příslušnost více okresních státních zastupitelství, určí jejich místní příslušnost vedoucí státní zástupce krajského státního zastupitelství opatřením. Krajské státní zastupitelství také rozhoduje o odnětí a příkázání věci (viz § 12a, § 12d odst.2, 3 StZast). Děje se tak například v případech, kdy je státní zástupce z vykonávání některých úkonů trestního řízení (projednávání trestní věci) vyloučen, je-li možné mít pochybnosti o nestrannosti jeho rozhodování pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení (§ 30 TrŘ). Je-li dána příslušnost několika státních zastupitelství při souběhu trestných činů, koná pouze to státní zastupitelství, které je příslušné ke zkrácenému přípravnému řízení proti pachateli nejzávažnějšího trestného činu nebo jinak to, které zahájilo zkrácené přípravné řízení dříve (viz § 10 odst. 1 až 4 JŘStZast).

Ve věcech, v nichž zkrácené přípravné řízení koná státní zástupce, se ustanovení trestního řádu o výkonu dozoru státního zástupce podle § 175 odst. 2 neužijí. Uplatní se zde však ustanovení § 157a odst.2 TrŘ týkající se žádosti o odstranění průtahů v řízení nebo závad v postupu státního zástupce, čímž přichází v úvahu rovněž institut dohledu na postupem státního zástupce.

Státní zástupce konající zkrácené přípravné řízení může dožádat kterýkoli policejní orgán o součinnost v rozsahu v podstatě odpovídajícím § 161 odst. 3 věty druhé TrŘ, která může podle povahy věci zejména spočívat v:

- opatření jednotlivého důkazu nebo provedení jednotlivého úkonu zkráceného přípravného řízení,
- opatřování důkazu nebo provádění úkonu zkráceného přípravného řízení,
- předvedení osoby (viz § 90, § 98 TrŘ) nebo
- doručení písemnosti (za podmínek § 62 odst.1 TrŘ).

Dožádaný policejní orgán, kterému je adresováno dožádání, je v rámci jeho působnosti povinen státnímu zástupci urychleně vyhovět.

„Státnímu zástupci přísluší i ve zkráceném přípravném řízení dominantní postavení, které mu umožňuje přikázat provést jednotlivý procesní úkon policejnímu orgánu či jej provést osobně, dokonce i celé řízení. V případě jiných trestných činů, než které jsou spáchány policisty, příslušníky BIS či ÚZSI, by ovšem mělo provedení procesního úkonu či dokonce celého řízení státním zástupcem být v praxi zcela minimální. Jeho hlavním úkolem zůstává dozor nad zachováním zákonnosti po celou dobu jeho průběhu.“<sup>40</sup>

Jednotlivé úkony při výkonu dozoru nad policejními orgány, které jsou v průběhu zkráceného přípravného řízení prováděny státním zástupcem, budou dále vysvětleny v rámci zahájení, postupu a ukončení zkráceného přípravného řízení.

## **2.5 Zahájení zkráceného přípravného řízení a sdělení podezření**

### **2.5.1 Zahájení zkráceného přípravného řízení**

Trestní řád způsob zahájení zkráceného přípravného řízení výslovně neřeší. Je nutno vycházet z toho, že zkrácené přípravné řízení je jednou z forem postupu před zahájením trestního stíhání a jednou z forem přípravného řízení, která jsou součástí trestního řízení. Z tohoto důvodu, i s ohledem na budoucí prostupnost do jiných forem přípravného řízení, nelze opomenout význam sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení (viz § 158 odst.3 věta první TrŘ), který policejní orgán zašle do 48 hodin státnímu zástupci (viz § 158 odst.3 věta druhá TrŘ). Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů (viz § 158 odst. 3 věta třetí TrŘ). Policejní orgán pak může v rámci prověřování provádět zejména úkony uvedené v § 158 odst. 3 písm. a) až i) TrŘ (jde o demonstrativní výčet). Rozhodnutí o tom, že bude konáno zkrácené přípravné řízení, musí být ve věci učiněno ve velmi krátké době po vydání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení. V této souvislosti je nutné upozornit, že v trestním řádu se změnil počátek lhůty pro ukončení zkráceného přípravného řízení, a to v souvislosti s přijetím zákona č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím

<sup>40</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.201. ISBN 80-7179-678-6.

zákonu o Policii České republiky. S účinností od 1.1.2009 se tato lhůta počítá od okamžiku, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (§ 179b odst. 3 TrŘ).<sup>41</sup>

Nelze opominout, že zkrácené přípravné řízení je ve vztahu k jiným formám úpravou speciální i vzhledem k specifickému postavení podezřelého a jeho práv. Z tohoto důvodu se musí vedle záznamu o zahájení úkonů trestního řízení ve spise sepsat zvláštní záznam o zahájení úkonů ve zkráceném přípravném řízení. Podle čl. 94 odst.4 a 5 ZPTř obsahuje tento záznam zejména datum přijetí trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání, popis skutku, předpokládanou právní kvalifikaci (je-li známa) a označení podezřelé osoby. Dále zde policejní orgán uvede, že bude konáno zkrácené přípravné řízení. Záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení odešle policejní orgán státnímu zástupci zpravidla zároveň s protokolem o výsledku podezřelého, obsahujícím i sdělení podezření a jeho poučení (§ 179b odst. 2 a 3 TrŘ). Pokud by byl státnímu zástupci doručován jen záznam o zahájení úkonů trestního řízení a teprve dodatečně by policejní orgán rozhodl o tom, že ve věci bude konáno zkrácené přípravné řízení, policejní orgán tuto skutečnost státnímu zástupci neprodleně vhodným způsobem sdělí (např. telefonicky).

Kromě toho může policejní orgán provést neodkladné a neopakovatelné úkony (zpravidla zadržením podle § 76 TrŘ)<sup>42</sup> ve smyslu § 158 odst. 3 věty třetí TrŘ a teprve po jejich provedení bezprostředně vydat záznam o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení. I když to ani trestní řád, ani závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, výslovně nestanoví, je vhodné, aby policejní orgán protokol o neodkladném a neopakovatelném úkonu zaslal bezodkladně státnímu zástupci.

Od doručení protokolů či záznamů, resp. jiné (popř.i telefonické) informace, začíná výkon dozoru státního zástupce, který dbá také o to, aby okruh věcí, v nichž má být konáno zkrácené přípravné řízení, odpovídal účelu sledovanému ustanoveními § 179a až § 179f TrŘ a aby šlo o věci, v nichž je

<sup>41</sup> Srov.: Kapitola 2, oddíl 6, pododdíl 5.

<sup>42</sup> O praktických problémech při jejich aplikaci a dopadech na prokazování trestné činnosti hovoří podrobněji článek Polcar, M., Nesvadba, V. Neodkladné a neopakovatelné úkony. Trestní právo, 2003, č.1, s.9-17.



reálný předpoklad, že mohou být skončeny ve lhůtě uvedené v §179b odst. 4 TrŘ. Státní zástupce nemusí na doručené materiály (protokoly a záznamy) nijak reagovat, čímž vyjadřuje svůj souhlas pro konání zkráceného přípravné řízení bez jakýchkoliv námitek. Naopak, jestliže zjistí, že pro konání zkráceného přípravné řízení není splněna některá z podmínek, vydá policejnímu orgánu pokyn (§ 157 odst. 2 věty první TrŘ), že zkrácené přípravné řízení nelze konat a aby věc předal orgánu příslušnému ke konání vyšetřování (§ 161 odst. 2 TrŘ, výjimečně i § 161 odst. 3 TrŘ). Státní zástupce může dospět i k závěru, že ve věci sice jsou dány podmínky pro provedení zkráceného přípravného řízení, ale jeho konání brání skutečnost, že ve věci bude nutno provést některý důkaz takové povahy, že nebude zjevně možno dodržet lhůtu pro jeho skončení uvedenou v § 179 odst. 4 TrŘ.<sup>43</sup>

### 2.5.2 Sdělení podezření

Podezřelého ze spáchání trestného činu je třeba podle § 179b odst. 3 TrŘ nejprve vyslechnout. Nejpozději na počátku prvního výslechu je třeba podezřelému sdělit, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Obsahové a formální náležitosti jsou obdobné sdělení obvinění. Vymezení skutku a jeho právní kvalifikace má zde zásadní význam, neboť jinak se vzhledem k tomu, že celé zkrácené řízení vlastně probíhá v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, sepisuje na počátku řízení jen záznam o zahájení trestního řízení podle § 158 odst. 3 TrŘ, kde však není uveden skutek, ale jen skutkové okolnosti, pro které se řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich policejní orgán dověděl. Při výslechu podezřelého, se kterým se později pracuje v podstatě jako s výslechem obviněného (§ 314d odst. 2 TrŘ), je totiž třeba zajistit podezřelému možnost vyjádřit se ke všem rozhodným skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a současně i dodržet ustanovení čl. 6 bod 3 písm. a) v Úmluvě, které stanoví, že každý, kdo je obviněn z trestného činu, musí být neprodleně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu v jazyce, jemuž rozumí.

<sup>43</sup> Šámal, P. Přípravné řízení trestní. 2. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s. 770. ISBN 80-7179-741-3.

Z tohoto hlediska by mělo sdělení skutku a jeho právní kvalifikace obsahovat i odůvodnění.<sup>44</sup>

V případě, že se v průběhu zkráceného přípravného řízení zjistí podezření z dalšího skutku trestného činu, je nutno sdělit nové podezření. Právní kvalifikaci je možno v průběhu zkráceného přípravného řízení měnit. Na změnu kvalifikace však musí být podezřelý, v rámci práva na obhajobu, upozorněn (viz ustanovení § 160 odst. 6 TrŘ per analogiam). Při změně právní kvalifikace je třeba také sledovat, zda i po ní je splněna podmínka příslušnosti okresního soudu a horní hranice trestní sazby nepřevyšující tři roky.

Sdělení podezření nemá charakter rozhodnutí ve formě usnesení, ale jde o opatření (učiní se záznam do protokolu), a proto proti němu nelze podat opravný prostředek (stížnost). Sdělení podezření však může na žádost oprávněné osoby ve smyslu § 157a TrŘ státního zástupce přezkoumat a případně i zrušit. Opis záznamu o sdělení podezření musí být doručen

- a) podezřelému,
- b) jeho obhájci, pokud si ho podezřelý zvolil anebo mu byl ustanoven způsobem uvedeným v § 179 odst. 2 větě třetí TrŘ a
- c) státnímu zástupci, kdy mu ho policejní orgán musí zaslat do 48 hodin.

Státního zástupce ihned po doručení sdělení podezření přezkoumá, zda podezřelému bylo řádně sděleno, z jakého skutku je podezírán a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Je to důležité z hlediska výkonu dozoru a především z hlediska obžalovací zásady, neboť státního zástupce může návrh na potrestání ve zkráceném přípravném řízení podat pouze pro ten skutek, který byl podezřelému sdělen (viz § 220 odst.1 TrŘ).

Koná-li zkrácené přípravné řízení sám státního zástupce (viz § 179a odst.3 TrŘ), sdělení podezření se nedoručuje státnímu zástupci, který by jinak vykonával dozor. Dozor zde není vůbec vykonáván. Státního zástupce v těchto věcech sděluje podezření podezřelému nejpozději na počátku jeho prvního výslechu, ale zásadně nebude vydávat záznam o zahájení úkonů (zkráceného) trestního řízení.

Význam sdělení podezření je do určité míry obdobný jako u usnesení o zahájení trestního stíhání. Jistou výjimku tvoří pokračování v trestním řízení,

<sup>44</sup> Srov.: Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I.díl. 4.vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.1176-1177. ISBN 80-7049-082-9.

neboť pokračuje-li podezřelý v jednání, pro které mu bylo sděleno podezření, neposuzuje se takové jednání jako nový skutek. Na další stejnorodou trestnou činnost je třeba nahlížet jako na součást pokračujícího trestného činu a nikoli jako na samostatný trestný čin. Sdělením podezření pro trestný čin se také nepřerušuje promlčení trestního stíhání.

## **2.6 Postup ve zkráceném přípravném řízení**

### **2.6.1 Dokazování**

Úprava zkráceného přípravného řízení po novelizaci trestního řádu, provedené zákonem č. 265/2001 Sb., již nepožaduje, aby státní zástupce soudu předkládal věci, které byly již v přípravném řízení zcela objasněny ze všech hledisek formálně procesními postupy, a aby v nich byl opatřen spolehlivý podklad pro rozhodnutí soudu v hlavním líčení. Je to dáno tím, že důkazy mají být provedeny formálně procesními postupy zásadně až v řízení před soudem. Účelem přípravného řízení je proto tyto důkazy pouze vyhledat, označit a opatřit je v dostačující formě a jen v nezbytně nutném rozsahu. Přípravné řízení má proto poskytnout především dostatek informací potřebných pro projednání věci před soudem a nesoustřeďuje se již na jejich procesní zařizování.<sup>45</sup>

„Úkolem tzv. „velké novely“ trestního řádu bylo, vedle řady jiných cílů, odstranění duplicity dokazování v předsoudním a soudním stadiu trestního řízení, a proto je i ve zkráceném přípravném řízení žádoucí dokazování minimalizovat na nejnutnější možnou míru.“<sup>46</sup>

Při dokazování postupují orgány činné v přípravném řízení v rámci postupu před zahájením trestního stíhání (podle § 158 a násl. TrŘ), což vyplývá z ustanovení § 179b odst. 1 TrŘ, podle kterého orgán konající zkrácené přípravné řízení provádí úkony podle hlavy deváté trestního řádu. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (dále jen „prověřování“), opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn zejména (§158 odst.3 TrŘ):

<sup>45</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. listopadu 2002, sp. zn. 4 Tz 83/2002.

<sup>46</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.626. ISBN 80-7179-678-6.

- a) vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
- b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
- c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
- d) provádět ohledání věci a místa činu,
- e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 TrŘ provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu,
- f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,
- g) za podmínek stanovených v § 76 TrŘ zadržet podezřelou osobu
- h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 TrŘ činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,
- i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.

Zajišťovací úkony uvedené v hlavě čtvrté trestního řádu s výjimkou zadržetí osoby podezřelé podle § 76 TrŘ, které je přímo předpokládáno v návaznosti na § 179a odst.1 písm. a) TrŘ a jde tedy vždy o neodkladný úkon, lze ve zkráceném přípravném řízení provádět jen při splnění podmínky neodkladnosti a neopakovatelnosti ve smyslu § 160 odst.4 TrŘ. V protokolu o provedení takového neodkladného a neopakovatelného úkonu je třeba vždy uvést, na základě jakých skutečností byl úkon za neodkladný a neopakovatelný považován.

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 158b až 158e TrŘ jsou obsažena v hlavě deváté trestního řádu, není samozřejmě vyloučeno použít některý z operativně pátracích úkonů, který však nebude přicházet v úvahu s ohledem na

okruh trestných činů, u nichž zkrácené přípravné řízení přichází v úvahu, a také vzhledem k povaze a délce zkráceného přípravného řízení.<sup>47</sup>

Ve smyslu § 158 odst.3 písm. b) TrŘ je však možno vyžadovat odborné vyjádření, které by mělo být základním důkazním prostředkem k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení z hlediska odborného. Není zásadně ani vyloučeno, aby ve zkráceném přípravném řízení byl vyžádán znalecký posudek, což vyplývá z § 158 odst. 3 písm. b) TrŘ, i když vzhledem k celkové maximální délce tohoto typu řízení by mělo jít pouze o výjimečné případy. Není také vyloučeno, aby znalecký posudek byl znalci zadán s tím, že ho podá ústně do protokolu v hlavním líčení ve zjednodušeném řízení před samosoudcem.

Pokud jde o výslechy osob, měl by být základním způsobem zachycen obsah výpovědi svědka v materiálním smyslu sepsáním úředního záznamu o podání vysvětlení (viz § 158 odst.4 TrŘ). V případě neodkladného a neopakovatelného výslechu svědka by mělo být postupováno podle § 158a TrŘ, ale takový výslech svědka lze provést pouze za účasti soudce. Obdobně je nutno postupovat i při rekognici. Naproti tomu nebude prakticky možné postupovat podle § 158 odst. 8 TrŘ, neboť ve zkráceném přípravném řízení nebude zásadně splněna podmínka, že lze předpokládat, že další prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání bude trvat delší dobu, zejména proto, že nebyla zjištěna osoba, u níž je dostatečně odůvodněn závěr, že trestný čin spáchala, a v důsledku toho hrozí ztráta důkazní hodnoty výpovědi.<sup>48</sup>

Úprava zkráceného přípravného řízení přikládá velký význam výslechu podezřelého (viz § 179b odst. 3 TrŘ). Význam tohoto výslechu i jako důležitého nástroje uplatnění obhajoby podezřelého hovoří pro to, aby podezřelý byl vyslechnut pokud možno již na počátku zkráceného přípravného řízení. Na postup při výslechu podezřelého se přiměřeně užijí ustanovení o výslechu obviněného, tedy ustanovení § 91 až 95 TrŘ, a proto musí být podezřelý řádně poučen, a to ve stejném rozsahu jako obviněný, přičemž obsah poučení je třeba přizpůsobit tomu, že se jedná o podezřelého. Musí mu být dána možnost vyjádřit se k obvinění, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které se mu kladou za vinu, uvést okolnosti, které obvinění vyvracejí a nabídnout o nich důkazy. Ve stejném rozsahu jako

<sup>47</sup> Konkrétně předstíraný převod, sledování osoby nebo věci. Použití agenta je vzhledem k § 158e odst.1 TrŘ vyloučeno.

<sup>48</sup> Šámal, P. Zkrácené přípravné řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.2, s.8-9.

obviněnému mu mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů, přičemž platí zákaz kapciózních a sugestivních otázek. Podezřelému může být dovoleno, aby dříve než dá odpověď, nahlédl do písemných poznámek, jež musí vyslychajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí. O výpovědi podezřelého se sepisuje protokol zpravidla podle diktátu vyslychajícího, což vyplývá nejen z odkazu na přiměřené použití ustanovení o výslechu obviněného, konkrétně pak z § 95 TrŘ, ale i z ustanovení § 179b odst. 3 TrŘ. Vyskytuje se také názor, že: „o výslechu podezřelého ve zkráceném přípravném řízení je třeba sepsat jen úřední záznam. To je dovozováno ze znění druhé věty § 179b odst.3 TrŘ, kde se slovo záznam vztahuje zcela jasně ke sdělení skutku a jeho právní kvalifikaci, z něhož je podezřelý podezříván, což vyplývá z toho, že o tom učiní záznam do protokolu“.<sup>49</sup>

Trestní řád nevyžaduje, aby poté, co policejní orgán (nebo státní zástupce) skončí prověřování, byl trestní spis předložen k prostudování podezřelému a jeho obhájci. To nevylučuje, aby jim bylo na jejich žádost umožněno nahlédnout do spisu podle obecného ustanovení (viz § 65 TrŘ).

## 2.6.2 Dozor státního zástupce

Státní zástupce dbá, aby bezodkladně po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení byl policejním orgánem informován o případech, kdy zamýšlí zkrácené přípravné řízení konat, a také byl informován o počátku běhu lhůty pro jeho skončení. Za podání informace se považuje i označení tohoto záznamu jako záznamu o zahájení úkonů zkráceného přípravného řízení.<sup>50</sup>

„Státní zástupce vydá pokyn policejnímu orgánu k předání věci orgánu příslušnému ke konání vyšetřování zejména,

a) má-li mít skutek jinou právní kvalifikaci, a proto nelze zkrácené přípravné řízení konat,

b) nastane-li překážka, pro kterou nelze zkrácené přípravné řízení konat,

<sup>49</sup> Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před samosoudcem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s.90.

<sup>50</sup> Čl. 94 odst. 4, 5 závazného pokynu policejního prezidenta č. 130/2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, ve znění pozdějších změn.

c) vyvstane-li důvodná pochybnost ohledně přičetnosti osoby, proti níž by zkrácené přípravné řízení mělo být konáno, a vypracování znaleckého posudku vylučuje dodržení lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení,

d) brání-li konání zkráceného přípravného řízení provedení jiného důkazu či úkonu, pro které skončení zkráceného přípravného řízení ve stanovené lhůtě nepřichází v úvahu.<sup>51</sup>

„Dozor je ve zkráceném přípravném řízení vykonáván s následujícími odchylkami:

a) státní zástupce může vydat pokyn policejnímu orgánu ke konání nebo nekonání zkráceného přípravného řízení,

b) konzultant se nepřibírá,

c) vydá-li státní zástupce pokyn, určí policejnímu orgánu lhůtu pro provedení příslušných úkonů tak, aby mu byla předložena zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení nejméně 3 dny před uplynutím lhůty pro jeho skončení,

d) stav řízení se zjišťuje především informacemi vyžadovanými od policejního orgánu,

e) shledá-li státní zástupce nezákonným nebo neodůvodněným rozhodnutí nebo opatření policejního orgánu o odložení nebo odevzdání věci a má-li se nadále konat zkrácené přípravné řízení, státní zástupce takové rozhodnutí nebo opatření zruší tak, aby věc bylo možno skončit ještě ve lhůtě pro skončení zkráceného přípravného řízení; jinak nařídí policejnímu orgánu zahájení trestního stíhání nebo věc předá policejnímu orgánu k jeho zahájení,

f) státní zástupce dbá o zabezpečení ustanovení obhájce zadrženému podezřelému; i tehdy, vznikl-li by ve zkráceném přípravném řízení jiný důvod nutné obhajoby.<sup>52</sup>

„Zjistí-li státní zástupce po doručení záznamu o sdělení podezření, že je podezření nezákonné či neodůvodněné, zruší ho a spis vrátí policejnímu orgánu s pokyny k dalšímu postupu.“<sup>53</sup> „Státní zástupce dbá, aby zajištění osob a věcí a operativně pátrací prostředky byly ve zkráceném přípravném řízení prováděny jen

<sup>51</sup> Čl. 62 odst. 2 POP nejvyššího státního zástupce poč.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

<sup>52</sup> Čl. 62 odst. 3 POP nejvyššího státního zástupce poč.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

<sup>53</sup> Čl. 63 POP nejvyššího státního zástupce poč.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

v případě, jde-li o neodkladné nebo neopakovatelné úkony, nebyly-li provedeny již v prověřování. Dočasné odložení trestního stíhání se ve zkráceném přípravném řízení neuplatní. Dále státní zástupce dbá, aby byl zadržený podezřelý předán policejním orgánem tak, aby byl nejpozději do 48 hodin předán soudu.<sup>54</sup>

„Byla-li státnímu zástupci policejním orgánem předána zadržená podezřelá osoba a zároveň mu policejní orgán předložil zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení s přílohami, přezkoumá tyto materiály z hlediska důvodnosti zadržení, podmínek pro provedení zadržení a důvodů vazby. Nerozhodne-li státní zástupce o propuštění podezřelého ze zadržení, dbá o to, aby policejní orgán podal ihned návrh na ustanovení obhájce, nebo ho podá sám, nezvolil-li si podezřelý obhájce v přiměřené lhůtě, která mu byla stanovena.“<sup>55</sup>

V průběhu zkráceného přípravného řízení mohou podezřelí či poškození kdykoliv žádat o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce podle § 157a odst. 1, 2 trestního řádu. Podezřelí a poškození využívají žádosti o přezkoumání postupu policejního orgánu dle § 157a TrŘ v případech, kdy policejní orgán nerozhodoval usnesením, nýbrž opatřením, a proto takové rozhodnutí nemohou napadnout stížností, stejně jako v případě jakýchkoliv jiných závad v jeho postupu (např. nečinnost). Státní zástupce po prostudování žádosti obviněného, opisu spisu, event. vyjádření policejního orgánu nebo jeho nadřízeného vyrozumí žadatele o výsledku přezkoumání a o tom, jaká opatření byla učiněna k nápravě zjištěných nedostatků. Koná-li státní zástupce zkrácené přípravné řízení (viz § 179a odst. 3 TrŘ), pak v této věci stejný státní zástupce koná zkrácené přípravné řízení a činí všechna konečná rozhodnutí podle § 179c odst. 2, 3 a § 179f odst. 2 TrŘ (podání návrhu na potrestání, odložení věci, odevzdání věci apod.), a proto se v těchto věcech uplatní pouze mechanismus výkonu dohledu ze strany nejbližší vyššího státního zastupitelství.<sup>56</sup>

### 2.6.3 Mladistvý ve zkráceném řízení

Ve věcech provinění mladistvých je státní zástupce povinen věnovat výkonu dozoru zvýšenou pozornost. Dbá přitom o to, aby policejní orgány

<sup>54</sup> Čl. 64 POP nejvyššího státního zástupce poř.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

<sup>55</sup> Čl. 65 odst. 1,2 POP nejvyššího státního zástupce poř.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

<sup>56</sup> Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I. díl. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2002, s. 934. ISBN 80-7049-082-9.



zacházely s mladistvými ohleduplně, a svou činnost organizuje tak, aby bylo možné ve všech vhodných případech využít přiměřená výchovná opatření a zvláštní způsoby řízení. Musí zejména objasnit, zda je mladistvý za spáchané provinění trestně odpovědný. Vznikne-li důvodná pochybnost, že mladistvý v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, nebo pokud se taková pochybnost týká možného výskytu duševní poruchy v době spáchání činu, pro kterou by mladistvý nemohl rozpoznat nebezpečnost svého činu pro společnost nebo ovládat své jednání, potřebné vyšetření duševního stavu. Dopustí-li se mladistvý činu jinak trestného nebo není-li z jiných zákonných důvodů trestně odpovědný, pak lze vůči němu použít postupů a opatření uplatňovaných u dětí mladších patnácti let podle hlavy III. ZSVM.

Státní zástupce by měl také vždy zjišťovat, zda nejsou dány podmínky účinné lítosti. K dosažení účelu zákona mnohdy postačuje uložení výchovných opatření v rámci upuštění od trestního opatření či podmíněného upuštění od trestního opatření, i toto musí vzít státní zástupce v úvahu. Dále také zjišťuje, zda nebude vedeno společné řízení proti mladistvému a dospělému, zajistí vypracování zprávy o poměrech mladistvého a jeho aktuální životní situaci, přičemž potřeba zjišťovat poměry mladistvého nebrání zkrácenému přípravnému řízení a dalšímu uplatnění zvláštních postupů.<sup>57</sup> Jestliže uplatnění zvláštních postupů brání ve věcech, v nichž by jinak byly splněny podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, skončení věci ve stanovené lhůtě, zkrácené přípravné řízení proti mladistvému nelze konat a koná-li ho policejní orgán, státní zástupce mu vydá pokyn, aby věc předal příslušnému orgánu k zahájení trestního stíhání a konání vyšetřování.

Pokud jde o obhajobu práv mladistvého, bylo NSZ vydáno výkladové stanovisko, jehož právní věta zněla: „Koná-li se zkrácené přípravné řízení proti mladistvému nebo osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo je její způsobilost k právním úkonům omezena, je třeba, aby mladistvý nebo tato osoba měla obhájce již v tomto stadiu řízení, bez zřetele na to, zda byla zadržena či nikoli. Ustanovení § 179b odst. 2 věta třetí TrŘ se tu při nedostatku výslovné

<sup>57</sup> Čl. 21 POP nejvyššího státního zástupce poř.č. 3/2007 ze dne 17.5.2007, o trestním řízení ve věcech mládeže.

úpravy v trestním řádu použije per analogiam. Ne zvolí-li si proto mladistvý nebo tato osoba obhájce anebo jí ho nezvolí jiná oprávněná osoba (viz § 37 odst. 1 TrŘ), je třeba, aby jí obhájce byl ustanoven, a to zásadně nejpozději do okamžiku výslechu mladistvého nebo takové osoby jako podezřelého (viz § 179b odst. 3 věta první TrŘ). Obdobně se postupuje i v případě, koná-li se zkrácené přípravné řízení proti podezřelému, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.<sup>58</sup> Stanovisko bylo vydáno v podstatě nedlouho poté, co nabyla účinnosti novela trestního řádu č. 265/2001 Sb. Jednalo se o velmi závažný aplikační problém, řešilo se - co má být preferováno - zda zájem na zajištění obhajoby mladistvého ve zkráceném přípravném řízení, nebo zájem na co nejrychlejším průběhu tohoto specifického typu přípravného řízení, u něhož dochází k jistému omezení některých procesních záruk, ale nikoli samoučelně a bez souhlasu osoby, proti níž se toto řízení vede; a stále při zachování standardů vlastních spravedlivému trestnímu procesu. Trestní kolegium Nejvyššího soudu později schválilo rozhodnutí se zcela opačným závěrem: „V případě zkráceného přípravného řízení proti mladistvému musí mít mladistvý obhájce až od doručení návrhu na potrestání soudu.“<sup>59</sup>

Zásadní odchylkou od obecné právní úpravy řízení před samosoudcem je zakotvení nepřipustnosti vydání trestního příkazu v trestních věcech mladistvých v § 63 ZSM. V řízení proti mladistvým tedy není vůbec možné aplikovat ustanovení § 314e až 314g TrŘ. Naproti tomu nic nebrání uplatnění zkráceného přípravného řízení (viz § 179a až 179f TrŘ) a na ně navazujícího zjednodušeného řízení před soudem (viz § 314b až 314d TrŘ). Dlužno však podotknout, že velice krátké lhůty pro projednání věci v tomto typu řízení – nijak nemodifikované pro sféru soudnictví ve věcech mládeže – fakticky brání kvalifikovanému uplatnění řady alternativních řešení, které nejsou spojeny s uložením trestních opatření a neumožňují využít předností individuální práce s

<sup>58</sup> Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 9/2002 Sb. v. s. NSZ, k otázce zajištění obhájce ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, osobě, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo její způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo osobě ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.

<sup>59</sup> Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 4. 2002, sp. zn. 4 To 151/2002.

mladistvými obviněnými. Proto je v praxi na místě využívat tohoto typu řízení jen zcela výjimečně.<sup>60</sup>

Specializovaný státní zástupce v přípravném řízení či soud mládeže by měl přitom volit mezi projednáním věci ve standardním řízení, využitím možnosti provedení zjednodušeného řízení a uplatněním některého z odklonů, přičemž by si měl vždy vyžádat stanovisko mladistvého obviněného a důkladně zvažovat i zájem poškozeného. Svou činnost by měl organizovat tak, aby bylo možné ve všech vhodných případech využít přiměřená alternativní opatření.<sup>61</sup>

#### 2.6.4 Podezřelý a jeho obhajovací práva

Zkrácené přípravné řízení je možno konat, jak to vyplývá z § 179a odst. 1 TrŘ, pouze proti určité osobě. Osobou, proti které se vede zkrácené přípravné řízení, označuje trestní řád jako podezřelého. Podezřelým, jako subjektem zkráceného přípravného řízení, se osoba stává okamžikem sdělení podezření. (viz § 179b odst. 3 TrŘ). Existuje také jiný názor a to, že: „postavení podezřelého získává osoba již v době, kdy byl vydán záznam o zahájení zkráceného přípravného řízení nebo byly provedeny neodkladné či neopakovatelné úkony bezprostředně před jeho vydáním.“<sup>62</sup> Pokud by byl tento názor pokládán za správný, znamenalo by to, že by se určitá osoba stávala podezřelou pro účely zkráceného přípravného řízení jen na základě úkonu policejního orgánu, o jehož existenci se tato osoba ani nedozví, což nelze z hlediska ochrany práv podezřelého přijmout.

Podezřelému jsou ve zkráceném přípravném řízení zákonem přiznána stejná práva jako obviněnému (viz § 179b odst.2, § 33 odst. 1, 2 TrŘ). Kromě práva vyjádřit se ke všem skutečnostem, k důkazům, práva nevypovídat, uvádět okolnosti a důkazy sloužící k obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti, je zde i právo zvolit si obhájce a radit se s ním i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení a další práva uvedená v § 33 odst. 1 třetí, čtvrté a páté větě TrŘ. Vazba je však u podezřelého pojmově vyloučena. Podezřelý má také možnost učinit návrh podle § 33 odst. 3 TrŘ, přičemž má nárok na obhajobu

<sup>60</sup> Sotolář, A. K některým specifickým uplatněním zvláštních způsobů řízení v trestních věcech mladistvých. *Trestněprávní revue*, 2004, č. 3.

<sup>61</sup> Důvodová zpráva k § 42 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.

<sup>62</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.628. ISBN 80-7179-678-6.

bezplatnou nebo na obhajobu za sníženou odměnu. S ohledem na krátkost lhůty podle odstavce 4 § 179b TrŘ bude třeba v těchto případech o návrhu podezřelého podle § 33 odst. 3 TrŘ rozhodnout s největším urychlením. K postavení každého podezřelého se vztahuje i poslední věta § 179b odst. 2 TrŘ, která opakuje úpravu § 33 odst. 4 TrŘ – o tom je třeba podezřelého před jeho výslechem poučit a poskytnout mu plnou možnost uplatnění jeho práv.<sup>63</sup>

Zadržený podezřelý má právo zvolit si obhájce a radit se s ním bez přítomnosti třetí osoby již v průběhu zadržení (§ 179b odst.2 TrŘ). Pokud podezřelý nebude ze zadržení propuštěn a bude předán s návrhem na potrestání soudu k provedení zjednodušeného řízení (§ 314 TrŘ), musí mu být dána přiměřená lhůta (zpravidla pouze v hodinách), aby si zvolil obhájce. V případě, že si ho ve lhůtě nezvolí, musí mu být obhájce na dobu, po kterou trvají důvody zadržení, ustanoven (§ 179b odst.2 TrŘ). „Jestliže vyvstane důvodná pochybnost ohledně přičetnosti obviněného, pak tato okolnost musí být objasněna již v průběhu přípravného řízení. V takovém případě pak nejsou dány podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení a ve věci je nutné konat vyšetřování.“<sup>64</sup>

V praxi se vyskytla pochybnost, zda je podezřelého možné v rámci zkráceného přípravného řízení zadržet s ohledem na znění ustanovení § 68 odst. 2 TrŘ, které vylučuje vzít do vazby obviněného, který je stíhán pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje dvě léta, nebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Vzhledem k tomu, že ustanovení § 76 odst. 1 TrŘ o zadržení osoby podezřelé odkazuje pouze na existenci důvodů vazby, včetně výslovného odkazu na ustanovení § 67 TrŘ (nikoli na § 68 TrŘ a další ustanovení o vazbě, včetně jejich omezení), nepovažuji tento názor za správný. Naopak se ztotožňuji s názorem, že lze podezřelého zadržet i pro trestné činy uvedené v § 68 odst. 2 TrŘ, což na druhé straně neznamená, že by takový podezřelý nemohl být v průběhu doby zadržení

<sup>63</sup> Novotný, F., Růžička, M. Trestní kodexy. Trestní zákon, Trestní řád a související předpisy (komentář). 2. doplněné vydání. Praha: Eurounion, 2002, s. 1025. ISBN 80-7317-009-4.

<sup>64</sup> Tento výklad se nachází v rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 4 To 116/2002. Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR přitom zaujali názor, že právní věta i odůvodnění v ní uvedeného názoru je přinejmenším nepřesná v tom směru, že odstranit pochybnosti v uvedeném smyslu lze v některých případech i odborným vyjádřením, a proto nebylo toto rozhodnutí navrženo do Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek.

propuštěn na svobodu. Vyplývá to jednak z toho, že zadržení slouží právě k posouzení všech rozhodných skutečností z hlediska rozhodnutí o zadržené osobě (§ 77 TrŘ) a o vazbě (§ 68 a násl. TrŘ) a také z toho, že zákonodárce výslovně tyto otázky upravil i v souvislosti se zkráceným přípravným řízením a zjednodušeným řízením, kde by při opačném názoru bylo možno zadržet jen podezřelý pro úmyslné trestné činy se sazbou do tří let, tedy jen pro nepatrnou část trestné činnosti spadající do tohoto typu řízení. Navíc pokud by při zadržení podezřelého podle § 76 odst. 1 TrŘ např. na místě činu měly být zvažovány podmínky § 68 odst. 2, 3 TrŘ, kladlo by to na policejní orgány v podstatě nesplnitelné požadavky, když zpravidla nejsou v takovém okamžiku známy všechny potřebné okolnosti z hlediska § 68 odst. 2, 3 TrŘ vztahující se k osobě zadrženého, ale i k objasňovanému trestnému činu, včetně jeho právní kvalifikace. Toto stanovisko vyplývá i z čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy a bylo již potvrzeno usnesením Nejvyššího soudu.<sup>65</sup>

Zvláštní postup ve zkráceném přípravném řízení trestní řád stanoví v případě, že byl podezřelý přistižen při činu nebo krátce poté, anebo i jiný podezřelý, který byl v průběhu zkráceného řízení zadržen (§ 179b odst. 2 TrŘ), kdy takový podezřelý nemůže ve zkráceném přípravném řízení vzat do vazby. Zákon zde rozlišuje dva případy:

- kdy podezřelý bude zpravidla po výsledku propuštěn ze zadržení, kdy má právo si zvolit obhájce a radit se s ním, neboť pouhá skutečnost, že podezřelý byl ve zkráceném přípravném řízení zadržen, není důvodem nutné obhajoby. V této době se neuplatní ani jiné důvody nutné obhajoby, neboť ty jsou vázány na pojem obviněného, kterým se stane podezřelý až v případě podání návrhu na potrestání soudu. Proto např. konalo-li by se zkrácené přípravné řízení proti mladistvému, který nebyl zadržen, měl by mu být obhájce ustanoven až v souvislosti s podáním návrhu na potrestání k soudu (o jiném stanovisku u tohoto problému se ještě zmíním později)
- kdy podezřelý nebude propuštěn ze zadržení, ale bude později, nejdéle však ve lhůtě 48 hodin, předán s návrhem na potrestání soudu k provedení zjednodušeného řízení. V takovém případě musí být podezřelému dána

<sup>65</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2002, sp. zn. 4 Tz 21/2002.

přiměřená lhůta ke zvolení obhájce, a pokud si ho v této lhůtě nezvolí, je třeba mu obhájce na dobu, po kterou trvají důvody zadržení, ustanovit.

Postup podle § 179b odst. 2 věta třetí TrŘ směřující k volbě či ustanovení obhájce podezřelému, který nebude propuštěn ze zadržení, má důležitý význam jednak z hlediska zajištění práva na obhajobu takového zadrženého podezřelého, u něhož je pak ve zjednodušeném řízení před samosoudcem dána nutná obhajoba podle § 36 odst. 4 TrŘ a jednak je to v případě žádosti o ustanovení obhájce směřující podle § 39 odst. 1 TrŘ k soudu důležitý signál, že v krátké době mu zřejmě bude spolu s návrhem na potrestání předán i zadržený podezřelý k provedení zjednodušeného řízení, na základě něhož se samosoudce může na provedení výslechu obviněného a příp. i hlavního líčení ve smyslu § 314b odst. 2 TrŘ náležitě připravit.

Smyslem třetí věty § 179b odst.2 TrŘ je zajistit podezřelému obhájce po dobu provádění úkonů ve zkráceném přípravném řízení a později i ve zjednodušeném řízení před samosoudcem v případě, že nebude propuštěn ze zadržení státním zástupcem na svobodu, ale státní zástupce jej jako zadrženou osobu předá soudu k dalšímu řízení s návrhem na potrestání. Je zde tedy konstruován zvláštní důvod nutné obhajoby podezřelého, neboť jinak by důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 1 písm a) TrŘ nastal až v případě rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby ve zjednodušeném řízení samosoudcem. Samotným důvodem nutné obhajoby je konání hlavního líčení ve zjednodušeném řízení proti zadrženému (viz § 36 odst. 4 TrŘ). Státní zástupce proto před podáním návrhu na potrestání, pokud si podezřelý ve stanovené lhůtě, která může být určena i v hodinách, ale nesmí být nepřiměřeně krátká, obhájce nezvolí, učiní návrh na ustanovení obhájce soudci. Takový návrh může učinit i policejní orgán nebo státní zástupce konající zkrácené přípravné řízení. Byl-li podezřelý propuštěn ze zadržení, tuto povinnost státní zástupce ani policejní orgán nemá. To nebrání podezřelému, aby si obhájce zvolil, případně mu ho zvolila jiná osoba podle § 37 odst. 1 TrŘ. Jiného obhájce si může obviněný zvolit dokonce i když mu byl ustanoven soudcem.<sup>66</sup>

<sup>66</sup> Šámal, P. Přípravné řízení trestní. 2. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.347. ISBN 80-7179-741-3.

Účast obhájce ve zkráceném přípravném řízení se soustřeďuje zejména na účast při výslechu podezřelého. Účast při jiných úkonech přichází v úvahu výjimečně s přihlédnutím k tomu, že se tyto úkony neprovádějí v procesní podobě (pořizují se zde především úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů)<sup>67</sup>, byť tyto úřední záznamy lze za podmínek uvedených v § 314d odst. 2 poslední věta TrŘ (se souhlasem státního zástupce a obviněného) přečíst ve zjednodušeném řízení před samosoudcem. Dokazování v procesní podobě se provádí až ve zjednodušeném řízení před samosoudcem, kde může obviněný i jeho obhájce uplatnit veškerá práva.

Ohledně problematiky zajištění obhajoby ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, popř. dalším osobám, bylo vydáno výkladové stanovisko NSZ, které dovozuje následující: „Koná-li se zkrácené přípravné řízení proti mladistvému nebo osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo její její způsobilost k právním úkonům omezena, je třeba, aby takováto osoba měla obhájce již v tomto stadiu řízení, bez ohledu na to, zda byla zadržena či nikoli. Ustanovení § 179b odst. 2 věta třetí TrŘ se tu při nedostatku výslovné úpravy v trestním řádu použije per analogiam. Ne zvolí-li si proto tato osoba obhájce anebo jí ho nezvolí jiná oprávněná osoba, je třeba, aby jí obhájce byl ustanoven a to zásadně nejpozději do okamžiku výslechu takové osoby jako podezřelého (viz § 179b odst. 3 věta první TrŘ). Obdobně se postupuje i v případě, koná-li se zkrácené přípravné řízení proti podezřelému, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.“<sup>68</sup> Odlišné stanovisko zaujal Krajský soud v Brně tím, že v případě zkráceného přípravného řízení proti mladistvému musí být nutná obhajoba až od doručení návrhu na potrestání.<sup>69</sup>

<sup>67</sup> Úřední záznamy o vysvětlení opatřené postupem podle § 61 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jsou zásadně použitelné v trestním řízení obdobným způsobem jako úřední záznamy sepsané o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 trestního řádu, neboť i ony slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení v předchozím řízení o přestupku podala, byla v trestním řízení vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede.

<sup>68</sup> Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 9/2002 Sb. v. s. NSZ, k otázce zajištění obhájce ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, osobě, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo její způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo osobě ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.

<sup>69</sup> Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 16.4. 2002, sp. zn. 4 To 151/2002 (R 7/2003).

### 2.6.5 Lhůta pro skončení

Trestní řád upravuje v ustanovení § 179b odst. 4 lhůtu pro skončení zkráceného přípravného řízení ve výši nejdéle dvou týdnů a dále v § 179 odst. 2 písm. a) poskytuje možnost státnímu zástupci, aby vzhledem k okolnostem případu tuto lhůtu prodloužil. Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení váže jak policejní orgán, tak i státního zástupce vykonávajícího dozor. V této lhůtě musí být podán návrh na potrestání k soudu, nebyl-li uplatněn jiný postup. Tato lhůta je dobou, v níž by mělo být zkrácené přípravné řízení skončeno ve většině věcí a případné prodloužení lhůty by podle § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ mělo být opatřením spíše výjimečným.

Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení se po schválené novele trestního řádu<sup>70</sup> počítá od okamžiku, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (viz § 179b odst. 3 TrŘ). Do nabytí účinnosti této novely se počítala lhůta pro skončení přípravného řízení od okamžiku, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k zahájení trestního stíhání. Takovým podnětem bylo i doručení pokynu státního zástupce ke konání zkráceného přípravného řízení a mohlo jím být i den vydání záznamu o zahájení úkonů trestního (zkráceného přípravného) řízení. Z pohledu praxe se jevílo podání trestního oznámení jako skutečnosti pro započítání běhu lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení poněkud problematické, když samo nezpůsobilo ani počátek přípravného řízení (§ 12 odst. 10 TrŘ) a v praxi tak způsobovalo předčasné vyhotovování záznamu dle § 158 odst. 3 TrŘ a sdělení podezření. Mezi podaným trestním oznámením a vydáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení (viz § 158 odst. 3 TrŘ) totiž probíhalo šetření podaného trestního oznámení policejním orgánem dle § 158 odst. 1 TrŘ. Počátkem zkráceného přípravného řízení tak byl den vyhotovení záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, zatímco lhůta k jejímu skončení běžela už od podání trestního oznámení. V praxi se objevovaly názory, že počátek běhu dvoutýdenní lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení má být počítán až ode dne vyhotovení záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, jakožto jiného podnětu k trestnímu stíhání, přičemž tato jednoznačnost lépe

<sup>70</sup> Novela trestního řádu provedená zákonem č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, s účinností ke dni 1.1.2009.



vyhovovala požadavkům praxe.<sup>71</sup> Státní zástupce přitom důkladně dbal, aby byl bezodkladně po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení informován policejním orgánem o případech, kdy zamýšlel provádět zkrácené přípravné řízení, jakož i o počátku běhu lhůty pro jeho skončení.<sup>72</sup> Předchozí právní úprava tedy stanovila dvoutýdenní lhůtu pro konání zkráceného přípravného řízení ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání. Pokud byl pachatel zjištěn byť jen o hodinu později, muselo být ve věci konáno standardní, nezkrácené vyšetřování, které bylo a je značně nákladné a mnohdy zdlouhavé, a to přesto, že již bylo k dispozici dostatek usvědčujících důkazů a pachatele bylo možné postavit před soud řádově v hodinách nebo dnech. Zmíněná novela posunula začátek lhůty do okamžiku, kdy je již zjištěn podezřelý a je mu podezření ze spáchání formálně policií sděleno. Cílem schválené právní úpravy je navýšení počtu věcí vyřizovaných ve zkráceném přípravném řízení, což policejním orgánům zajisté přineslo odlehčení od zbytečné administrativy.<sup>73</sup>

Pokud jde o možnost uplatnění zkráceného přípravného řízení ve věcech, v nichž byl pachatel zjištěn s určitým časovým odstupem, tak ho lze po nabytí účinnosti výše zmíněné novely<sup>74</sup> konat s podmínkou, že jej bude možné ve stanovené lhůtě skončit. Původním smyslem zkráceného přípravného řízení bylo postihnout pachatele ihned poté, co čin spáchal.<sup>75</sup> Aplikační praxe si vynutila postihovat v co nejkratší době i pachatele, který byl zjištěn i v pozdější době po spáchání trestného činu. S tímto nelze než souhlasit, když z kriminologického hlediska časově přiměřené projednání věci prospívá nejen postavení obviněného, ale i poškozeného, kteří tak nejsou vystaveni delší dobu trvajícím stresujícím účinkům trestního řízení.

Lhůta dvou týdnů končí podáním návrhu na potrestání soudu nebo jiným rozhodnutím podle § 179c odst.1, 2 písm.b) až i) a § 179e věty za středníkem TrŘ

<sup>71</sup> Blíže k problematice počátku běhu lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení srov.: *Berka, M.* Počátek běhu lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 5, str. 142-145.

<sup>72</sup> Čl. 62, 66 POP nejvyššího státního zástupce poř.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

<sup>73</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

<sup>74</sup> Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 16.4. 2002, sp. zn. 4 To 151/2002 (R 7/2003).

<sup>75</sup> Srov.: Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 3/2002 Sb. v. s. NSZ., k otázce, zda lze zkrácené přípravné řízení konat i ve věcech, v nichž dojde ke zjištění pachatele až po uplynutí delší doby.

nebo opatřením podle § 179c odst. 3, § 179f odst. 2 písm. b) a c) TrŘ, jakož i marným uplynutím této lhůty.

Státní zástupce může rozhodnout o prodloužení lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení podle § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ, nejvýše však o deset dnů, přičemž další prodloužení již není možné. Lhůtu státní zástupce prodlouží zejména tehdy, jestliže je zjevné, že potřebné úkony jsou proveditelné v krátké době a lze důvodně očekávat, že povedou ke skončení zkráceného přípravného řízení. Pokud by policejní orgán konající zkrácené přípravné řízení předložil státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku ve smyslu § 179c odst. 1 TrŘ až na samém konci dvoutýdenní lhůty, může státní zástupce využít možnosti jejího prodloužení, aby mohl ještě k soudu podat návrh na potrestání a tento mohl být samosoudcem projednán ve zjednodušeném řízení. Souhlasím přitom se stanoviskem Ježka<sup>76</sup>, že lhůtu dvou týdnů nemá celou k dispozici pouze policejní orgán, neboť tak by zde nebyla již žádná lhůta pro podání návrhu na potrestání. „O prodloužení lhůty rozhodne státní zástupce opatřením, které neprodleně doručí policejnímu orgánu. Stejnopis opatření se založí do spisu o zkráceném přípravném řízení a do dozorového spisu. Pokud si státní zástupce konající zkrácené přípravné řízení prodlouží lhůtu sám, učiní o tom záznam, který rovněž založí do obou zmíněných spisů. V prodloužené lhůtě musí být zkrácené přípravné řízení skončené. Způsoby skončení této lhůty jsou v zásadě shodné jako v případě lhůty upravené v § 179b odst. 4 TrŘ. Prodlouží-li státní zástupce lhůtu pro skončení zkráceného přípravného řízení dbá přitom o to, aby policejní orgán předložil spis se zprávou o jeho výsledku nejpozději tři dny před jejím skončením, nestanoví-li mu lhůtu jinou. Vytvoří si tak předpoklady pro dodržení této lhůty, neboť se jedná o lhůtu pro státního zástupce i policejní orgán společnou.“<sup>77</sup>

Pokud lhůtu neprodlouží může uplatnit buď postup podle § 179f odst. 2 písm. b) TrŘ, kdy státní zástupce nařídí policejnímu orgánu, který dosud vedl zkrácené přípravné řízení, aby zahájil trestní stíhání a dále postupoval podle ustanovení hlavy desáté, nebo uplatní postup podle § 179f odst. 2 písm. c) TrŘ, kdy uloží policejnímu orgánu, aby věc byla předložena orgánu uvedenému

<sup>76</sup> Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s.86.

<sup>77</sup> Čl. 66 odst. 2 POP č. 1/2008 nejvyššího státního zástupce poč.č. 1/2008 ze dne 29.1.2008, o trestním řízení.

v § 161 odst. 2 TrŘ (především tedy Službě kriminální policie a vyšetřování Policie ČR) k zahájení trestního stíhání, přičemž tak státní zástupce postupuje vždy, je-li dán některý z důvodů uvedených v odstavci 1 ustanovení § 179f TrŘ. Pokud státní zástupce postupuje podle § 179f odst. 2 písm. b) TrŘ, musí přitom zvažovat zejména náročnost dalších potřebných úkonů s ohledem na předpokládanou délku jejich provedení. Formulace tohoto ustanovení totiž připouští, aby navazující trestní stíhání vedl kterýkoli policejní orgán (viz § 12 odst. 2 TrŘ), který prováděl předcházející zkrácené přípravné řízení, tedy i takový, který jinak není příslušný konat vyšetřování podle § 161 odst. 2 TrŘ. Věcným argumentem pro tuto interpretaci je potřeba kontinuálního průběhu přípravného řízení a požadavek rychlosti řízení. Při přesunech ve vyřizování věci mezi různými orgány dochází pravidelně k průtahům. Státní zástupce je povinen ad hoc zvážit, zda orgán, který doposud konal zkrácené přípravné řízení, je dostatečně odborně zdatný, aby mohl v závislosti na celkové obtížnosti konkrétní věci, dokončit ji vyšetřováním. Podle tohoto stanoviska je ustanovení § 179f odst. 2 písm. b) TrŘ *lex specialis* ve vztahu k § 161 odst. 2 TrŘ. K postupu podle § 179f odst. 2 písm. b) TrŘ je státní zástupce oprávněn na základě ustanovení § 161 odst. 2 TrŘ, které umožňuje, aby zákon stanovil příslušnost pro konání vyšetřování i jinak. Proto na základě této výjimky přichází do úvahy i obecné policejní orgány.<sup>78</sup>

## **2.7 Ukončení zkráceného přípravného řízení**

### **2.7.1 Vyřízení věci policejním orgánem**

Policejní orgán je oprávněn věc vyřídit tak, že věc odloží usnesením z důvodů uvedených v § 159a odst. 1 až 4 TrŘ. O odložení věci vyrozumí policejní orgán poškozeného, pokud je znám a oznamovatele, pokud o to podle § 158 odst. 2 TrŘ požádal. Proti usnesení o odložení věci policejním orgánem je přípustná stížnost, o níž rozhoduje státní zástupce. V souvislosti s odložením je možné poukázat na to, že přichází v úvahu nejen odložení věci usnesením podle § 159a odst. 1 až 4 TrŘ, ale i opatření o odevzdání věci jinému orgánu k projednání přestupku, jiného správního deliktu nebo ke kázeňskému či kárnému

<sup>78</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.630. ISBN 80-7179-678-6.

projednání podle § 159a odst. 1 písm. a) nebo b) TrŘ. „Postrádalo by logiku, kdyby policejní orgán mohl věc vyřídit odevzdáním věci v obecném postupu před zahájením trestního stíhání a nemohl tak učinit ve zkráceném přípravném řízení, kde se prověřuje podezření ze spáchání typově méně závažných trestných činů.“<sup>79</sup> Naproti tomu je zastáván jiný názor, který vychází z toho, že: „tato možnost není výslovně v § 179c odst. 1 TrŘ uvedena, kde se mluví pouze o odložení věci nikoli o odevzdání věci. V tomto případě by musel policejní orgán odevzdání věci navrhnout státnímu zástupci, který by pak v případě, že by se s tím ztotožnil, podle § 179c odst. 2 písm. c) či d) TrŘ věc příslušnému orgánu odevzdal.“<sup>80</sup> Nezbyvá než dodat, že stejně jako u standardního postupu zde není pojmově možné uplatnění důvodu odložení podle § 159a odst. 3 TrŘ ve spojení s § 172 odst. 2 písm. c) TrŘ, tedy věc odložit, není-li prokázáno, že skutek spáchal obviněný.

Skončí-li příslušný policejní orgán zkrácené přípravné řízení nejpozději ve lhůtě dvou týdnů stanovené v § 179b odst. 4 TrŘ a nerozhodne-li současně o odložení věci z důvodu uvedeného v § 159a odst. 1 až 4 TrŘ, předloží státnímu zástupci stručnou zprávu o jeho výsledku, která obsahuje:

- a) osobní údaje podezřelého, případně též s údaji o zadržení
- b) popis skutku,
- c) právní kvalifikaci,
- d) seznam důkazů nebo důkazních prostředků (nositelů důkazů)
- e) případně návrhy na uplatnění podmíněného zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání, návrhy na uplatnění alternativních druhů trestů, na ochranná opatření apod.

Ke zprávě policejní orgán připojí všechny písemnosti a věci shromážděné v průběhu zkráceného přípravného řízení.

Policejní orgán při skončení zkráceného přípravného řízení neupozorňuje podezřelého a jeho obhájce na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění řízení. Obžalovaný je totiž upozorňován na možnost prostudovat spis

<sup>79</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s.631. ISBN 80-7179-678-6.

<sup>80</sup> Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád. Komentář. I.díl. 4.vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.1179. ISBN 80-7049-082-9.

a navrhnout provedení důkazů až při doručení návrhu na potrestání, většinou spojené s předvoláním k hlavnímu líčení.

Vzhledem k tomu, že ve zkráceném přípravném řízení může vystupovat i poškozený, je potřebné, aby byl v průběhu zkráceného přípravného řízení řádně poučen ve smyslu § 46 TrŘ. Pro usnadnění dalšího průběhu řízení, zejména pro případ, kdy lze důvodně předpokládat, že bude podán státním zástupcem návrh na potrestání a ve věci bude probíhat zjednodušené řízení před samosoudcem, se jeví velmi vhodné, aby se policejní orgán poškozeného dotázal a ve spisu vyznačil možnost telefonického spojení na poškozeného. To může být významné pro účely vyrozumění poškozeného o hlavním líčení ve zjednodušeném řízení (viz § 198 odst. 2 TrŘ) a tím i pro maximální urychlení řízení, zejména v případech, byl-li podezřelý zadržen.

Vrátí-li státní zástupce věc policejnímu orgánu k doplnění, ten postupuje podle tohoto pokynu s největším urychlením tak, aby bylo možno zkrácené přípravné řízení ukončit v zákonné lhůtě, popřípadě prodloužené státním zástupcem.

### 2.7.2 Vyřízení věci státním zástupcem

Státní zástupce, kterému byla doručena zpráva policejního orgánu o výsledcích zkráceného přípravného řízení nebo který ho sám provedl, vydá některé z následujících rozhodnutí nebo opatření:

- a) odevzdá věc příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu nebo jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání (viz § 179c odst.2 písm. c) a d) TrŘ),
- b) věc odloží, nejde-li ve věci o podezření z trestného činu (viz § 179c odst. 2 písm. b) TrŘ),
- c) věc odloží, jestliže je trestní stíhání nepřípustné podle § 11 odst. 1 TrŘ (viz § 179c odst. 2 písm. e) TrŘ),
- d) věc odloží, rozhodl-li o schválení narovnání, přičemž použije obdobně ustanovení § 309 a násl. (viz § 179c odst. 2 písm. f) TrŘ),
- e) věc podmíněně odloží podle § 179g (viz § 179c odst. 2 písm. g) TrŘ)<sup>81</sup>,

<sup>81</sup> Změna ustanovení pod písm. f) a g) § 179c odst. 2 TrŘ byla provedena zákonem č. 283/2004.

- f) může věc odložit z důvodu neúčelnosti trestního stíhání podle § 172 odst. 2 TrŘ (viz § 179c odst. 2 písm. h) TrŘ),
- g) vrátí věc policejnímu orgánu, je-li třeba v rámci zkráceného přípravného řízení provést další úkon (viz § 179c odst. 2 písm. i) TrŘ),
- h) předá věc policejnímu orgánu příslušnému ke konání vyšetřování, aby ve věci zahájil trestní stíhání, jestliže je třeba změnit dosavadní právní kvalifikaci skutku a v důsledku odchýlného právního posouzení nelze konat zkrácené přípravné řízení (viz §179c odst.3 TrŘ)<sup>82</sup>,
- i) podá soudu návrh na potrestání, shledá-li, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud (viz § 179c odst. 2 písm.a) TrŘ).

V ostatních případech postupuje státní zástupce podle § 179f odst.2 TrŘ (viz výše). O rozhodnutích pod shora uvedenými písm. a) až d) vyrozumí státní zástupce poškozeného, pokud je znám a oznamovatele, pokud o to podle § 158 odst. 2 TrŘ požádal (viz § 179c odst. 4 TrŘ). Proti těmto rozhodnutím státního zástupce není na rozdíl od obdobných rozhodnutí policejního orgánu přípustná stížnost, jak vyplývá z argumentace opírající se o § 141 odst. 2 a § 159a odst. 6 TrŘ. Na tuto otázku jsou ovšem vyslovovány i jiné názory.<sup>83</sup>

Úprava v čl. 52j odst.2 POP č. 9/1994 stanoví, že: „vydává-li státní zástupce usnesení o odložení věci podle § 179c odst. 2 písm. b), e), f) TrŘ nebo opatření o odevzdání věci podle § 179c odst. 2 písm. c) nebo d) TrŘ, uvede v něm stručný popis skutku, pro který bylo zkrácené přípravné řízení vedeno, jeho právní posouzení a zdůvodnění postupu podle těchto ustanovení.“

Návrh na potrestání představuje v tomto typu řízení obžaloby, a proto i zde plně platí úprava dle § 2 odst. 8 TrŘ. Výsledky zkráceného přípravného řízení musí odůvodňovat postavení podezřelého před soud ve lhůtě

---

<sup>82</sup> V ustanovení § 179c odst. 3 TrŘ je legislativní chyba, jelikož se zde odkazuje na odstavec 1, v němž však žádné rozhodnutí nebo opatření státního zástupce uvedeno není. Tato rozhodnutí jsou však uvedena v odstavci 2, a proto je třeba uvedeným odkazem chápat odkaz na odstavec 2 § 179c TrŘ.

<sup>83</sup> Fenyk, J. Veřejná žaloba. Díl druhý. Příručka pro práci státního zástupce. Příručky Ministerstva spravedlnosti, sv. 63. Praha: Institut Ministerstva spravedlnosti České republiky pro další vzdělávání soudců a státních zástupců, 2002, s. 383 až 384. Zde je zastáván názor, že stížnost i v těchto případech podat lze.

dvou týdnů, výjimečně prodloužené o dalších deset dnů. Podá-li tedy státní zástupce návrh na potrestání k soudu, uvede v něm stejné obsahové náležitosti jako v obžalobě s výjimkou odůvodnění. Podle § 177 TrŘ musí návrh na potrestání obsahovat:

- a) označení státního zástupce a den sepsání návrhu na potrestání,
- b) jméno a příjmení podezřelého, den a místo jeho narození, jeho zaměstnání a bydliště, popřípadě jiné údaje potřebné k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou; jde-li o příslušníka ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, uvede též hodnost obviněného a útvar, jehož je příslušníkem,
- c) žalobní návrh, v němž musí být přesně označen skutek, pro který bylo proti podezřelému vedeno zkrácené přípravné řízení, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, popřípadě s uvedením jiných skutečností, pokud je jich třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným a aby bylo odůvodněno použití určité trestní sazby; musí tu být dále uvedeno, jaký trestný čin obžaloba v tomto skutku spatřuje, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákonů a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu.

K návrhu státní zástupce připojí všechny písemnosti a další přílohy, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí (viz § 179d TrŘ). V návrhové části návrhu na potrestání státní zástupce uvede také jména svědků, na jejichž osobním výslechu v řízení před soudem bude výjimečně trvat a může také označit skutečnosti, které považuje za nesporné (viz § 314d odst. 2 TrŘ). Navíc v případech uvedených v § 179e větě před středníkem TrŘ musí státní zástupce v návrhu na potrestání uvést, že spolu s návrhem předává soudu zadrženou podezřelou osobu. „Podává-li státní zástupce návrh na potrestání ohledně některého z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 TrŘ, předloží souhlas poškozeného s trestním stíháním soudu spolu s návrhem. Za tím účelem dbá, aby policejní orgán poskytl poškozenému lhůtu k vyjádření, aby bylo možno věc

skončit ve lhůtách uvedených v § 179b odst. 4 TrŘ, popř. v § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ.<sup>84</sup>

V případě, že byl státnímu zástupci předán zadržený podezřelý a státní zástupce ho nepropustil na svobodu dříve, než vypracoval návrh na potrestání, musí tuto zadrženou osobu předat soudu nejpozději do 48 hodin od zadržení společně s návrhem na potrestání (viz § 179e TrŘ). Nepodá-li státní zástupce do 48 hodin od zadržení návrh na potrestání a jsou-li dány důvody vazby, musí rozhodnout o zahájení trestního stíhání (viz § 160 odst. 1 TrŘ) a ve lhůtě do 48 hodin od zadržení předložit soudu návrh na rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby (viz § 179e TrŘ).

Jako další možnost postupu státního zástupce, kterému byl doručen návrh policejního orgánu po skončení zkráceného přípravného řízení, je rozhodnutí o schválení narovnání, pokud jsou splněny podmínky podle § 309 TrŘ a současně rozhodnout o odložení věci (viz § 179c odst. 2 písm. f) TrŘ). Důvodem této novelizované úpravy bylo zrychlení trestního řízení v případě, že věc lze vyřídit před zahájením trestního stíhání, rychlejší uspokojení nároku poškozeného a tedy celková hospodárnost řízení. Jsou-li dány důvody k podmíněnému zastavení trestního stíhání podle § 307 TrŘ může státní zástupce rozhodnout ve zkráceném přípravném řízení také o tom, že se podání návrhu na potrestání podmíněně odkládá. Jedná se o formu varování, jehož se podezřelému dostává před tím než jeho případ bude předán soudu k trestnímu stíhání, pokud by se nepoučil, případně se opětovně dopustil protiprávního jednání nebo nevyhověl uloženým podmínkám dle § 179g TrŘ, kterými jsou, že:

- a) se podezřelý k činu doznal,
- b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena,
- c) s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání vyslovil souhlas,

a vzhledem k osobě podezřelého, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

---

<sup>84</sup> Šámal, P. Přípravné řízení trestní. 2. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s.781. ISBN 80-7179-741-3.



Ustanovení se blíží svým pojetím i obsahem ustanovení § 307 trestního řádu o podmíněném zastavení trestního stíhání, avšak vzhledem k charakteru řízení i nižší obecné (typové) společenské nebezpečnosti trestných činů, o nichž je toto řízení vedeno, jsou zde některé zmírňující odchylky.<sup>85</sup> V rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání se stanoví zkušební doba na šest měsíců až na jeden rok, přičemž délka horní hranice zkušební doby se zkrátila oproti § 307 odst. 2 TrŘ ze dvou na jeden rok. V zájmu urychleného konečného vyřízení věci a vzhledem k bagatelnosti těchto trestních věcí se zkracuje doba pro rozhodnutí o tom, zda se podezřelý osvědčil či nikoli, po uplynutí zkušební doby - na šest měsíců (tedy na polovinu). Ve zkušební době lze samozřejmě také uložit podezřelému přiměřená omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život. Vzhledem k tomu, že jde pojmově stále o odložení věci, zůstane jím toto rozhodnutí i v případě rozhodnutí o osvědčení. Pokud se podezřelý ve zkušební době neosvědčí, státní zástupce nařídí policejnímu orgánu, který dosud vedl zkrácené přípravné řízení, aby zahájil trestní stíhání a dále postupoval podle ustanovení hlavy desáté (viz § 179f odst. 2 písm. b) TrŘ). Pro opačný případ je však třeba vyloučit možnost, aby při kladném rozhodnutí o osvědčení (či marném uplynutí další lhůty pro takové rozhodnutí, aniž to způsobil podezřelý svou vinou) bylo možno takového pachatele trestně stíhat pro týž skutek. Proto se i s tímto rozhodnutím (shodně jako s rozhodnutím o osvědčení či s fikcí o něm v rámci řízení o podmíněném zastavení trestního stíhání) spojují účinky překážky trestního stíhání (viz § 11a odst. 1 písm. b) TrŘ). Na druhou stranu si nelze nevíšimnout jedné pozměněné podmínky, která se týká tohoto nového odklonu spočívající v restriktivním omezení možnosti, jak se může podezřelý vyrovnat s poškozeným po materiální stránce, a to na pouhé přímé nahrazení škody. Ščerba<sup>86</sup> k tomu uvádí: „Důvody takového zúžení možností pro podezřelého vyrovnat se s poškozeným nejsou příliš jasné. Pokud jde o absenci možnosti uzavřít dohodu o náhradě škody jako jedné z alternativ

<sup>85</sup> Státní zástupce může zahájit trestní stíhání a rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 307 a násl. TrŘ či o narovnání podle § 309 a násl. TrŘ. Takovéto vyřízení věci by však mělo být v praxi spíše výjimečné vzhledem k tomu, že novela provedená zákonem č. 283/2004 Sb. byla navržena právě proto, aby věc mohla být vyřízena již před zahájením trestního stíhání a mohlo tak dojít k rychlejšímu uspokojení nároku poškozeného a také k celkové hospodárnosti trestního řízení.

<sup>86</sup> Ščerba, F. K odklonům uplatňovaným ve zkráceném přípravném řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 5, str. 22-24.

pro podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, je sice pravda, že trvání zkráceného přípravného řízení je omezeno lhůtou dvou týdnů (viz § 179b odst. 4 TrŘ), která může být prodloužena pouze o deset dnů (viz § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ), což v některých případech nemusí postačovat pro dojednání této dohody. Nicméně v některých případech může být uzavření dohody o náhradě škody naopak velice rychlé a krátká doba pro trvání zkráceného přípravného řízení by nemusela být zásadní překážkou.“ Proti rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání a rozhodnutí o schválení narovnání může podezřelý a poškozený podat stížnost, která má odkladný účinek.

Novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 283/2004 Sb., kterou byla do něj vložena ustanovení upravující využití těchto odklonů ve zkráceném přípravném řízení (narovnání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání), tak došlo k vyřešení určitého střetu zájmu na co nejrychlejším projednání trestných věcí (viz § 2 odst. 3 TrŘ) a principu, podle něhož by měly být vhodné věci vyřizovány odklonem (mimosoudním vyřízením věci).<sup>87</sup> V praxi se přitom ukazuje, že státní zástupci ve zkráceném přípravném řízení využívají především hojně podmíněné odložení návrhu na potrestání, zatímco použití institutu narovnání je ojedinělé.<sup>88</sup>

---

<sup>87</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 283/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestního řádu), ve znění pozdějších předpisů.

<sup>88</sup> Podle Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2008 (včetně přílohových tabulek), vydaných Nejvyšším státním zastupitelstvím, bylo ještě v roce 2006 vyřízeno podmíněným odložením podání návrhu na potrestání 473 případů, v roce 2007 již 1120 a v roce 2008 dokonce 1244, čímž se podílí na celkovém počtu osob řešených ve zkráceném přípravném řízení 3,39%. Institut narovnání ve zkráceném přípravném řízení nebyl v roce 2006 užít vůbec, v roce 2007 byl užít pro dva pachatele a v roce 2008 pouze po pachatele jednoho.

### 3 Zjednodušené řízení před samosoudcem

#### 3.1 Charakteristika zjednodušeného řízení

Na právní úpravu zkráceného přípravného řízení navazuje úprava zjednodušeného řízení před samosoudcem. Stejně jako zkrácené přípravné řízení i zjednodušené řízení před samosoudcem je upraveno ve snaze, aby v těch nejméně závažných případech bylo řízení co nejvíce zjednodušené a zrychlené. Je koncipováno jako maximálně jednoduché a neformální, aby se jeho zrychlení projevilo nejen u orgánů přípravného řízení, ale i v řízení před soudem. „Předpokladem k dosažení koncentrace a zrychlení řízení je znalost stanovisek stran před hlavním líčením, zaměření dokazování na podstatné a sporné okolnosti a oproštění hlavního líčení od úkonů tzv. "technické povahy", které neúměrně hlavní líčení zdržují.“<sup>89</sup> Jestliže zákon neobsahuje pro zjednodušené řízení zvláštní úpravu, použijí se podpůrně ostatní ustanovení o řízení před samosoudcem (viz § 314b až 314g TrŘ), popř. obecné předpisy platné pro řízení před senátem. Uplatní se obecná právní zásada *lex specialis derogat legi generali*.

„Na druhou stranu jsou jednotlivá ustanovení týkající se zjednodušeného řízení přiřazena k ostatním ustanovením o řízení před samosoudcem v oddílu pátém hlavy dvacáté trestního řádu, aniž by tvořila jeho nějakou ucelenou část, a proto je třeba s ohledem na úzkou souvislost se zkráceným přípravným řízením a zvláštní podmínky pro jeho konání, považovat ho za relativně samostatný typ (druh) řízení před samosoudcem. Odlišnost je možno spatřovat již v tom, že zjednodušené řízení je zahajováno na základě návrhu na potrestání nikoli obžaloby.“<sup>90</sup>

#### 3.2 Předpoklady pro konání zjednodušeného řízení

Zjednodušené řízení koná samosoudce, pokud jsou pro jeho provedení splněny následující předpoklady vyplývající z § 314b odst.1 TrŘ ve spojení s § 179a odst.1 TrŘ:

<sup>89</sup> Šámal, P. Ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení po novele trestního řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 10, s. 463 – 470.

<sup>90</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 744. ISBN 80-7179-678-6.

- a) jde o trestný čin, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu (viz § 16 odst. 1 TrŘ),
- b) na projednávaný trestný čin zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje tři léta (viz § 179a odst. 1 TrŘ),
- c) ve věci bylo konáno zkrácené přípravné řízení (viz § 314b odst. 1 TrŘ),
- d) v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání (viz § 179a odst. 1, § 160 odst. 1 TrŘ),
- e) podezřelý byl postaven před soud podáním návrhu na potrestání buď ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován (viz § 179b odst. 4 TrŘ), anebo ve lhůtě maximálně dvaceti čtyř dnů od uvedeného dne, prodloužil-li státní zástupce původní dvoutýdenní lhůtu o dalších nejvýše deset dnů (viz § 179f odst. 2 TrŘ),

Tyto předpoklady musí být splněny kumulativně.

„Zákonodárce vychází z toho, že zjednodušené řízení před samosoudcem by mělo být konáno ve většině případů, v nichž proběhlo zkrácené přípravné řízení. Neplatí to ovšem bezvýjimečně, neboť vedle tohoto předpokladu stanoví zákon i některé další omezující podmínky. Z ustanovení § 179a odst. 1 písm. b) a § 179c odst. 2 písm. a) TrŘ se přitom podává, že mezi ně patří i to, že v průběhu zkráceného přípravného řízení byly zjištěny skutečnosti, odůvodňující zahájení trestního stíhání a postavení podezřelého před soud. Jinak tomu ani nemůže být, neboť doručením návrhu na potrestání soudu nastávají účinky zahájení trestního stíhání (viz § 314b odst. 1 věta druhá TrŘ) a nepochybně by bylo v rozporu se samotnými základními zásadami trestního procesu postavit před soud konkrétní osobu, pokud by zjištěné skutečnosti neodůvodňovaly závěr o tom, že právě tato osoba spáchala trestný čin, pro nějž je vedeno trestní řízení – jinými slovy, jestli by nebylo dáno důvodné podezření ze spáchání určitého trestného činu.“<sup>91</sup>

Zjednodušené řízení před samosoudcem je vyloučeno též v případech, kdy podle zákona nebylo možné konat zkrácené přípravné řízení anebo v něm

<sup>91</sup> Šámal, P., Sotolář, A. Zjednodušené řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č.3, s. 65.

pokračovat či jsou-li naplněny tzv. negativní podmínky. To v praxi znamená, že zkrácené přípravné řízení nelze vést proti osobě, která byla vzata do vazby, a to i kdyby se ve lhůtě vymezené v § 179b odst. 4 TrŘ nebo v prodloužené lhůtě podle § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ podařilo zjistit skutečnosti odůvodňující jinak podání návrhu na potrestání a zahájení trestního stíhání (viz § 179b odst. 2, § 314b odst. 2 TrŘ), což je odůvodněno tím, že předpokladem rozhodnutí o vzetí d o vazby je rozhodnutí o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, jímž se zároveň zahajuje vyšetřování. Stejně tak je vyloučeno podat návrh na potrestání podezřelého a vést v jeho trestní věci zjednodušené řízení, jestliže stíhaným skutkem naplnil v jednočinném souběhu skutkové podstaty dvou nebo více trestných činů, z nichž alespoň jeden patří do kategorie trestných činů, ohledně nichž se musí konat vyšetřování. Za těchto okolností lze obviněného postavit před soud pouze podáním obžaloby podle § 176 TrŘ. Totéž platí i pro případy, kdy až po provedeném vyšetřování nebo v jeho průběhu posoudí státní zástupce stíhaný skutek jako trestný čin, ohledně něhož by jinak bylo možné konat zkrácené přípravné řízení. Probíhalo-li totiž ve věci vyšetřování – byť jen proto, že jednání obžalovaného bylo po právní stránce nesprávně kvalifikováno – nelze podat návrh na potrestání ani konat zjednodušené soudní řízení, ale je nutno po provedeném vyšetřování podat obžalobu, o které se bude konat řízení před samosoudcem podle obecných ustanovení.<sup>92</sup>

### **3.3 Zásady trestního řízení ve zjednodušeném řízení**

I ve zjednodušeném řízení je v největší míře uplatněna zásada rychlosti řízení. Samosoudce nenařizuje hlavní líčení, pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, kdy může vydat trestní příkaz. Trestní příkaz je určitou výjimkou z uplatňování zásad bezprostřednosti, ústnosti a veřejnosti. Proti trestnímu příkazu je však možné podat do 8 dnů odpor. Pokud oprávněná osoba odpor nepodá, trestní příkaz se stává pravomocným a má povahu odsuzujícího rozsudku. Možností podat odpor je dbáno na právo obviněného, aby věc byla projednána v hlavním líčení. Samosoudce může také se souhlasem obviněného také nařídít hlavní líčení ihned po jeho výslechu. V hlavním líčení se

<sup>92</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 745-746. ISBN 80-7179-678-6.

pak nutně uplatňují všechny zásady trestního řízení, zejména zásada bezprostřednosti, ústnosti, veřejnosti, jakož i volného hodnocení důkazů, plného zajištění práva na obhajobu, a jedině v něm působí ústavněprávní princip soudcovské nezávislosti.

Zjednodušené řízení probíhá před samosoudcem. Tzv. „velkou novelou trestního řádu“ byla všechna řízení před soudem zcela nově koncipována, a to na níže zmíněných zásadách kontradiktorního projednání věci.

Trestní stíhání před samosoudcem je přípustné jen na základě návrhu na potrestání podaného státním zástupcem (zásada obžalovací). Státní zástupce je přitom povinen v hlavním líčení při dokazování vystupovat iniciativně tak, aby byly objasněny všechny podstatné skutečnosti rozhodné z hlediska podaného návrhu na potrestání, neboť je to on, kdo podáním obžaloby postavil obviněného před soud s návrhem, aby byl za žalovaný trestný čin odsouzen a potrestán. S tím souvisí jedny z nejvýznamnějších zásad rozhodných pro dokazování, které jsou obsaženy v ustanovení § 2 odst. 5 TrŘ, tedy zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací. Vzhledem k tomu, že bylo posíleno postavení stran v řízení před soudem, je v nové formulaci zásady zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností a zásady vyhledávací vyjádřen princip, že strany v řízení před soudem nejen navrhují, ale také předkládají důkazy, které zásadně i provádějí (viz § 180 a 215 TrŘ). Z hlediska objasňování věci zůstává zachována zásada, že orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Nově se však rozlišuje jejich činnost v přípravném řízení, kde je plně zachována zásada vyhledávací zaměřená na zjišťování okolností svědčících ve prospěch i v neprospěch obviněného, zatímco v řízení před soudem, kde je zvýrazněna role stran obžaloby a obhajoby, se v souladu s převažující zásadou obžalovací ukládá státnímu zástupci povinnost navrhnout důkazy, které odůvodňují podání návrhu na potrestání, včetně důkazů svědčících ve prospěch obžalovaného, neboť státní zástupce jako představitel veřejného zájmu musí být nestranný a nezaujatý a musí mít zájem na spravedlivém posouzení projednávané věci. Výslovně je však v řízení před soudem státnímu zástupci uloženo, že je povinen dokazovat vinu obviněného, kterého obžaloval, a tím postavil před soud. Z tohoto důvodu zákon předpokládá, že státní zástupce bude v hlavním líčení se souhlasem nebo na výzvu předsedy senátu provádět

důkazy, které podporují obžalobu (srov. § 180 odst. 3, § 203 a § 215 odst. 2 TrŘ). Proti obžalobě pak v řízení před soudem stojí strana obhajoby, která má právo, nikoli povinnost, navrhopvat a předkládat důkazy svědčící ve prospěch zvolené obhajoby. Pouze takto vymezené oprávnění obhajoby je v souladu se zásadou presumpce nevinu vyjádřené i v čl. 40 odst. 2 LZPS, z níž vyplývá povinnost orgánů činných v trestním řízení a v řízení před soudem, zejména státního zástupce, prokázat vinu obviněného, z níž plyne i povinnost státního zástupce navrhopvat a předkládat v řízení před soudem důkazy. Povinnost prokazovat vinu obžalovaného tedy leží na státním zástupci a z pochybností těžší obviněný, neboť se uplatňuje zásada „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ (in dubio pro reo). Procesní postavení základních stran v řízení před soudem - na jedné straně státního zástupce a na druhé straně obviněného s obhájcem - je zásadně rovné, a to rovné v právech, nikoli v povinnostech (strana obhajoby nemá a nemůže mít v trestním řízení povinnost prokazovat svou nevinu). Pouze takové uspořádání procesu, které má charakter sporu (kontradikce) dvou rovnoprávných stran a jež je v souladu se zásadou obžalovací, umožňuje úplné a všestranné objasnění věci, a to jak z hlediska obžaloby, tak i z hlediska obhajoby, čímž významnou měrou napomáhá k řádnému a úplnému zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a tím i ke spravedlivému rozhodnutí. Soud pak především projednávání návrhu na potrestání v hlavním líčení řídí tak, aby trestní řízení včetně činnosti stran probíhalo v souladu se zákonem, přičemž do dokazování při dostatečné aktivitě stran zasahuje zásadně jen v tom rozsahu, aby řízení vedlo ke správnému a spravedlivému rozhodnutí. Z těchto hledisek mu však zákon ukládá povinnost, aby v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí dokazování doplnil, pokud strany neprovedou úplné dokazování, aby soud mohl ve věci spravedlivě rozhodnout. Jestliže v hlavním líčení vzhledem k § 2 odst. 8 TrŘ platí zároveň zásada obžalovací (ve shora uvedeném smyslu) i zásada vyhledávací, pak je třeba z uvedených ustanovení § 180 odst. 3, § 203 a § 215 odst. 2 TrŘ v návaznosti na § 2 odst. 5 a 8 TrŘ dovodit, že v řízení před samosoudcem dominuje zásada obžalovací s určitými výjimkami ve prospěch zásady vyhledávací, k nimž náleží mimo jiné i skutečnost, že soud

má právo a do určité míry i povinnost důkazní iniciativy spočívající v doplnění dokazování v rozsahu potřebném pro rozhodnutí.<sup>93</sup>

### 3.4 Činnost soudu před hlavním líčením

#### 3.4.1 Přezkoumání návrhu na potrestání

Zjednodušené řízení před samosoudcem počíná doručením návrhu na potrestání soudu, čímž se podle § 314b odst. 1 věta druhá TrŘ současně zahajuje trestní stíhání, a proto se podezřelý stává obviněným. Je však logické, že procesní důsledky ve vztahu k obviněnému ve smyslu § 32 TrŘ mohou nastat až doručením takového návrhu na potrestání obviněnému a teprve od této chvíle lze použít vůči němu prostředků daných soudem. S okamžikem doručení návrhu na potrestání soudem obviněnému je správné taktéž spojovat hmotněprávní důsledky, tedy např. důsledky stanovené v § 12 odst. 11 TrŘ, a oddělení dosavadního skutku, ve kterém je spatřován pokračující trestný čin, od nového skutku.<sup>94</sup> Jde-li o trestné činy trvající nebo hromadné, na něž nedopadá zásada vyplývající z ustanovení § 12 odst. 12 TrŘ, a pachatel v trestné činnosti pokračuje před tím, než je mu návrh na potrestání doručen, soud musí rozhodnout i o těch částech skutku spáchaných do této doby, byť nejsou popsány v návrhu na potrestání.<sup>95</sup> Vzhledem k tomu, že zkrácené přípravné řízení probíhá v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, není příliš vhodné spojovat věci, ve kterých byla jednak podána obžaloba a jednak podán návrh na potrestání.

Upozornit na možnost prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování (srov. § 166 odst. 1 TrŘ) lze v předvolání obviněného k hlavnímu líčení, a pokud tak bylo učiněno a byly splněny i ostatní podmínky uvedené v § 202 odst. 2 TrŘ, lze pak hlavní líčení provést v nepřítomnosti obžalovaného.<sup>96</sup>

<sup>93</sup> Šámal, P. Ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení po novele trestního řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 10, s. 463 – 470.

<sup>94</sup> Srov.: Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 5. 2003, sp. zn. 3 To 375/2003. Existuje však názor, že hranici pro nový skutek tvoří již doručení návrhu na potrestání soudu. S takovým postupem jsou spojeny určité výkladové obtíže. K tomu blíže viz. článek Kouřil, I. K ustanovení § 314b odst. 1 TrŘ z pohledu pokračování v trestném činu. Trestněprávní revue, 2002, č. 2, s. 37-40.

<sup>95</sup> Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 2002, sp. zn. 14 To 49/2002.

<sup>96</sup> Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 15. 4. 2003, sp. zn. 13 To 109/2003.



Samosoudce návrh na potrestání předběžně neprojednává, ale pouze ho přezkoumává z hledisek uvedených v § 181 odst.1 a § 186 TrŘ. Samosoudce nekoná o návrhu na potrestání žádné formální řízení jako senát, ale je povinen ho přezkoumat ve stejném rozsahu jako senát obžalobu, tzn. zejména z toho hlediska, zda pro další řízení poskytuje spolehlivý podklad, zda bylo předcházející zkrácené přípravné řízení provedeno podle zákona, zejména zda byly splněny podmínky uvedené v § 179a odst. 1 TrŘ pro konání zjednodušeného řízení, a zda výsledky zkráceného řízení dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. Přitom zejména prověří:

- zda je dána příslušnost soudu k projednání věci,
- zda není na místě v tomto stádiu trestní stíhání zastavit nebo přerušit, věc postoupit jinému orgánu nebo využít některého z odklonů (schválit narovnání, trestní stíhání podmíněně zastavit nebo vydat trestní příkaz),
- zda ve zkráceném přípravném řízení nedošlo k závažným procesním vadám, které nelze napravit v řízení před soudem a
- zda byly v přípravném řízení objasněny základní skutečnosti, bez kterých není možné provést hlavní líčení a v něm rozhodnout.

Podle výsledků přezkoumání samosoudce dle § 314c odst. 1 TrŘ:

- a) učiní některé z rozhodnutí uvedených v § 188 odst. 1 písm. a) až f) TrŘ,
- b) může zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 TrŘ nebo
- c) nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 179a odst. 1 TrŘ pro konání zjednodušeného řízení, návrh na potrestání odmítne.

Vzhledem k tomu, že samosoudce vůbec nekoná neveřejné zasedání (viz § 314b odst. 5 TrŘ) a neprojednává v něm ani návrh na potrestání (viz § 314c TrŘ), vydává rozhodnutí učiněná na základě přezkumu tohoto návrhu, tzv. bez jednání.<sup>97</sup> Jedinou výjimkou je rozhodnutí o schválení narovnání, které může samosoudce učinit i ve veřejném zasedání. Z toho vyplývá, že ve zjednodušeném řízení může samosoudce rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání a narovnání, a to jak podle § 314c odst. 1 písm. a) TrŘ, tak případně v hlavním

<sup>97</sup> Tuto skutečnost lze dovodit z § 314c odst.1 a § 314e odst. 1, ale také z rozhodnutí Nejvyššího soudu SR ze dne 13.10.1971, sp.zn. 2 Cz 50/71.

líčení konaném o návrhu na potrestání, nebo mimo takové hlavní líčení podle § 231 TrŘ (po nařízení hlavního líčení nebo po jeho odročení), kdy ovšem samosoudce neveřejné zasedání nekoná. Takové rozhodnutí by však mělo být spíše výjimečné.

### 3.4.2 Odmítnutí návrhu potrestání

Specifické rozhodnutí o odmítnutí návrhu na potrestání do značné míry nahrazuje ve zjednodušeném řízení vrácení věci státnímu zástupci k došetření (vrácení věci k došetření zde sice přichází v úvahu, ale je možné jen obtížně předpokládat, že by došetření ve věcech, v nichž bylo předtím konáno zkrácené přípravné řízení, bylo v krátké době provedeno; bylo by tedy i tak nutno většinou zahájit trestní stíhání a konat vyšetřování). Rozhodnutí podle § 314c odst. 1 písm. c) TrŘ učiní samosoudce ve zjednodušeném řízení pouze v případě, že nejsou splněny podmínky uvedené v § 179a odst. 1 TrŘ pro konání zjednodušeného řízení. Zákonodárce touto právní úpravou v podstatě odkazuje na podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, neboť ustanovení § 179a odst. 1 TrŘ neobsahuje podmínky pro konání zjednodušeného řízení, ale naopak pro konání zkráceného přípravného řízení.<sup>98</sup> V praxi bude tedy přicházet v úvahu vynesení rozhodnutí o odmítnutí návrhu na potrestání, pokud nebude splněn obecný předpoklad a všechny podmínky pro zkrácené přípravné řízení.

Proti tomuto usnesení, stejně tak jako proti usnesením podle § 314c odst. 1 písm. a) nebo b) TrŘ, mohou státní zástupce a obviněný podat stížnost, jež má (s výjimkou přerušení trestního stíhání) odkladný účinek. Tím je zajištěno, že podmínky konání zjednodušeného řízení a příp. odmítnutí návrhu na potrestání samosoudcem budou náležitě přezkoumány.

„V případech, kdy samosoudce rozhodne mimo hlavní líčení bez provedení výslechu obviněného, je nezbytné, aby nejpozději zároveň s doručením takového rozhodnutí doručil obviněnému i návrh na jeho potrestání. Uvedený požadavek vyplývá z toho, že trestní stíhání je ve věcech projednávaných ve zjednodušeném řízení zahajováno až doručením návrhu na potrestání soudu. Účinky s tím spojené však lze ve vztahu k obviněnému stěží dovozovat dříve než

<sup>98</sup> Formulace zákonodárce je zde nepřesná.

se o této skutečnosti dozví, ať už doručením uvedeného návrhu na potrestání nebo jiným způsobem.<sup>99</sup>

„Odmítnutí návrhu na potrestání podle § 314c odst. 1 písm. c) TrŘ, stejně jako ostatní rozhodnutí podle § 314c odst. 1 TrŘ, je možné učinit ve zjednodušeném řízení jen po přezkoumání návrhu na potrestání, nikoliv již po nařízení hlavního líčení. V hlavním líčení lze rozhodovat již jen podle obecných předpisů upravujících rozhodování před senátem (viz § 290 TrŘ), neboť takové rozhodování není v řízení před samosoudcem upraveno, a je tedy třeba rozhodnout podle § 221 až § 230 TrŘ. Obecných předpisů upravujících rozhodování před senátem se užije i na ostatní rozhodnutí soudu mimo hlavní líčení (viz § 231 TrŘ). To má význam zvláště pro některé situace, kdy by jinak přicházelo v úvahu odmítnutí návrhu na potrestání, zejména kdy na podkladě výsledků v hlavním líčení provedeného dokazování dospěje samosoudce k závěru, že skutek je třeba kvalifikovat jako trestný čin, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni krajskému soudu, nebo trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje tři léta. V takovém případě nepřichází v úvahu rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu podle § 222 odst. 1 TrŘ nebo rozhodnutí o odsouzení obžalovaného takovým trestným činem (viz § 255 a násl. TrŘ), ale vzhledem k tomu, že nebylo konáno vyšetřování a nebyla na obžalovaného podána obžaloba, což jsou základní předpoklady takového rozhodnutí, je třeba podle § 221 odst. 1 TrŘ věc vrátit státnímu zástupci k došetření k provedení vyšetřování a podání obžaloby k příslušnému soudu.“<sup>100</sup>

Právní mocí rozhodnutí samosoudce o odmítnutí návrhu na potrestání podle § 314c odst. 1 písm. c) TrŘ se věc vrací do přípravného řízení a státní zástupce nařídí konat vyšetřování. Samosoudce tímto rozhodnutím dává jednoznačně najevo, že předcházející řízení (zkrácené přípravné řízení) nemělo být konáno, protože pro jeho konání nebyly splněny podmínky; toto řízení nemůže být vůbec základem pro další postup soudu a jeho výsledky nejsou v dalším řízení ani zčásti využitelné (tím se výrazně odlišuje odmítnutí návrhu na potrestání od institutu vrácení věci státnímu zástupci k došetření). Celé řízení je

<sup>99</sup> *Vondruška, F.* K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002. *Trestněprávní revue*, 2002, č. 5, s. 138 -142.

<sup>100</sup> *Šámal, P., Sotolář, A.* Zjednodušené řízení. *Trestněprávní revue*, 2002, č.3, s.68.

třeba konat znovu. „Slovy - věc se vrací do přípravného řízení - se nerozumí to, že účinky zahájení trestního stíhání se zachovávají a státní zástupce (nekonal-li zkrácené přípravné řízení sám, přičemž je příslušný i ke konání vyšetřování - srov. § 161 odst. 3, 4 TrŘ) nařídí konat vyšetřování,<sup>101</sup> tedy pouze vydá pokyn policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 TrŘ (nikoli policejnímu orgánu, který předtím konal zkrácené přípravné řízení, protože možnost daná ustanovením § 179f odst. 2 písmo b) TrŘ se zde uplatnit nemůže, neboť toto ustanovení nelze aplikovat analogicky), aby konal vyšetřování. „Státní zástupce musí policejnímu orgánu uložit, aby zahájil trestní stíhání (viz § 160 odst. 1, 2 a 7 TrŘ). V případě, že je sám příslušný konat vyšetřování (viz § 161 odst. 3, 4 TrŘ), zahájí trestní stíhání a koná vyšetřování.<sup>102</sup>

Podle § 314c odst. 2 TrŘ se ustanovení § 189 až § 195 TrŘ užijí i na řízení před samosoudcem, přičemž je samosoudce po přezkoumání obžaloby povinen vždy také rozhodnout o dalším trvání vazby (viz § 314c odst. 3 i § 192 TrŘ). Rozhodnutí o trvání vazby je zároveň vždy rozhodnutím o trvání vazby ve smyslu § 71 TrŘ, a proto je proti němu přípustná stížnost podle § 74 odst. 1 TrŘ.

### **3.5 Vyřízení věci mimo hlavní líčení**

#### **3.5.1 Trestní příkaz**

Shledá-li samosoudce, že skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy a je na místě uznat obviněného vinným a uložit mu trest (§ 314e odst. 1 TrŘ), může vydat trestní příkaz. Po novele provedené zákonem č. 265/2001 Sb. ustanovení § 314e odst. 1 TrŘ výslovně zdůrazňuje, že tak samosoudce může postupovat i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Zákonodárce zde vzhledem k tomu, že se s vlastním procesním dokazováním ve zjednodušeném řízení počítá až v hlavním líčení a trestní příkaz se naopak vydává bez projednání věci v hlavním líčení, chtěl zcela zjevně předejít možnému výkladu, že ve zkráceném přípravném řízení, které je vlastně celé prováděno v rámci postupu před zahájením trestního stíhání, nejsou opatřeny „důkazy

<sup>101</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 746. ISBN 80-7179-678-6.

<sup>102</sup> Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 15/2002 Sb. v. s. NSZ, k otázce zániku účinků zahájení trestního stíhání po pravomocném odmítnutí návrhu na potrestání soudem a k postupu státního zástupce, byl-li obviněný v takové věci vzat do vazby.

v procesní podobě“ a že tedy skutkový stav není či nemůže jimi být spolehlivě prokázán. To souvisí i se zcela jiným pojetím dokazování po zmiňované tzv. „velké novele trestního řádu“, kde jsou za důkazy považovány za určitých podmínek i protokoly sepsané před zahájením trestního stíhání a vysvětlení osob zachycené ve formě úředního záznamu, což vyplývá z § 314d odst. 2 TrŘ.

Existuje výklad, že: „trestní příkaz je možno vydat jen po výsledku obviněného.<sup>103</sup>“ To by mohlo činit určité potíže v případě, kdy podezřelý nebyl zadržen a proto nebyl předán soudu podle ustanovení § 314b odst. 3 TrŘ, v kterém se uvádí, že: „nebyl-li podezřelý zadržen, samosoudce podle protokolu o výsledku podezřelého posoudí, zda je třeba obviněného předvolat k výsledku nebo ihned možno nařídit hlavní líčení“. Toto ustanovení, byť z hlediska pořadí předchází ustanovení § 314c TrŘ o přezkoumání návrhu na potrestání i § 314e TrŘ o trestním příkazu, z hlediska logiky řeší situaci až po těchto postupech, neboť samosoudce nejprve musí přezkoumat návrh na potrestání nejen z hlediska možných rozhodnutí podle § 314c odst. 1 TrŘ, ale i z hlediska vydání trestního příkazu, který se vydává bez projednání věci v hlavním líčení, a teprve poté může zvažovat, zda ve věci ihned nařídí hlavní líčení, nebo obviněného předvolá nejprve k výsledku, jenž má ve smyslu zákona směřovat zejména ke zjištění z jeho hlediska nesporných skutečností a souhlasu obviněného k přečtení úředních záznamů ve smyslu § 314d odst. 2 TrŘ.<sup>104</sup> Taková zjištění pak má smysl samozřejmě činit pouze tehdy, pokud samosoudce zamýšlí věc projednat v hlavním líčení. Navíc výslech obviněného by z těchto hledisek nemohl ani nic nového pro případné vydání trestního příkazu přinést, zvláště když samosoudce má k dispozici výslech podezřelého sepsaný ve smyslu § 179b odst. 3 TrŘ, kdy podezřelému muselo být sděleno, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, přičemž na postup výsledku byla použita ustanovení o výsledku obviněného, a proto by výslech podezřelého měl být z hlediska obsahového zásadně shodný s výsledkem obviněného. Z těchto důvodů považuji za správný výklad Šámala a Sotoláře, podle nichž k vydání trestního příkazu ve smyslu § 314e TrŘ není nutný výslech obviněného podle § 314b odst. 2, 3 TrŘ, když na druhou stranu provedení tohoto výsledku samosoudcem, pokud

<sup>103</sup> Vrtěl, P. Ztížené řízení před samosoudcem. Trestněprávní revue, 2002, č.4, s.110.

<sup>104</sup> Takový výklad mj. vyplývá i z důvodové zprávy k zákonu č. 265/2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

ještě nebylo zahájeno hlavní líčení, nebrání vydání trestního příkazu podle § 314e TrŘ.<sup>105</sup>

Ačkoliv došlo novelou trestního řádu z roku 2001 k úpravě trestního příkazu výčtem druhů trestů, které je možno uložit trestním příkazem, a to rozšířením o trest vyhoštění až na dobu pěti let, o trest zákazu pobytu až na dobu pěti let a zrušením možnosti uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, existují stále pochybnosti o tomto výčtu vzhledem k tomu, že je stále možné uložit trest odnětí svobody do jednoho roku, i když s podmíněným odkladem jeho výkonu, či peněžitý trest do výše pěti milionů korun českých. V této souvislosti lze ostatně připomenout i poměrně striktní stanovisko Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 17. září 1987, R (87) 18, bod II. a) ohledně zjednodušení trestního řízení, které váže konání písemného řízení provedeného soudním orgánem bez ústního jednání na sankce toliko peněžité a ztrátu práv s vyloučením jakéhokoliv trestu odnětí svobody. Je třeba také upozornit na nerovné postavení poškozeného v současném českém trestním řízení. Poškozenému totiž platný trestní řád nedává právo podat proti trestnímu příkazu odpor a nápravy vadného výroku o náhradě škody se může domáhat jedině složitou cestou mimořádného opravného prostředku.

V řízení proti mladistvým není možné aplikovat ustanovení § 314e až 314g TrŘ. Ustanovení § 63 ZSVM zakotvilo nepřipustnost vydání trestního příkazu v trestních věcech mladistvých.

### 3.5.2 Podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání

Pakliže jsou splněny zákonné podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání či narovnání, bývá v praxi celá záležitost tímto způsobem vyřízena již ve fázi zkráceného přípravného řízení, a to státním zástupcem.<sup>106</sup>

Avšak i samosoudce ve zjednodušeném řízení může po přezkoumání návrhu na potrestání dospět k závěru, že přichází v úvahu odklony a rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání či narovnání. Za tím účelem samosoudce popř. státní zástupce předá věc probačnímu úředníkovi, jelikož dovoluje-li to povaha věci a osoba obviněného, vytváří probační a mediační

<sup>105</sup> Šámal, P., Sotolář, A. Zjednodušené řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.3, s.68-69.

<sup>106</sup> Srov.: Kapitola 2, oddíl 7, pododdíl 2.

služba předpoklady pro rozhodnutí samosoudce mimo hlavní líčení, pro projednání věci v některém ze zvláštních druhů řízení a pro uložení trestů nespojených s odnětím svobody. Probační úředník vyžaduje a opatřuje potřebné podklady, zejména k osobě podezřelého (či později obviněného) a k jeho sociálnímu zázemí, dle pokynů státního zástupce a samosoudce. Rozhodnout o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o narovnání je však možno jen při splnění všech podmínek pro takové rozhodnutí. Musí mu předcházet výslech obviněného a před rozhodnutím o schválení narovnání je vedle obviněného třeba vyslechnout i poškozeného, a proto zákon umožňuje samosoudci nařídít k rozhodnutí o narovnání veřejné zasedání.

### **3.6 Hlavní líčení**

#### **3.6.1 Dokazování v hlavním líčení**

Odlišnosti v průběhu zjednodušeného řízení na rozdíl od běžného řízení před samosoudcem zákon upravuje v ustanoveních § 314b odst. 2, 3 a § 314d odst. 2 TrŘ, když především rozlišuje dvě základní situace s odlišným procesním režimem:

- zjednodušené řízení je zahajováno v situaci, kdy je podezřelý zadržen a návrh státního zástupce na jeho potrestání je spojen s předáním zadrženého podezřelého soudu, kdy zpravidla státní zástupce podá soudu i návrh na jeho případné vzetí do vazby (viz § 179b odst. 2, § 179f odst. 1, § 314b odst. 2 TrŘ),
- zjednodušené řízení se od počátku koná za situace, kdy podezřelý je na svobodě (viz § 179b odst. 2, § 314b odst. 3 TrŘ).

V prvním případě, je-li soudu spolu s návrhem na potrestání předán zadržený podezřelý, soudce jej ve lhůtě 24 hodin vyslechne jako obviněného, a to zejména k okolnostem zadržení a důvodům vazby, dále k tomu, které skutečnosti považuje za nesporné, a zda souhlasí s tím, aby takové skutečnosti nebyly v hlavním líčení dokazovány. Současně rozhodne o vazbě a vezme-li do ní obviněného, který si obhájce dosud nezvolil, aby si jej ve stanovené lhůtě zvolil (viz § 38 TrŘ), a pokud tak neučiní, obhájce mu ustanoví (viz § 39 odst. 1 TrŘ). Situace, kdy po podání návrhu na potrestání nebude mít zadržený obhájce, by měla v praxi nastat jen zcela výjimečně, a to vzhledem k ustanovení § 179b odst.

2 TrŘ. Ať už k jeho zadržení dojde přímo při činu, bezprostředně po něm nebo až následně, musí být soudu předán spolu s návrhem na potrestání ve lhůtě maximálně 48 hodin (viz § 77 odst. 1 TrŘ). Za těchto okolností, nedojde-li k jeho propuštění na svobodu, musí být podezřelému dána přiměřená lhůta (zpravidla jen v hodinách) ke zvolení obhájce, a pokud si ho v této lhůtě nezvolí, je třeba mu obhájce na dobu, po kterou trvají důvody zadržení, ustanovit (viz § 179b odst. 2 TrŘ).<sup>107</sup>

Postup podle § 179b odst. 2 věta třetí TrŘ směřující k volbě či ustanovení obhájce podezřelému, jenž bude následně – nejdéle však ve lhůtě 48 hodin – předán s návrhem na potrestání soudu k provedení zjednodušeného řízení, má důležitý význam nejen z hlediska zajištění práva na obhajobu takového zadrženého podezřelého, ale i z hlediska dalšího postupu v řízení před soudem. Žádost o ustanovení obhájce, podaná státním zástupcem podle § 39 odst. 1 TrŘ k soudu, může totiž tomuto soudu signalizovat okolnost, že v krátké době mu zřejmě bude spolu s návrhem na potrestání předán i zadržený podezřelý k provedení zjednodušeného řízení. Na základě toho se samosoudce může na provedení výslechu obviněného i na případné hlavní líčení ve smyslu § 314b odst. 2 TrŘ náležitě připravit.

Příprava hlavního líčení i jeho vlastní průběh se přitom řídí podle obecných ustanovení o přípravě hlavního líčení, které nalezneme v § 196 a násl TrŘ. Odchylná úprava je pouze v § 314d odst. 2 TrŘ, podle něhož při hlavním líčení ve zjednodušeném řízení samosoudce vyslechne obviněného, přičemž na přečtení protokolu o výslechu podezřelého se užije § 207 odst. 2 TrŘ obdobně. V průběhu konání výslechu může obviněný odmítnout vypovídat a v tom případě bude výpověď obviněného zachycená v protokolu ve zkráceném přípravném řízení přečtena, stejně tak se postupuje v případě, že se obviněný k nařízenému hlavnímu líčení nedostaví. Před započítáním hlavního líčení je samosoudce povinen poučit obviněného o jeho právech a samozřejmě umožnit mu, aby tyto práva mohl v hlavním líčení uplatnit. Rozsah dokazovaných skutečností v hlavním líčení je pak závislý na tom, zda soud rozhodne o upuštění od dokazování těch

<sup>107</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 748. ISBN 80-7179-678-6.



skutečností, které strany označily za nesporné, čímž má být nesporně vymezeno, o jaké tzv. „nesporné skutečnosti“ se jedná.

Takové rozhodnutí může samosoudce učinit jen v případě, jestliže byl obžalovaný náležitě ve smyslu § 33 odst. 4 TrŘ poučen o důsledcích takového prohlášení a není závažného důvodu o těchto prohlášeních pochybovat, a proto v případě existence závažného důvodu zakládajícího takovou pochybnost, nemůže samosoudce takové rozhodnutí učinit. Tento korektiv je velmi důležitý s přihlédnutím k tomu, že jinak rozsah skutečností, které nebude třeba v hlavním líčení dokazovat, není zákonem omezen a proto dokazování může být velmi zúženo, což může vést i k zásadnímu obsahovému omezení hlavního líčení. Zákon jen ukládá provést vždy výslech obžalovaného, přičemž však lze postupovat ve vztahu k protokolu o výsledku podezřelého (nikoli úřednímu záznamu) podle § 207 odst. 2 TrŘ. Jak bylo v různých odborných člancích správně upozorněno: „nelze ztotožňovat prohlášení o nesporných skutečnostech ze strany obviněného s doznáním, neboť přesto, že se obviněný dozná, neznamená to ještě, že doznané skutečnosti označuje za nesporné.“ Je proto nutné prohlášení obžalovaného ve smyslu § 314d odst. 2 TrŘ přísně oddělovat od doznání, byť okolnost doznání může mít na prohlášení obviněného o nedokazování tzv. „nesporných skutečností“ podstatný vliv. Důležitá je i skutečnost, zda může obžalovaný vzít své prohlášení zpět a zda poté je soud povinen provést dokazování ohledně skutečností, o nichž rozhodl na základě prohlášení stran, že nebudou dokazovány. V tomto směru je třeba připomenout, že soud zde rozhoduje v hlavním líčení usnesením, jímž se upravuje způsob provedení důkazů, a které samosoudce nevyhotovuje a jen ho poznamená do protokolu o hlavním líčení (viz § 136 odst. 1 TrŘ), přičemž jde o procesní rozhodnutí, proti němuž není stížnost přípustná. Zpětvzetí prohlášení ze strany obžalovaného, ale ani státního zástupce zákon nevylučuje, a proto nelze než souhlasit s názorem Šámala a Sotoláře, že je přípustné. K tomu tuto autoři dále uvádí, že „zpětvzetí prohlášení je možné učinit i předtím, než soud rozhodne podle § 314d odst. 2 TrŘ, kdy logicky soud již takové rozhodnutí učinit nemůže a je povinen v hlavním líčení o všech skutečnostech provést potřebné dokazování. Pokud ke zpětvzetí dojde až po rozhodnutí soudu, automaticky to neznamená, že soud musí provést o takových skutečnostech dokazování. Jistě tomu tak bude, pokud zpětvzetí prohlášení ve smyslu § 314d odst. 2 TrŘ bude zdůvodněno takovým způsobem, že vyvolá

pochybnosti o dříve učiněných prohlášeních. Na druhé straně, pokud by šlo jen o obstrukci ze strany obžalovaného, mohl by soud setrvat na svém rozhodnutí, které bylo učiněno v souladu se zákonem. Definitivně by bylo třeba tuto otázku pak v takovém případě řešit na podkladě případného odvolání v odvolacím řízení.<sup>108</sup>

Se souhlasem státního zástupce a obviněného může soud také přečíst úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů (viz § 158 odst. 3 a 5 TrŘ). Úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 5 TrŘ je přitom úkonem trestního řízení a tedy i úkonem ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu. Proto také při účasti ustanoveného obhájce při úkonu podle § 158 odst. 5 TrŘ tomuto přísluší odměna za právní službu, a to za každé dvě započaté hodiny. Jak bylo dovozeno judikaturou<sup>109</sup>, není podstatné, zda lze takový úřední záznam před soudem použít jako důkaz či nikoli. Koná-li se hlavní líčení ve zjednodušeném řízení v nepřítomnosti obžalovaného, který nedal předtím souhlas k přečtení úředních záznamů o vysvětlení osob a provedení dalších úkonů, nelze tyto záznamy podle § 314d odst. 2 TrŘ přečíst, neboť takto lze postupovat jen se souhlasem jak státního zástupce, tak i obviněného.<sup>110</sup>

Písemný protokol o průběhu hlavního líčení ve zjednodušeném řízení, které bylo zachyceno na zvukový záznam, není třeba písemně vyhotovovat (pořizovat přepis), jestliže obviněný a státní zástupce prohlásí, že se vzdávají práva opravného prostředku proti rozhodnutí a na vyhotovení protokolu o hlavním líčení netrvají, anebo žádná z oprávněných osob nepodá opravný prostředek a rozhodnutí nabude právní moci. Vyšší soudní úředník či soudní zapisovatelka pouze vyhotoví v takovém případě stručný záznam o průběhu hlavního líčení, ve kterém uvedou místo a dobu trvání hlavního líčení, přítomné osoby, seznam provedených důkazů a výrok rozsudku s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito. Zvukový záznam pak musí být uchován po dobu jednoho roku od právní moci rozhodnutí, pokud samosoudce neurčí dobu uchování delší než jeden rok.<sup>111</sup>

Neshledá-li samosoudce v průběhu hlavního líčení důvody pro zproštění

<sup>108</sup> Šámal, P., Sotolář, A. Zjednodušené řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.3, s.70.

<sup>109</sup> Srov.: Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. 3 To 37/2003.

<sup>110</sup> Sov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 3. 2003, sp. zn. 12 To 113/2003.

<sup>111</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 750. ISBN 80-7179-678-6.

obviněného, vynese rozsudek, který může mít fakultativně i formu zjednodušeného rozsudku.

### 3.6.2 Rozhodnutí v hlavním líčení

Po přezkoumání návrhu na potrestání a po případném provedení výslechu obviněného soudce podle povahy věci buď vydá rozhodnutí, jež může vydat mimo hlavní líčení (viz § 314c odst. 1 a § 314e TrŘ), nebo obviněnému doručí předvolání k hlavnímu líčení, které se může s jeho souhlasem konat ihned po jeho výslechu (viz § 314b odst. 2 věta druhá TrŘ). V takovém případě, jestliže samosoudce provede hlavní líčení ve lhůtě 24 hodin od předání zadrženého soudu, nemusí být obviněný ani vzat do vazby a je možno provést hlavní líčení v rámci jeho zadržení, přičemž je však třeba, aby byla zajištěna účast obhájce, neboť jde o důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 4 TrŘ. Obhájce v takovém případě musí souhlasit se zkrácením lhůty k přípravě na hlavní líčení podle § 198 odst. 1 TrŘ a musí by být přítomen po celou dobu konání hlavního líčení. Souhlas se zkrácením lhůty k přípravě musí dát i státní zástupce (viz § 198 odst. 1 TrŘ). Poškozenému a ostatním osobám, které se k hlavnímu líčení předvolávají nebo o něm vyrozumívají, není zachována minimální třídní lhůta, jelikož musí být podle § 198 odst. 1 věty poslední TrŘ dodržena pouze „zpravidla“. Nesouhlasí-li některá z uvedených osob se zkrácením lhůty k přípravě na hlavní líčení, samosoudce rozhodne o vazbě obviněného a nařídí hlavní líčení tak, aby všechny předvolané i vyrozuměné osoby měly zachovanou lhůtu k přípravě na hlavní líčení.

Nebyl-li podezřelý zadržen, samosoudce podle protokolu o jeho výslechu z přípravného řízení posoudí, zda je třeba předvolat jej k výslechu nebo je možné ihned nařídít hlavní líčení (viz § 314b odst. 3 TrŘ). Na volbu první nebo druhé varianty má zásadní vliv skutečnost, zda s přihlédnutím k protokolu o výslechu podezřelého (viz § 179b odst. 3 TrŘ) a stanovisko státního zástupce v návrhu na potrestání, lze předpokládat, že se tyto strany mohou shodnout na některých tzv. nesporných skutečnostech, které pak není třeba v hlavním líčení dokazovat, příp. zda lze předpokládat souhlas obviněného a státního zástupce s přečtením úředních záznamů o vysvětleních osob a o provedení dalších úkonů, o kterých se sepisuje úřední záznam. Nepatří sem tedy všechny úkony podle § 158 odst. 3 a 5

TrŘ, např. odborná vyjádření, znalecké posudky, spisy a jiné písemné materiály apod.

Nepochybné je, že když samosoudce zvolí první variantu a provede výslech obviněného, může za splnění zákonných předpokladů vydat veškerá rozhodnutí, která lze vydat v hlavním líčení nebo mimo hlavní líčení. Zvolí-li samosoudce druhou variantu, tedy nepředvolá-li obviněného k výslechu, měl by v zásadě, pokud nevyužije postup podle § 314c odst. 1 TrŘ, nařídit hlavní líčení. Ani v tomto případě však nelze úplně vyloučit některá procesní řešení věci mimo hlavní líčení, a to i po jeho nařízení, ale ještě před jeho zahájením, vyvstanou-li okolnosti předpokládané ustanovením § 231 TrŘ.<sup>112</sup> V praxi to může být aktuální zvláště, vyvstanou-li okolnosti opodstatňující zastavení trestního stíhání vzhledem k jeho nepřípustnosti nebo okolnosti odůvodňující postoupení věci jinému orgánu nebo její vrácení státnímu zástupci. Na druhé straně bude tento postup problematický ne-li vyloučený v případech, kdy lze vydat rozhodnutí mimo hlavní líčení jen na základě komplexního zhodnocení právně významných a procesně použitelných důkazů a tyto nejsou k dispozici.

Jinak mohou být při hlavním líčení vynesena všechna doposud přípustná rozhodnutí (viz § 222 až § 226 TrŘ). Vystává otázka, jaké rozhodnutí má soud učinit, jestliže v průběhu hlavního líčení zjistí, že nebyly dány podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, a tedy ani pro konání zjednodušeného řízení před soudem, tedy zda má možnost návrh na potrestání odmítnout, jako to může učinit při přezkoumání návrhu (doba předběžného projednání obžaloby) podle ust. § 314c odst. 1 písm. c) TrŘ. Odmítnutí jako způsob rozhodnutí je však vyhrazen pouze pro rozhodování před hlavním líčením, což zřetelně z citovaného ustanovení vyplývá. Ne zcela úplným řešením je postup podle § 221 TrŘ, který pro zkrácené řízení vyloučen není, tedy vrácení věci státnímu zástupci pro podstatné změny okolností případu za předpokladu, že je k objasnění věci třeba dalšího šetření. S citovaným ustanovením však nevystačíme pro případ, že sice podmínky pro zkrácené řízení dány nebyly, ale tato skutečnost byla poznatelná již z návrhu na potrestání, resp. příslušného spisu, tedy pokud k podstatným změnám nedošlo v průběhu hlavního líčení. Podle dosavadní

<sup>112</sup> Přiměřeně také rozhodnutí R 5/1999 Nejvyššího soudu ČR.

konstantní judikatury<sup>113</sup> nelze podle tohoto ustanovení postupovat, pokud k podstatným změnám v důkazní situaci nedošlo v průběhu hlavního líčení, když tedy soud měl a mohl využít možnosti vrácení věci po předběžném projednání obžaloby podle ust. § 188 TrŘ. Pokud k obdobné situaci dojde v rámci zjednodušeného řízení, tedy když soud neodmítne návrh na potrestání, ač tak měl učinit, v hlavním líčení již takovou možnost nemá. „Porovnáme-li situace příbuzné, pak věcná nepříslušnost (pouze okresního) soudu podle ust. § 17 TrŘ je řešitelná kdykoliv během řízení jejím vyslovením, případ nekompetence samosoudce ve smyslu § 314 TrŘ a zjištěný během hlavního líčení je řešitelný tím, že samosoudce nařídí hlavní líčení znovu, a to jako senátní“<sup>114</sup>, zde však nejde ani o věcnou nepříslušnost, ani o nepříslušnost samosoudce, ale o to, že měla být podána řádná obžaloba po provedeném vyšetřování (viz § 180 TrŘ), což již soud sám v hlavním líčení napravit nemůže. „Nápravy pak bude možno dosáhnout pouze opravným prostředkem, kdy ovšem mohou nastat zajímavé situace z hlediska zákazu reformace in peius, na jejichž rozebírání zde však není místa.“<sup>115</sup>

Jestliže se po vyhlášení rozsudku státní zástupce i obviněný vzdali odvolání nebo prohlášení o tom, že se vzdávají odvolání, a učinili tak ve lhůtě, kterou jim samosoudce stanovil, může samosoudce i ve zjednodušeném řízení vyhotovit zjednodušený písemný rozsudek, který neobsahuje odůvodnění (viz § 314d odst. 3 TrŘ). Lhůta nesmí být nepřiměřeně dlouhá, aby tak byl dodržen záměr zjednodušeného řízení a také i povinnost samosoudce v přiměřeném čase vyhotovit rozsudek v písemné podobě. Vyhlášený rozsudek musí být ústně řádně odůvodněn a účastníkům musí být dáno poučení o jejich právech na odvolání. Vzdání se odvolání ve lhůtě poskytnuté samosoudce musí být státním zástupcem i obviněným učiněna v písemné formě s podpisem vyjadřujícím nezaměnitelný projev vůle účastníků řízení. Přitom skutečnost, že se osoby, které mohou podat odvolání proti rozsudku ve prospěch obžalovaného (viz § 247 odst. 2 TrŘ), odvolání nevzdaly, popřípadě že obžalovaný neprohlásil, že si nepřeje, aby tyto osoby podaly v jeho prospěch odvolání, není na překážku, aby samosoudce

<sup>113</sup> K tomu blíže viz R 43/66, R 35/67, R 70/71, R 41/79 Sb. rozh., Bull. NS č. 3/75 rozh. č. 40 aj.

<sup>114</sup> Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F. Trestní řád – Komentář. Praha : C. H. Beck, 1995, s.1189. ISBN 80-7049-082-9.

<sup>115</sup> Srov.: Ježek, V. Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před samosoudcem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12, s. 90-91.

vyhotovil podle § 314d odst. 2 TrŘ zjednodušený písemný rozsudek. Jestliže taková osoba podá odvolání proti zjednodušenému písemnému rozsudku, odvolávací soud přezkoumá na základě spisu správnost rozsudku a řízení, které mu předcházelo. Nemůže přitom rozsudek zrušit jen proto, že je nepřezkoumatelný, jelikož neobsahuje odůvodnění.<sup>116</sup> Zjednodušený rozsudek musí ovšem obsahovat poučení o právu podat opravný prostředek. Institut zjednodušeného rozsudku významně snižuje zatížení samosoudce a urychluje vyřízení trestní věci.

Odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu, uloží mu zpravidla v rozsudku, aby ji poškozenému nahradil, jestliže byl nárok včas uplatněn (viz § 228 TrŘ). Shledá-li soud u obžalovaného důvod k uložení ochranného opatření, může je uložit i bez návrhu státního zástupce (viz § 230 TrŘ).

V trestních věcech mladistvých by měl soud pro mládež vždy volit mezi projednáním věci ve standardním řízení, využitím možnosti provedení zjednodušeného řízení a uplatněním některého z odklonů, přičemž by si měl vždy vyžádat stanovisko mladistvého obviněného a důkladně zvažovat i zájem poškozeného. Svou činnost by měl organizovat tak, aby bylo možné ve všech vhodných případech využít přiměřená alternativní opatření.<sup>117</sup> Soud pro mládež rozhodující v trestní věci mladistvého v hlavním líčení ve věci samé není při ukládání výchovných opatření podle § 15 odst. 1, odst. 2 písm. a), c), d) zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, např. výchovných povinností, výchovných omezení, povinen vyžadovat souhlas mladistvého podle § 15 odst. 3 tohoto zákona. Výjimkou je uložení probačního programu, kde povinnost vyžadovat souhlas vyplývá z ustanovení § 17 odst. 2 písm. c) citovaného zákona.<sup>118</sup>

<sup>116</sup> Srov.: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 1983, sp. zn. 1 Tz 36/83.

<sup>117</sup> Důvodová zpráva ze dne 6.2.2003 k návrhu zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Zvláštní část. K § 41-98. Tisk 210/0.

<sup>118</sup> Srov.: Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.4.2004, sp. zn. 14 To 130/2004.

## 4 Právní úprava de lege ferenda

### 4.1 Zkrácené přípravné řízení

Podle posledního věcného záměru nového trestního řádu<sup>119</sup> mají být zachovány podmínky zkráceného přípravného řízení, které se v praxi osvědčily. Nově mají být ovšem vázány na kategorii přečinů. To odpovídá schválené rekodifikaci trestního práva hmotného<sup>120</sup>, kde jsou trestné činy kategorizovány podle typové závažnosti soudně trestních jednání vyjádřené trestní sazbou. Za přečiny budou považovány všechny nedbalostní trestné činy a dále ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Ostatní činy uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku budou označeny za zločiny. Jinak se dále vychází z toho, že zkrácené přípravné řízení bude konáno pouze v méně závažných a skutkově jednoduchých věcech. Překážky, které budou bránit konání zkráceného přípravného řízení, budou představovat určitou pojistku před neodůvodněným konáním zkráceného přípravného řízení v zjevně nedůvodných případech. Přestože má být úprava překážek vesměs odpovídající stávající úpravě, bude doplněna o možnost státního zástupce nařídít vyšetřování, dospěje-li k závěru, že skutek měl být správně kvalifikován jako zločin nebo konání zkráceného přípravného řízení bude vylučovat složitost projednávané věci, zejména jestliže si pořízené důkazy vzájemně odporují, je třeba provést složité znalecké dokazování (např. vyvstane-li pochybnost o příčetnosti podezřelého) nebo jiné důkazní prostředky, které nebude možné opatřit nebo provést ve stanovených lhůtách.

Má být také zpřesněna právní úprava počátku běhu lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení, která se nyní váže na okamžik, kdy bylo sděleno podezření podezřelému. Nově nebude počátek této lhůty vázán na okamžik sdělení u případů, kdy se bude konat tzv. superrychlé zkrácené přípravné řízení. Tento institut odpovídá zhruba dnešnímu přímému předvedení zadrženého

<sup>119</sup> Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Rekodifikace trestního práva procesního [online]. c2009, poslední verze 9.7.2009 [cit.2009-9-7]. Dostupné z:

<<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.

<sup>120</sup> Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

podezřelého. V těchto případech by mělo být přípravné řízení ukončeno nejpozději do 48 hodin od omezení osobní svobody podezřelého.

Lhůta ke skončení zkráceného přípravného řízení, jakož i lhůta pro její prodloužení, mají být zachovány podle stávající úpravy. V případě nerespektování těchto lhůt pro skončení zkráceného přípravného řízení, by se jednalo o důvod pro odmítnutí obžaloby samosoudcem. Se zachováním stávající lhůty pro konání zkráceného přípravného řízení nelze než souhlasit. Institut pro kriminologii a sociální prevenci ve svém výzkumu<sup>121</sup> prokázal, že současná lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení je považována většinou policistů (70%), státních zástupců (89%) i soudců (89%) za vyhovující. K jistému prodloužení navíc došlo po dříve zmíněné novele trestního řádu, kdy byl počátek lhůty ke skončení zkráceného přípravného řízení posunut až k okamžiku sdělení podezření (§179b odst. 4 TrŘ).<sup>122</sup>

Zkrácené přípravné řízení de lege ferenda mají konat tyto orgány:

- policejní orgány, které nekonají vyšetřování, ale pouze postup před zahájením trestního stíhání, přičemž dozor státního zástupce ve zkráceném přípravném řízení bude vykonáván jen ve velmi omezeném rozsahu,
- Inspekce policie, pověřené orgány Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace a Vojenské policie, které jsou jinak příslušné i ke konání vyšetřování v uvedených věcech, jež tedy budou konat zkrácené přípravné řízení ve věcech přečinů spáchaných příslušníky Policie České republiky, příslušníky Bezpečnostní informační služby, příslušníky Úřadu pro zahraniční styky a informace a příslušníky ozbrojených sil,
- státní zástupce v souladu se svým oprávněním konat zkrácené přípravné řízení (stejně jako vyšetřování) v kterékoliv věci.

<sup>121</sup> Háková, L., Karabec, Z., Kotulan, P. a kol. Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. Praha: IKSP, 2008. ISBN 978-80-7338-068-7.

<sup>122</sup> Zkrácené přípravné řízení muselo být podle dřívější právní úpravy (účinná do 31.12.2008) skončeno nejpozději do dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání.



V budoucí právní úpravě lze očekávat, že zkrácené přípravné řízení bude prováděno převážně na místních a obvodních odděleních Policie České republiky, nikoliv již Službou kriminální policie a vyšetřování České republiky, která bude především zaměřena na vyšetřování zločinů, event. složitých přečinů. O trestných činech příslušníků Policie České republiky, příslušníků Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace má v budoucnu konat zkrácené přípravné řízení Inspekce Policie České republiky a pověřené orgány BIS a ÚZSI, kdy státní zástupce bude provádět pouze omezený dozor.

Věcný záměr nového trestního řádu v zásadě přebírá postavení podezřelého ve zkráceném přípravném řízení. Oproti stávající úpravě se však navrhuje upřesnění, aby (obdobně, jako je tomu v případě jednoznačného stanovení okamžiku, od kterého se osoba stává obviněným) bylo jednoznačně vymezeno, že podezřelým pro účely zkráceného přípravného řízení se stává až osoba, které bylo podezření sděleno.

Skončení věci ve zkráceném přípravném řízení se má řídit shodnými principy jako skončení věci v postupu před zahájením trestního stíhání, přičemž skončení věci v postupu před zahájením trestního stíhání má být upraveno obdobně jako ve stávající právní úpravě (pouze s některými odchylkami). De lege ferenda bude moci státní zástupce před zahájením trestního stíhání věc usnesením odložit, nebude-li na trestním stíhání veřejný zájem. V takovém případě bude jako nástroj kontroly státního zástupce sloužit subsidiární žaloba, kterou bude moci podat poškozený k soudu. U odložení z důvodu, že se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájení trestní stíhání, se ze zákona uplatní fikce skončení věci odložením, pokud poškozený či oznamovatel nepožádá o vydání usnesení o odložení věci z tohoto důvodu. Po přijetí trestního oznámení se poškozený či oznamovatel vyrozumí o přijatých opatřeních. Poučí se o svém právu žádat vydání usnesení o odložení věci z důvodu, že se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání, jinak že u odložení věci z tohoto důvodu platí fikce skončení věci odložením věci, což ho nezabavuje práva požádat státního zástupce o přezkoumání postupu policejního orgánu. Policejní orgán bude také oprávněn s předchozím souhlasem státního zástupce opatřením dočasně odložit trestní řízení, pokud pro nepřítomnost osoby, u níž dosavadní výsledky postupu před zahájením trestního stíhání ukazují, že se činu dopustila, nelze věc náležitě objasnit nebo nelze proti ní pro její nepřítomnost nebo z jiných

závažných důvodů zahájit trestní stíhání. Proti usnesení bude moci poškozený podat stížnost, která bude mít odkladný účinek. Proti opatření nebude přípustný opravný prostředek, poškozený však bude moci žádat o přezkoumání postupu policejního orgánu nebo podat podnět k dohledu nad postupem státního zástupce.

Státní zástupce, kterému byla doručena zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení policejního orgánu nebo který provedl sám zkrácené přípravné řízení, je především oprávněn podat soudu obžalobu neobsahující odůvodnění, shledá-li, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud, ostatní případy skončení zkráceného přípravného řízení zůstanou shodné, jak je tomu podle platného právního stavu. Podle navrhované právní úpravy má být tedy nahrazen pojem „návrh na potrestání“ pojmem „obžaloba“ s tím, aby byl v obou typech přípravného řízení používán jeden typ návrhu, na jehož základě se koná řízení před soudem. Obžaloba podaná po zkráceném přípravném řízení nebude obsahovat odůvodnění. V obžalobě však státní zástupce vždy výslovně uvede, které skutečnosti zjištěné v průběhu zkráceného přípravného řízení považuje za nesporné, takže o nich není třeba provádět dokazování, a které důkazní prostředky hodlá v hlavním líčení provést. Tuto snahu o sjednocení terminologie lze přijmout jako přínosnou, neboť současné dělení na návrh na potrestání a obžalobu je zbytečně matoucí.

#### **4.2 Superrychlé zkrácené přípravné řízení**

Pokud jde o zadržení podle trestního řádu, je velmi limitována doba omezení osobní svobody, což vychází již z čl. 8 odst. 3 Listiny. Osoba zadrženého obviněného nebo podezřelého z trestného činu musí být ihned seznámena s důvody zadržení, vyslechnuta a nejpozději do 48 hodin propuštěna na svobodu nebo odevzdána soudu. Soudce musí zadrženou osobu do 24 hodin od převzetí vyslechnout a rozhodnout o vazbě nebo ji propustit na svobodu. Je tedy zřejmé, že v případě zadržení lze osobu omezit na svobodě bez souhlasu soudu pouze na velmi krátkou dobu. Fakticky tak může být osoba omezena na svobodě 72 hodin.

Jako nedílná složka zkráceného přípravného řízení, kterou by měl nový trestní řád výrazně preferovat, se očekává tzv. přímé předvedení zadrženého

podezřelého před samosoudce ve lhůtě 48 hodin od zadržení<sup>123</sup> tak, aby ve lhůtě dalších 24 hodin bylo možné o věci rozhodnout v hlavním líčení (nepřichází vždy v úvahu, aby se zvažovalo rozhodnutí o vzetí do vazby, protože ta bude většinou vyloučena pro absenci kvalifikovaného důvodu vazby, pokud by takový důvod vazby dán byl, vzetí do vazby by v úvahu přicházelo, šlo by již o vazbu soudní). Takové řízení se bude konat vždy, byl-li podezřelý přistižen při činu nebo bezprostředně poté, nebudou-li tomu bránit závažné důvody jako např. nedostatečné prokázání podezření ze spáchání přečinu nebo nezbytná nutnost provedení dalších úkonů.

Ve věcném záměru nového trestního řádu má být také zpřesněna úprava, od kdy musí mít zadržený podezřelý obhájce, a to vymezením nového důvodu nutné obhajoby. V zásadě se jedná o to, aby zadržený podezřelý měl obhájce již v průběhu zadržení (stejně jako je tomu u každého zadrženého podezřelého v přípravném řízení). Účast obhájce má být zachována na obdobné úrovni, jako je tomu podle stávající právní úpravy.

### **4.3 Zjednodušené řízení a trestní příkaz**

Právní úprava zjednodušeného řízení a trestního příkazu má zůstat i nadále součástí řízení před samosoudcem. Zjednodušené řízení se bude uplatňovat v řízení před samosoudcem rozhodujícím o obžalobě podané státním zástupcem po předchozím zkráceném přípravném řízení. V podstatě má zůstat zjednodušené řízení v současné podobě. Jelikož se ve zjednodušeném řízení osvědčila úprava čtení úředních záznamů se souhlasem obou stran (obhajoby a obžaloby) a také institut nesporných skutečností a důkazních prostředků svědčících o nich bude tato úprava rozšířena i do „klasického“ řízení před soudem.

V souvislosti s přijetím nového trestního zákoníku došlo s účinností od 1.1.2010 změnám v trestním řádu<sup>124</sup>, kdy bude možné vydat trestní příkaz i na nové tresty domácího vězení a trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. I v rekodifikovaném trestním řádu bude možné vydat trestní příkaz, a to za zákonem stanovených podmínek v řízení o přečinu. Trestní příkaz by měl být výslovně uveden mezi způsoby rozhodnutí soudu, přičemž součástí

<sup>123</sup> Počátek lhůty pro skončení tzv. superrychlého zkráceného přípravného řízení počne běžet omezením osobní svobody zadrženého obviněného.

<sup>124</sup> Zákon č. 41/2009 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

poučení v trestním příkazu by mělo být i upozornění, že v případě, že obviněný nepodá proti trestnímu příkazu odpor, vzdává se práva na to, aby v jeho přítomnosti byla věc ústně projednána před soudem. Trestním příkazem by však neměl být napříště uložen žádný trest spojený s odnětím svobody.<sup>125</sup>

---

<sup>125</sup> Srov.: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Rekodifikace trestního práva procesního [online]. c2009, poslední verze 9.7.2009 [cit.2009-9-7 ]. Dostupné z: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.

## 5 Komparace se zahraniční právní úpravou

### 5.1 Rychlost řízení na mezinárodní úrovni

Spravedlivý proces je bezesporu jedním z nejdůležitějších zásad trestního řízení v moderní demokratické společnosti. Jednou z podmínek spravedlivého procesu v širším slova smyslu je určitě přiměřená rychlost trestního řízení. Veřejnost, média, ale i odborníci upozorňují a kritizují nepřiměřeně dlouhé trvání trestního řízení v jednotlivých případech. O tom, že pomalé řízení je velkým problémem nejen české justice svědčí fakt, že z věcí rozhodovaných Evropským soudem pro lidská práva se více jak čtvrtina týkala stížností, které výlučně nebo s jinými nedostatky řízení vytýkali porušení práva, aby věc byla projednána a rozhodnuta v přiměřené lhůtě.<sup>126</sup>

Nejen Mezinárodní pakt OSN o občanských a politických právech z roku 1966 stanovil požadavky na rychlost řízení ve svých člancích 9,10 a 14, ale také Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod v článku 6 odst. 1 hovoří o právu každého na projednání jeho věci „v přiměřené lhůtě“. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) dospěla k určité kvantifikaci nepřiměřené délky trvání trestního řízení, když např. vyslovila, že: „dobu řízení trvající do pravomocného skončení trestního řízení déle než šest let již nelze tolerovat.“<sup>127</sup> Např. ve věci Santos proti Portugalsku byla doba řízení v délce šesti let a dvou měsíců označena za nepřiměřeně dlouhou, a to bez ohledu na skutečnost, že stěžovatel byl po část této doby nezvěstný.<sup>128</sup> V případě porušení práva na přiměřenou délku řízení vyslovuje ESLP porušení Úmluvy, případně přiznává spravedlivé finanční zadostiučinění. Ačkoliv ESLP nevyvodil z porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy povinnost smluvního státu automaticky kompenzovat průtahy v řízení zastavením trestního stíhání nebo zmírněním trestu, současně takovou formu kompenzace připustil. „Takové formy kompenzace považuje ESLP za dostatečnou nápravu porušeného práva, jestliže je národní soud použije

<sup>126</sup> Repík, B. *Lidské práva v soudním konání*. Bratislava : MANZ. 1999, s. 140. ISBN 80-85719-24-X.

<sup>127</sup> Srov.: Repík, B. *Evropská Úmluva o lidských právech a trestní právo*. Praha: Orac, 2002, s. 141– 142. ISBN 80-86199-57-6. Čapek, J. *Právní slovník evropské ochrany lidských práv*. Praha: Orac, 2002, s. 275 a násl. ISBN 80-86199-55-X.

<sup>128</sup> Hubálková, E. *Přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Právo na spravedlivé řízení a další procesní práva*. Praha: Aspi, a. s., 2006, s. 56 – 58. ISBN 80-7357-124-2.

výslovně proto, že bylo porušeno právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, a pokud jde o zmírnění trestu, uvede, v jaké míře byl trest z tohoto důvodu zmírněn.<sup>129</sup> Finančního zadostiučinění se může domoci také obviněný v České republice. Ve věci obviněného nemůže být však z důvodů průtahů v řízení zastaveno trestní stíhání.<sup>130</sup>

Jak nesnadno se ústavně garantované „právo na rychlý soud“ prosazuje do justiční praxe, o tom svědčí třeba i vývoj v zemi původu tohoto práva – v USA. I tam se lavinovitý nárůst kriminality zcela zákonitě projevil v soudních průtazích, které dlouho neshledával jako protiústavní ani Nejvyšší soud; ten např. ve věci *Beavers v. Haubert* v roce 1905 prohlásil, že: „právo na rychlý soud je „relativní“ a přílišnou délkou procesu lze ospravedlnit „v závislosti na okolnostech“<sup>131</sup>. Judikatura po dlouhou dobu tolerovala průtahy, zapříčiněné složitostí případu a složitostí jeho dokazování, došla též k názoru, že hodně závisí na tom, nakolik sám obviněný své právo aktivně prosazuje. Průlomové bylo teprve rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci *Barker v. Wingo* (1972), v němž bylo vysloveno, že: „jestliže sám obviněný neusiluje o rychlý soud, neznamená to vzdání se tohoto práva; o rychlé řízení musí ex offo usilovat samy soudy.“<sup>132</sup> Mimořádný význam pak má rozhodnutí ve věci *Strunk v. United States* (1973). V něm Nejvyšší soud vyslovil, že: „jedinou možnou nápravou porušení práva na rychlý soud je zrušení žaloby.“<sup>133</sup> V pozdějších judikátech z konce 70. let pak Nejvyšší soud upřesnil, že právo ze šestého dodatku Ústavy se nevztahuje na průtahy vzniklé před obviněním, nýbrž až na období mezi zatčením a přelíčením. Na základě této judikatury přijal Kongres (přes odpor federálního ministerstva spravedlnosti a přes odpor soudců) na návrh senátora Sama J. Erwina v roce 1974 Zákon

<sup>129</sup> Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.: Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007, s.161.

<sup>130</sup> Srov.: Nález Ústavního soudu ČR, ze dne 12. srpna 2004, sp. zn. III. ÚS 1/04.

<sup>131</sup> Justia & Oyez & Forms WorkFlow . *BEAVERS V. HAUBERT*, 198 U. S. 77 (1905) -- *US Supreme Court Cases from Justia & Oyez*. [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z: <<http://supreme.justia.com/us/198/77/>>.

<sup>132</sup> Justia & Oyez & Forms WorkFlow . *BARKER V. WINGO*, 407 U. S. 514 (1972) -- *US Supreme Court Cases from Justia & Oyez* [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z: <<http://supreme.justia.com/us/407/514/case.html>>.

<sup>133</sup> Justia & Oyez & Forms WorkFlow . *STRUNK V. UNITED STATES*, 412 U. S. 434 (1973) -- *US Supreme Court Cases from Justia & Oyez* [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z: <<http://supreme.justia.com/us/412/434/case.html>>.

o rychlém soudu (Speedy Trial Act of 1974)<sup>134</sup>, v němž je stanovena stodenní maximální lhůta mezi zatčením a přelíčením. Nepodaří-li se zahájit soudní přelíčení do 100 dnů, má to zásadně za následek zrušení obvinění; z tohoto striktního pravidla platí jen několik přesně vymezených výjimek.<sup>135</sup>

## **5.2 Zrychlené trestní řízení ve vybraných státech Evropské unie**

### **5.2.1 Francouzská republika**

Podle článku 53 trestního řádu Francouzské republiky ve znění k 10. 3. 2004 se zločin nebo přečin kvalifikuje jako flagrantní, pokud je přímo páchán nebo je zcela zřejmé, jak a kým byl spáchán. Jde také o čin flagrantní, pokud k němu došlo před krátkou dobou, podezřelá osoba byla přistižena při činu na základě oznámení občanů, byla přistižena při tom nebo poté, kdy se věci zmocnila, nebo jsou známy důkazy nebo stopy, na základě kterých lze usuzovat, že tato osoba se účastnila zločinu nebo přečinu. V případě, kdy byl čin označen za flagrantní, vyšetřování je vedeno pod dozorem prokurátora, za podmínek, které stanoví trestní řád a to nejdéle po dobu 1 týdne. V případě, že trestní řízení nemůže být v této lhůtě skončeno, může prokurátor prodloužit lhůtu o další týden. Jestliže ani v této lhůtě, řízení ukončeno nebude, musí být nařízeno vyšetřování.

Francouzské trestní právo zná několik typů zrychleného řízení před trestními soudy příslušnými pro souzení přečinů. Nejradikálnější z nich je „comparution immédiate“ (bezprostřední předvedení), které v r. 1983 vystřídalo předchozí reformu tohoto řízení a v r. 1986 bylo modifikováno. Zde prokurátor může zatčeného obviněného při dostatečném množství důkazů u deliktu, za který hrozí trest odnětí svobody od dvou do nejvýše sedmi let, nechat ještě týž den předvést před trestní soud. V tomto případě soud může po souhlasu, který obviněný dává za přítomnosti ustanoveného obhájce, ihned přikročit k odsouzení. Jinak se rozhoduje ve lhůtě od minimálně dvou do maximálně šesti týdnů, přičemž se obviněný může vzdát dodržení minimální lhůty. Pokud

<sup>134</sup> USAO. *Criminal Resource Manual 628 Speedy Trial Act of 1974* [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z: [http://www.usdoj.gov/usao/eousa/foia\\_reading\\_room/usam/title9/crm00628.htm](http://www.usdoj.gov/usao/eousa/foia_reading_room/usam/title9/crm00628.htm).

<sup>135</sup> *Inciardi, J.A.* Trestní spravedlnost. Ústavní principy trestního práva, trestního řádu a nápravné výchovy. Praha : Victoria Publishing, 1994, s.441.

obviněný nesouhlasí s okamžitým odsouzením, riskuje vyšetřovací vazbu, kterou - jestliže je řádný důvod k vazbě - může soud uvalit sám. V případě, že se soud nesejde ještě v den předvedení, může jeho předseda nařídít vyšetřovací vazbu, kterou je ale nutno zrušit, jestliže předvedení před soud není možné nejpozději přes příští všední den. Je zcela zjevné, že jde o vysoce efektivní řízení - ovšem s povážlivě širokou oblastí použití, která značně přesahuje rozsah německého zrychleného řízení, omezeného na trest odnětí svobody ve výši jednoho roku. Statistika dokazuje, že francouzská justiční praxe stále více využívá možnosti realizace zrychleného řízení.<sup>136</sup>

### 5.2.2 Spolková republika Německo

Podle ustanovení části VI. (Zvláštní druhy řízení) kapitoly IIa německého trestního řádu je možné vést zrychlené trestní řízení.<sup>137</sup>

V trestním řízení vedeném před trestním soudem může soud nebo senát na základě návrhu prokurátora rozhodnout o tom, že bude vedeno zrychlené řízení. Podmínkou takového řízení je, že důkazní situace je jednoduchá nebo důkazy jsou zcela jednoznačné a věc je vhodná pro okamžité projednání. Zvláštnosti tohoto řízení ve srovnání s normálním spočívají v tom, že obžaloba může být vznesena ústně a předvolání obdrží obviněný se zkrácením lhůty na 24 hodin - pouze tehdy, když se sám dobrovolně nedostaví k hlavnímu líčení nebo není předveden soudem. Také není nutné rozhodnout o zahájení soudního řízení, takže se neprovádí soudní přezkoumání obžaloby. Tomuto způsobu řízení pak ustanovení § 417 - § 420 německého trestního řádu (dále jen „něm. tr. ř.“) přizpůsobují jednak průběh hlavního líčení, s omezenou dobou pro námitky proti obžalobě, s omezeným rozsahem případné trestní sankce a zjednodušeným způsobem provádění důkazů. Zrychlené řízení tedy probíhá toliko před soudem. Prokurátor této formě řízení patrně ovšem podřídí i průběh a rozsah přípravného řízení.

<sup>136</sup> Legifrance. [online]. c2009, poslední verze 9.8.2009 [cit.2009-9-8 ]. Dostupné z: <<http://195.83.177.9/code/liste.phtml?lang=uk&c=34&r=3982>>.

<sup>137</sup> Gerhard Dannemann. *Criminal Procedure Code (Strafprozeßordnung, StPO)* [online]. c2001, poslední verze 9.8.2009 [cit.2009-9-8 ]. Dostupné z: <<http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StPO.htm#VI2a>>.



Jako podstatné odlehčení pro hlavní líčení v urychleném procesu bylo zákonem „O potírání zločinu“ z r. 1994 nově zavedeno, že v řízení před samosoudcem, který je vždy příslušný k projednávání činů s vyšší trestu do dvou let, mohou být odmítnuty důkazní návrhy, aniž by se k odmítnutí vyžadovaly přísné důvody stanovené v § 244 odst. 3 až 5 něm. tr. ř. (viz § 420 odst. 4 něm. tr. ř.). To se jeví jako poněkud sporné, neboť od vydání zákona o „O úlevách v soudnictví“ z r. 1993 není v řízeních o bagatelních deliktech právo na odvolání neomezené, ale je přípustné jen tehdy, není-li odvolacím soudem považováno za zjevně neopodstatněné (viz § 313 něm. tr. ř.). To ale může mít za následek sotva přijatelný fakt, že obžalovaný nemůže prosadit provedení polehčujícího důkazu, který považuje za důležitý.<sup>138</sup>

V jednoduchých případech může státní zastupitelství navrhnout vydání trestního příkazu bez projednání věci v hlavním líčení. Toto zjednodušené řízení bez ústního jednání umožňuje rychle vyřídit nekomplikované případy. Tento postup však nelze použít v případech „Verbrechen“ (trestných činů, na něž zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí nejméně jeden rok). Omezený je rovněž okruh trestů, které lze v takovém řízení uložit; většinou se jedná buď o peněžitý trest nebo o podmíněný trest odnětí svobody do jednoho roku. Trestní příkazy a zrychlená řízení není možno použít v případech s obviněnými mladistvými.<sup>139</sup>

### 5.2.3 Italská republika

Jako zvlášť bohatá na varianty nových druhů řízení se prezentuje Itálie, kde bylo novým trestním řádem z roku 1988 zavedeno hned pět alternativních forem trestního řízení<sup>140</sup>:

- 1) *Zkrácený proces* (Abbreviated trial / Giudizio abbreviato). Se souhlasem státního zástupce může obžalovaný požádat o rozhodnutí vyslovené na základě důkazů shromážděných v průběhu fáze předběžného vyšetřování. Pakliže se soudce domnívá, že je možné

<sup>138</sup> Kleinknecht, Mayer-Grossner. Strafprozeßordnung, 42. vydání. Mnichov 1995, § 153a, č. 1.

<sup>139</sup> Jörg-Martin Jehle. Trestní justice v Německu. Fakta a čísla. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Překlad: Agentura Pylon, Praha, 2006, s. 26, ISBN 80-7338-053-6.

<sup>140</sup> Manna, A., Infante, E. Systémy trestní justice v Evropě a Severní Americe. Itálie. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Překlad: ITC Praha, 2001, s. , ISBN 80-86008-87-8.

rozhodnout na základě zmíněných důkazů, může vynést rozsudek. Pokud dojde k odsouzení, trest se snižuje o jednu třetinu.

- 2) *Přiznání viny, dohodnutí trestu* (Bargaining the sentence / Patteggiamento, Applicazione di penasu richiesta). Pokud stanovené odsouzení nepřevyšuje dva roky, může obžalovaný nebo prokurátor žádat o udělení stanoveného trestu. Pokud se obě strany dohodnou a soudce považuje navržený trest za adekvátní, aplikuje dohodnuté odsouzení. Výhodou pro obžalovaného je že má jisté snížení trestu až o jednu třetinu, nemusí platit soudní výdaje a nemusí se podrobit žádným bezpečnostním opatřením.
- 3) *Řízení ze soudního rozhodnutí* (Proceeding by decree / Decreto penale di condanna). V případě trestných činů postižitelných z moci úřední, pokud se prokurátor domnívá, že by měl být uvalen pouze peněžité trest, požádá soudce předběžného vyšetřování o vyřešení případu soudním rozhodnutím. Pokud soudce předběžného vyšetřování tento požadavek přijme, je vydáno soudní rozhodnutí obsahující rozsudek. Pokud se obžalovaný proti rozsudku odvolá, následuje běžné trestně právní řízení.
- 4) *Okamžitý proces* (Immediate trial / Giudizio immediato). Pokud existuje konečný důkaz, prokurátor a obžalovaný mohou požádat o přikročení z fáze předběžného vyšetřování rovnou k soudnímu přelíčení, aniž by proběhlo předběžné soudní přelíčení.
- 5) *Sumární proces* (Summary trial / Giudizio direttissima). Tento druh procesu lze aplikovat v případě, kdy je obžalovaný přistižen při činu (in flagrante delicto), nebo pokud se k činu přizná. Obžalovaný jde přímo před soud, přestože má právo odvolat se pro zkrácený proces nebo přiznání viny.

Tyto druhy řízení, především zkrácené řízení, byly ovšem zatím z podstatné části oslabeny judikaturou italského ústavního soudu. Zkrácené řízení je podle ní nepřipustné, přichází-li v úvahu trest odnětí svobody na doživotí.<sup>141</sup>

<sup>141</sup> *Bosch*, in: Eser/Huber, Strafrechtsentwicklung in Europa. Landesberichte über Gesetzgebung, Rechtssprechung und Literatur, sv. 4/1 (1989), str. 816; rozsudek z 23.4.1991 č. 176.

Také vyloučení odvolání ve zkráceném procesu, pokud je stanoven podmíněný trest nebo peněžitý trest, bylo shledáno protiústavním.<sup>142</sup>

### **5.3 Porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice**

#### **5.3.1 Reforma trestního práva**

Slovenská republika se po rozdělení ČSFR v roce 1993 vydala samostatnou cestou a svou zákonodárnou činností vytvořila specifickou škálu prostředků pro vyřízení trestní věci bez zbytečných průtahů.

Donedávna platná úprava slovenského trestního práva procesního znala pouze jedinou formu vyšetřování, kterou prováděl vyšetřovatel Policejního sboru Slovenské republiky. Změna nastala po novele provedené zákonem č. 422/2002 Z.z k zák. č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) ve znění pozdějších předpisů účinných do 31.12.2005 (dále jen „starý Trestný poriadok“ nebo „starý Tr. por.“), kdy byly zavedeny dvě formy přípravného řízení, a to vyšetřování a zkrácené vyšetřování.

Ve Slovenské republice proběhla narozdíl od České republiky rozsáhlá rekodifikace nejen trestního práva hmotného (zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákoník) , ale zároveň i trestního práva procesního (zákony č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok), jenž nabyly účinnosti od 1.1.2006. Trestným poriadkom byly vymezeny případy a také upraven procesní postup, jakým je potřebné vést jednotlivé formy přípravného řízení.

Úsek trestního řízení, který je upraven v druhé části, první hlavě Trestného poriadku, nazvaný „Postup před zahájením trestního stíhání“, začíná trestním oznámením a končí zahájením trestního stíhání nebo odložením věci, nebo odevzdáním věci nebo odmítnutím věci (viz § 197 Tr.por.). Pokud jsou splněny zákonné podmínky pro zahájení trestního stíhání, věc přechází do přípravného řízení. Přípravným řízením ve smyslu Trestného poriadku je úsek od zahájení trestního stíhání nebo od provedení neodkladných či neopakovatelných úkonů (viz § 12 odst. 11 Tr.por.) až do podání obžaloby. Přípravné řízení probíhá zpravidla ve dvou formách: vyšetřování nebo zkrácené vyšetřování. Slovenské zkrácené vyšetřování tak probíhá v rámci postupu po zahájení trestního stíhání,

<sup>142</sup> *Bosch*, in: Eser/Huber (dílo v pozn. 122), sv. 4/1 (1989), str. 817; rozsudek z 23.7.1991 č. 363.

zatímco české zkrácené přípravné řízení probíhá jako zvláštní forma postupu před zahájením trestního stíhání.

### 5.3.2 Zkrácené vyšetřování

Jedním z procesněprávních prostředků ke zrychlení trestního řízení byl ve Slovenské republice zaveden institut tzv. „zkráceného vyšetřování“. Toto vyšetřování probíhá u méně závažných trestných činů s horní trestní sazbou odnětí svobody do pěti let (přečiny). Narozdíl od vyšetřování prováděného vyšetřovateli provádějí zkrácené vyšetřování převážně pověřeni příslušníci Policejního sboru. Jejich postup je modifikován takovým způsobem, aby bylo přípravné řízení v těchto případech rychlejší a pružnější při zachování práv obviněného.<sup>143</sup> Při porovnání s českou právní úpravou de lege lata lze dojít k závěru, že okruh trestných činů projednávaných ve zkráceném vyšetřování je širší než ve zkrácené přípravné řízení, které konáno pouze u trestných činů, jejichž horní hranice trestu odnětí svobody nepřevyšuje tři léta. V rámci rekodifikace trestního práva procesního pak lze předpokládat, že v ní budou zahrnuty do zkráceného přípravného procesu již všechny přečiny, tedy všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy, jejichž horní hranice trestu odnětí svobody nepřesahuje pět let.

Zkrácené vyšetřování je upravené v ustanovení § 202 Trestného poriadku, kdy se koná se o všech přečinech s výjimkou případů, kdy je obviněný ve vazbě, ve výkonu trestu odnětí svobody, na pozorování v zdravotnickém ústavu, nebo pokud to nařídí státní zástupce (viz § 200 odst. 2 Tr. por.). Vzhledem k tomu, že zkrácené vyšetřování bylo zavedeno za účelem zefektivnění trestního řízení, Trestný poriadok stanovil, že je třeba skončit nejpozději do dvou měsíců od vznesení obvinění. Pokud není zkrácené vyšetřování skončeno ve lhůtě dvou měsíců, musí policista písemně oznámit prokurátorovi důvody neukončení tohoto řízení ve lhůtě a zároveň musí sdělit, jaké úkony je třeba ještě provést. Lhůta pro skončení slovenského zkráceného vyšetřování je při porovnání s českým zkráceným přípravným řízením podstatně delší. Tato lhůta ovšem není příliš srovnatelná, neboť okruh trestných činů projednávaných ve zkráceném

<sup>143</sup> Návrh zákona, kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Z.z., o trestnom konaní súdom (Trestný poriadok) ve znění pozdějších předpisů a o změně a doplnění některých zákonů ze dne 26.11.2002. Důvodová zpráva, všeobecná část s.1.

vyšetřování je podstatně širší (veškeré přečiny) než ve zkráceném přípravném řízení (horní hranice trestu odnětí svobody do tří let) a navíc pro konání zkráceného vyšetřování nejsou vyžadovány žádné alternativní podmínky<sup>144</sup> či stejné negativní podmínky.<sup>145</sup> Přesto se domnívám, že u skutkově a důkazně jednoduchých případů bude české přípravné řízení podstatně rychlejší. Navíc pořádková lhůta dvou měsíců určená pro skončení vyšetřování u věcí patřících do příslušnosti samsoudce (viz § 167 odst. 1 písm. a) TrŘ) zajišťuje srovnatelnou rychlost i u ostatních přečinů (s výjimkou nedbalostních trestných činů, jejichž horní hranice trestní sazby převyšuje pět let). Po uplynutí této lhůty musí policejní orgán vždy zdůvodnit, proč nebylo v zákonem stanovené lhůtě možné vyšetřování skončit, jaké úkony je třeba ještě provést a po jakou dobu bude vyšetřování pokračovat. Státní zástupce může pokynem policejnímu orgánu jednak změnit výčet úkonů, které mají být ještě provedeny, jednak stanovit odlišně lhůtu, po kterou má vyšetřování ještě trvat. I prokurátor ve zkráceném vyšetřování může v odůvodněných případech lhůtu ke skončení prodloužit o dalších 30 dní. Před vydáním rozhodnutí o prodloužení lhůty musí ovšem přezkoumat vyšetřovací spis a v případě, že zjistí průtahy, které byly zaviněny policistou, odejme věc policejnímu orgánu a vydá opatření, aby byla věc přidělena jinému vyšetřovateli.

Zkrácené vyšetřování o přečinech, za které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující tři roky, provádí policisté uvedení v § 10 odst. 8 písm. b) až g) Tr.por.

Zkrácené vyšetřování tedy provádí:

- pověřený příslušník Policejního sboru ,
- pověřený příslušník Vojenské policie v řízení o trestných činech příslušníků ozbrojených sil,
- pověřený příslušník Sboru vězeňské a justiční stráže v řízení o trestných činech příslušníků Sboru vězeňské a justiční stráže a v objektech Sboru vězeňské a justiční stráže i jeho zaměstnanců a o trestných činech osob ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě,

<sup>144</sup> Viz kapitola 2, oddíl 2, pododdíl 2.

<sup>145</sup> Viz kapitola 2, oddíl 2, pododdíl 3.

- pověřený příslušník Železniční policie v řízení o trestných činech příslušníků Železniční policie a o trestných činech spáchaných v obvodě železničních drah,
- pověřený příslušník celní orgány, pokud jde o trestné činy spáchané v souvislosti s porušením celních předpisů nebo daňových předpisů v působnosti celní správy,
- velitel námořní lodě v řízení o trestných činech spáchaných na této lodi.

V ostatních případech provádí zkrácené vyšetřování vyšetřovatel Policejního sboru.

Rozdíl v postupu při zkráceném vyšetřování v porovnání se standardním vyšetřováním je následující:

- výslech svědka provádí policista, pokud jde o neopakovatelný úkon, neodkladný úkon nebo pokud jde o svědka, který byl osobně přítomný při páčání trestného činu; v ostatních případech si vyžádá pouze vysvětlení,
- policista vyhledá a zabezpečí důkazy, aby mohly být provedeny v dalším řízení,
- zkrácené vyšetřování je třeba skončit zpravidla do dvou měsíců od sdělení obvinění a vyšetřování do čtyř měsíců od sdělení obvinění.

Zatímco vyšetřování provádí vyšetřovatel ve smyslu § 10 ods. 8 písm. a) Tr. por., zkrácené vyšetřování, které je považováno za další formu přípravného řízení, provádí policista uvedený v § 10 ods. 8 písm. a) až g) Tr. por. Vychází se z ustanovení Trestného poriadku a ostatních interních předpisů v rámci Policejního sboru, policistou zkráceného vyšetřování je pověřený příslušník Policejního sboru, který má příslušné odborné vzdělání a je na základě teoretických vědomostí a praktických zručností schopen vykonávat trestní řízení. Musí být tedy odborně způsobilý provádět procesní činnost ve smyslu slovenského trestního řádu. V České republice provádí zkrácené přípravné řízení převážně tzv. „zpracovatelé“, což jsou policisté obvodních a místních oddělení.

Policista ve zkráceném vyšetřování měl sice v minulosti určitou procesní samostatnost, ale zároveň byl procesně podřízený vedle prokurátora i vyšetřovateli Policejního sboru. Procesní samostatnost policisty ve zkráceném vyšetřování se po rekodifikaci rozšířila a procesní podřízenost vyšetřovateli byla vypuštěna. Na druhou stranu bylo zase posíleno postavení a dozor prokurátora, a to především nad zachováním zákonnosti v činnosti orgánů činných v trestním

řízení. V současnosti je tedy policista omezen pouze tím, že je mu prokurátor oprávněn dávat pokyny, které jsou pro něho závazné. Trestný poriadok v ustanovení § 201 také hovoří o společném postupu pověřeného příslušníka a vyšetřovatele Policejního sboru v rámci vyšetřování a zkráceného vyšetřování. V tomto ustanovení Trestný poriadok ukládá vyšetřovateli plnou odpovědnost za zákonné a včasné provedení vyšetřovacích úkonů. Všechny rozhodnutí o postupu a provedení vyšetřovacích úkonů provádí vyšetřovatel samostatně, kromě případů, kdy je k tomu potřebný souhlas prokurátora nebo soudce přípravného řízení. Úkony uvedené v ustanovení § 231 Trestného poriadku je oprávněn provádět pouze prokurátor. Policista potřebuje souhlas nebo příkaz prokurátora nebo soudce přípravného řízení při většině institutů upravených ve čtvrté a páté hlavě, první části Trestného poriadku. Policista ve zkráceném vyšetřování shromažďuje důkazní materiál, ať už svědčí v prospěch či neprospěch obviněného. Od kvality a hodnoty důkazů v tomto stádiu trestního řízení se odvíjí v konečném důsledku i rozhodování soudu. Spisový materiál předkládá s konkrétním návrhem na ukončení až tehdy, když dospěl k přesvědčivému závěru o spáchání přečinu a získal dostatek důkazů k objasnění trestného činu a osobě obviněného, přičemž jeho návrh obsahuje také okolnosti a skutečnosti, na základě kterých může prokurátor rozhodnout. Prokurátor se opírá o důkazy, které pořídil policista a zvažuje jeho konkrétní návrhy. Pokud jde o vyšetřování, vyšetřovatel je ve věcech, které vyšetřuje, procesně samostatný a je vázaný pouze ústavou, ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, mezinárodními smlouvami, kterými je Slovenská republika vázána a v rozsahu ustanovení Tr. por. také pokyny prokurátora a soudu.<sup>146</sup> Ve služebních věcech je podřízený ředitelovi Úřadu vyšetřování justiční a kriminální policie Policejní sboru SR. Policista tedy koná zkrácené vyšetřování samostatně a jen s drobnými odchylkami procesně rovnocennému vyšetřování. Pověřený příslušník je však povinen umožnit prokurátorovi, aby mohl osobně a soustavně sledovat postup vyšetřování a být osobně přítomný při kterémkoliv vyšetřovacím úkonu. V případech, ve kterých si prokurátor vyhradil účast na vyšetřovacím úkonu, pověřený příslušník vyrozumí prokurátora včas o čase a místě jeho konání, a

<sup>146</sup> *Viktoryová, J. a kol. Činnosť policajných orgánov v skrátrenom vyšetřovaní*, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002, s. 84. ISBN 80-8054-262-7.

pokud to není pro neodkladnost věci možné, v průběhu jeho provádění (§ 230 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku). Vedle toho je povinnen informovat na žádost prokurátora o stavu zkráceného vyšetřování ve věcech, ve kterých bylo zahájeno trestní stíhání, předpokládané době trvání a způsobu skončení věci. Dozor prokurátora nad zákonností postupu policisty ve zkráceném vyšetřování vesměs odpovídá dozoru českého státního zástupce nad zachováním zákonnosti postupu policejního orgánu ve zkráceném přípravném řízení.

Pokud jde o právo obviněného na obhajobu, obhájce má ve zkráceném vyšetřování právo se od sdělení obvinění zúčastnit veškerých vyšetřovacích úkonů, kterých se může zúčastnit i obviněný.<sup>147</sup> Pokud policista považuje zkrácené vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující k podání návrhu na obžalobu nebo jiné rozhodnutí, umožní obviněnému, obhájci, poškozenému, jeho zmocněnci nebo opatrovníkovi v přiměřené lhůtě prostudovat spisy a podat návrhy na doplnění zkráceného vyšetřování; těchto práv se můžou tyto osoby výslovně vzdát, o čemž musí být poučeny. Pokud se nejedná o řízení podle § 204 ods.1 Tr.por., obviněného a obhájce upozorní policista na práva podle první věty nejméně tři dny předem. Tuto lhůtu lze s jejich souhlasem zkrátit. Návrh na doplnění zkráceného vyšetřování může policista odmítnout, pokud ho nepovažuje za potřebný (§ 208 Trestného poriadku). Podezřelému v českém zkráceném přípravném řízení jsou zákonem přiznána stejná práva jako obviněnému (viz § 179b odst.2, § 33 odst. 1, 2 TrŘ). Na druhou stranu se účast obhájce ve zkráceném přípravném řízení soustřeďuje zejména na účast při výslechu podezřelého. Účast při jiných úkonech přichází v úvahu výjimečně s přihlédnutím k tomu, že se tyto úkony neprovádějí v procesní podobě (pořizují se zde především úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů), byť tyto úřední záznamy lze se souhlasem státního zástupce a obviněného přečíst ve zjednodušeném řízení před samosoudcem. Dokazování v procesní podobě se provádí až ve zjednodušeném řízení.

<sup>147</sup> Čenteš, J., Viktorová, J. K niektorým ustanoveniam novely trestného poriadku, *Justičná revue*, 2002, č. 10, str. 1078-1083.



### 5.3.3 Zvláštní zkrácené řízení

Jedním ze specifických institutů slovenského trestního procesu je tzv. „super rychlé řízení“ nebo jinak nazvané zvláštní zkrácené řízení, které je upraveno v § 204 Tr. por. Jedná se o zkrácenou formu trestního řízení, které však není odklonem, resp. alternativním vyřízením trestní věci jako je např. podmíněné zastavení trestního stíhání.<sup>148</sup>

Tento institut počítá s možností, aby do 48 hodin byla vůči obviněné osobě vznesena obžaloba (dokonce může být i odsouzený) za přečin, jehož horní hranice nepřevyšuje tři roky, při kterém byl pachatel přistižen při činu nebo na útěku a byla mu omezena osobní svoboda. Účelem je rychlé a neformální objasnění skutku, vyhledání a zabezpečení důkazů, které bude možné provést před soudem. Policista po zadržení osoby zahájí trestní stíhání a zároveň sdělí obvinění. Následně provede výslech obviněného, vyhledá a zabezpečí nebo provede důkazy, které jsou nevyhnutelné pro rozhodnutí prokurátora o tom, zda podá obžalobu nebo rozhodne jiným způsobem. Zkrácené vyšetřování je třeba ukončit tak, aby prokurátor mohl ve lhůtě do 48 hodin od zadržení obviněného, pokud ho nepropustí na svobodu, spolu se spisem podat obžalobu na soud.<sup>149</sup> Pokud prokurátor u takovéto osoby zjistí důvod vazby, předloží současně soudci pro přípravné řízení i návrh na vzetí obviněného do vazby. Soudce přípravného řízení v rámci svojí procesní činnosti:

- vyslechne obviněného, nejméně k okolnostem zadržení, skutečností odůvodňujícím návrh na vzetí do vazby a podání obžaloby, zda a v jakém rozsahu se přiznává ke spáchání skutku a zda souhlasí s tím, že určité skutečnosti nebudou v hlavním líčení dokazovány,
- přednostně určí termín konání hlavního líčení zpravidla nejpozději do patnácti pracovních dní od podání obžaloby, pokud věc nevyřídí trestním příkazem nebo neprovede některé z rozhodnutí podle § 241 ods. 1 písm. a) až g) Tr. por.; termín ihned oznámí prokurátorovi a obžalovanému, kterému zároveň doručí obžalobu; pokud je na základě § 85 ods. 6

<sup>148</sup> Bartošová, L. Ustanovenie § 204 Trestného poriadku a jeho uplatňovanie v praxi, Policajná teória a prax č. 1/2007, s. 45.

<sup>149</sup> Minárik, Š. a kol. Trestný poriadok. Stručný komentár, Bratislava: Iura edition, 2006, s. 531. ISBN 80-8078-085-4.

přítomen obhájce, oznámi termín hlavního líčení a doručí obžalobu i obhájci,

- se souhlasem obžalovaného provede hlavní líčení ihned po jeho výslechu, pokud to okolnosti případu umožňují (§ 348 Trestného poriadku).

Pokud prokurátor spolu s obžalobou podal návrh, aby byl obviněný vzat do vazby, soudce pro přípravné řízení:

- vyslechně obviněného a rozhodne o vazbě, pokud prokurátor takový návrh podal,
- umožní obžalovanému, který byl vzat do vazby a nemá obhájce, aby si ho v přiměřené lhůtě zvolil; pokud tak neučiní, ustanoví mu soudce přípravného řízení obhájce,

dále postupuje podle všeobecných ustanovení o postupu soudu po podání obžaloby ve vazební věci, a to přednostně a urychleně.<sup>150</sup>

Rozhodovací činnost soudce přípravného řízení je v případě, že se jedná o zkrácené vyšetřování podle § 204 Trestného poriadku, upravená v § 237 ods.3 Trestného poriadku. Ve smyslu uvedeného ustanovení, o obžalobě nebo o návrhu na dohodu o vině a trestu provádí řízení a ve věci rozhoduje soudce přípravného řízení v rozsahu pravomoci samosoudce.

Právní úprava tzv. zvláštního zkráceného řízení odpovídá v podstatě (podmínky, rozsah trestných činů, lhůty) českému institutu přímého předvedení osoby zadržené soudu (§ 179e TrŘ). V této souvislosti lze především zdůraznit rozdíl v zahájení trestního stíhání, kdy ve Slovenské republice k němu dochází již v průběhu zadržení policistou či státním zástupcem, zatímco v České republice počíná trestního stíhání až doručením návrhu na potrestání obviněnému.

#### 5.3.4 Trestní příkaz

Samosoudce, který v trestním řízení provádí řízení o přečinech a zločinech, pro které slovenský trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje osm let, může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, a to pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán provedenými důkazy. Trestní příkaz nelze vydat v řízení proti mladistvému. Na rozdíl

<sup>150</sup> *Ivor, J. a kol. Trestné právo procesné. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 767. ISBN 80-8078-101-X.*

od českého trestního řádu umožňuje slovenský trestní řád uložit trestním příkazem i trest odnětí svobody až do třech let. Mezinárodní dokumenty zdůrazňují použitelnost takovýchto institutů v nejméně závažných věcech, čemuž by měla odpovídat i výměra a druh trestu ukládaného trestním příkazem. Právní stav v České republice *de lege lata* i *de lege ferenda* lépe odpovídá mezinárodním standardům než současný právní stav ve Slovenské republice.

---

---

## Závěr

Po nahlédnutí do historických knih zjistíme, že rychlost nepatřila nikdy k silným stránkám justice. Léta se vlekoucí trestní řízení nebyla ničím výjimečným již ve starověku a středověku a tento jev nás doprovází až do současné doby. Občas byl kritizován jako nežádoucí, avšak nebyl v minulosti pokládán za nic tak vážného, co by zpochybňovalo samu funkčnost justičního systému. Velmi naléhavým se stal v posledních desetiletích 20. století problém pomalosti trestní justice stal, kdy se průtahy začaly chápat jako symptom nefunkčnosti justičního systému. Přitom dokazování v trestním řízení je kapacitně a časově náročný proces. Některé trestné činy ze své samotné „fyzické“ povahy zanechávají jen velmi málo stop. Mnohé stopy jsou nenápadné, obtížně nalezitelné a nesnadno „dešifrovatelné“; některé jsou velmi „zranitelné“, rychle zanikají, jsou snadno zničitelné, ať již úmyslným zásahem pachatele nebo přirozeným zánikem. Pomysleme jen na komplikovanost takových „netradičních“ stop, jaké vznikají např. při elektronickém zpracování dat, při komunikaci na internetu nebo při telekomunikačním spojení. Dokazování některých druhů trestných činů je velmi složité také z toho důvodu, že relevantní důkazy jsou nenápadně skryty mezi ohromným množstvím důkazně irelevantních skutečností a jejich nalezení a selekce vyžaduje mnoho času a odborných znalostí.

Tvrdíme-li, že pachatelé trestných činů jsou schopni svými silami a prostředky zdokonalovat a inovovat páchání trestných činů a zároveň také účinněji unikat potrestání a paralyzovat prosazování práva, potom lze legitimně očekávat, že policie i justice budou stejně pružně a inovativně reagovat alespoň natolik, aby nenarůstala délka trestního řízení. Lze si zajisté hypoteticky představit zvyšování početního stavu policistů, státních zástupců, soudců a pomocného personálu, jejich lepší technické a organizační vybavení, zdokonalování jejich odborné kvalifikace apod. Všechny tyto hypotetické možnosti, tak jako vše ve veřejném životě, jsou ovšem limitovány finančními zdroji, které je společnost schopna a ochotna na dosažení žádoucího cíle vynaložit. Také v oblasti kriminální politiky má své nepopiratelné místo bilancování nákladů a zisků, které přikazuje vynakládat omezené veřejné zdroje rozumně. Vždyť zásada hospodárnosti trestního řízení patří k jedné z uznávaných zásad trestního řízení.

---

---

Směřování ke zrychlení trestního řízení procesními instrumenty je zcela jistě správnou cestou u bagatelní kriminální činnosti, avšak vždy za dodržení principů demokratické společnosti a právního státu, které se Česká republika zavázala dodržovat mezinárodními smlouvami. Na zrychlení trestního řízení neexistuje jednoduchý recept, proto je přínosné využít zkušeností našich partnerů z Evropské unie, kde můžeme pozorovat podobné změny nebo již zavedené a osvědčené prostředky přispívající ke zrychlení. Zahraniční právní úprava by ovšem neměla být automatizovaně přebírána bez důkladné analýzy a diskuze o jejich dopadech na naši společnost. Dále je nutné si uvědomit, že ke zrychlení trestního řízení nedochází jednorázovou kampaní, ale jde o proces postupných kroků, které teprve ve svém souhrnu mohou přinést žádoucí výsledek. Nesmíme navíc zapomenout na samotného nositele a uskutečňovatele principů spravedlnosti – člověka, který svým jednáním může podstatně ovlivnit rychlost trestního řízení a je zcela jedno, zda se nachází na jedné či druhé straně nebo uprostřed jako nezávislý a nestranný soudce. Časová náročnost trestního řízení a z toho vznikající průtahy jsou proto trvalým důvodem pro hledání nových cest, jak v nových podmínkách dosáhnout cíle trestního řízení.

Zkrácené přípravné řízení a na něj navazující zjednodušené řízení před samosoudcem přispělo ke zrychlení a hospodárnosti českého trestního řízení při stíhání bagatelních deliktů, které jsou skutkově jednoduché nebo flagrantní, aniž by vyčerpalo celou škálu cest vedoucí k tomuto cíli. Otázkou zůstává, zda se ve zkráceném přípravném řízení i zjednodušeném řízení před samosoudcem podařilo dostatečně zachovat práva podezřelého, jakožto záruky projednání jeho věci ve spravedlivém procesu. Dílčími novelami došlo k možnosti mimosoudního rozhodnutí již ve zkráceném přípravném řízení bez nutnosti zahájení trestního stíhání, což z hlediska rychlosti přípravného řízení a vyřízení věci státním zástupcem bylo přínosem zejména pro praxi, stejně jako bylo přínosem pro praxi zpřesnění počátku běhu lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení. Rychlejší vyřízení věci lze de lege ferenda očekávat odklonem ve formě dohody o vině a trestu, která je součástí připravované rekodifikace trestního práva procesního v České republice. Přestože dohoda o vině a trestu může přispět ke zrychlení trestního řízení, je třeba důkladně zvážit její faktický dopad na zásadu legality, jež tradičně protíná průběh trestního řízení v České republice. Dohoda o vině a trestu může snadno svést k pouhému kalkulu zisků

---

---

a ztrát, k nebezpečí korupčního zneužití, ale především oslabit záruku obviněného, že jeho věc bude projednána ve spravedlivém procesu. Naproti tomu, budou-li přijaty další legislativní změny, které přispějí ke zrychlení trestního řízení tím, že nejen přečiny, ale i flagrantní či skutkově a důkazně jednoduché zločiny budou řešeny formou zrychleného řízení nebo dokonce superrychlého řízení, popřípadě jinými prostředky procesního či hmotného trestního práva, lze takové kroky nepochybně vnímat jako kroky učiněné správným směrem ke zrychlení řízení. Průtahy v trestním řízení jsou nesporným nešvarem, s nímž není možno se smířit, a proto státní moc na všech úrovních (legislativa, exekutiva, justice) je povinna usilovat o nápravu, tj. o zrychlení trestního řízení.

Hledisko rychlosti trestního řízení, jakkoli je nesporně důležité, by však nemělo být, co do svého významu, narcisticky zveličováno. Jeho význam musí být proporčně porovnáván s jinými legitimními společenskými a individuálními zájmy.

---

---

## Resumé

The speed of the criminal proceedings has a substantial influence on its effectiveness. The criminologists assume the high chances of the early catching and punishing have much more preventive effect than a hypothetical threat of a higher punishment. If the criminal proceedings are underway too long, the evidences are more difficult to bring, they are less effective, and the reformatory and preventive effects of the criminal proceedings are weakened.

As part of Article 6 the European convention on human rights is the right to trial within a reasonable time. Article 38, paragraph 2 of the Charter of fundamental rights and freedoms of the Czech republic guarantees the right to discuss his case without undue delay.

The Criminal Procedure Code of the Czech republic also regulates the speed of the criminal proceedings by certain special types of proceedings. The 2001 amendment introduced shortened preliminary proceedings on which simplified proceedings before a single judge are based.

These summary proceedings are held for offences under the jurisdiction of a district court for which the law imposes a prison sentence with the maximum term of three years if the suspect was caught red-handed or immediately after committing the offence, or if the facts are established justifying initiation of prosecution and it may be expected that the suspect may be brought before a court within two weeks at the latest. The summary preliminary proceedings must be completed within this two-week time-limit (the state prosecutor may extend them but by no more than ten days) and the suspect has the same rights in these proceedings as the accused. If the state prosecutor arrives at the conclusion that the results of the summary preliminary proceedings warrant committal of the suspect for trial, punishment is recommended.

The single judge conducts proceedings on crimes for which the law stipulates a prison sentence with a maximum term of five years. The single judge at the trial in the simplified proceedings will hear the accused and he may decide to refrain from evidence of those facts which the parties describe as indisputable. Apart from the already mentioned simplified proceedings, the specific features of the proceedings before a single judge also consist in the fact that the single judge may, without a trial, issue a criminal court order if the facts of the case are

---

---

reliably substantiated by the evidence adduced. A criminal court order may impose only certain types of punishment and a level of punishment only up to certain limits - for example, a suspended sentence of up to one year. It may not be issued in proceedings involving a juvenile who at the time of its issue has not reached the age of eighteen. A criminal court order has the same weight as a conviction.

If the legislature will accept other changes that will lead to acceleration of criminal proceedings, it will be certainly the right way.

**Klíčová slova:**

Rychlost trestního řízení

Zkrácené přípravné řízení

Zjednodušené řízení před samosoudcem

**Keywords:**

The speed of the criminal proceedings

The shortened preliminary proceedings

The simplified proceedings before a single judge



---

---

## Seznam použité literatury

### ***Prameny***

1. Doporučení Rady Evropy č. R (87) 18 ze dne 17. 9. 1987, o zjednodušení trestního řízení.
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2003 Sb. ze dne 25. června 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb. ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
4. Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2008 Sb., ze dne 17.července 2008, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky.
5. Důvodová zpráva k zákonu č. 283/2004 Sb., ze dne 8. dubna 2004, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
6. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. října 1994, sp. zn. P1 ÚS 4/94.
7. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. srpna 2004, sp. zn. III. ÚS 1/04.
8. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 31. srpna 2004, sp.zn. II ÚS 317/04.
9. Pokyn obecné povahy (POP) nejvyššího státního zástupce poř.č. 1/2008 ze dne 29. ledna 2008, o trestním řízení.
10. Pokyn obecné povahy (POP) nejvyššího státního zástupce poř.č. 3/2007 ze dne 17.5.2007, o trestním řízení ve věcech mládeže.
11. Pokyn obecné povahy (POP) nejvyššího státního zástupce poř.č. 5/2001 ze dne 13. prosince 2001, kterým se upravuje postup státních zástupců při vyšetřování trestných činů policistů a příslušníků BIS.
12. Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce (POP) poř.č. 9/1994 ze dne 17.října 1994, kterým se upravuje postup státních zastupitelství před

- 
- zahájením trestního stíhání a při trestním stíhání osob, při výkonu dozoru v přípravném řízení trestním a postup v trestním řízení soudním.
13. Rozhodnutí Nejvyššího soudu SR v Bratislavě ze dne 13. října 1971, sp.zn. 2 Cz 50/71.
  14. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. září 1983, sp. zn. 1 Tz 36/83.
  15. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna 2004, sp. zn. 14 To 130/2004.
  16. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. listopadu 2002, sp. zn. 4 Tz 83/2002.
  17. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 2002, sp. zn. 14 To 49/2002.
  18. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 5. 2003 sp.zn 3 To 375/2003.
  19. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 15. 4. 2003, sp. zn. 13 To 109/2003
  20. Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 3/2002 Sb. v. s. NSZ, o zkráceném přípravném řízení u neznámého pachatele.
  21. Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 9/2002 Sb. v. s. NSZ, k otázce zajištění obhájce ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, osobě, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo její způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo osobě ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.
  22. Stanovisko Nejvyššího státního zástupce č. 15/2002 Sb. v. s. NSZ, k otázce zániku účinků zahájení trestního stíhání po pravomocném odmítnutí návrhu na potrestání soudem a k postupu státního zástupce, byli obviněný v takové věci vzat do vazby.
  23. Usnesení č. 2/1993 Sb., ze dne 16. listopadu 1992, o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
  24. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 5. 2002, sp. zn. 4 Tz 21/2002.
  25. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 4 To 116/2002.

- 
- 
26. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16.4. 2002, sp.zn. 4 To 151/2002.
  27. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19.3.2003, sp.zn. 12 To 113/2003.
  28. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. 3 To 37/2003.
  29. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10.3.2003, sp.zn. 6 To 136/2003.
  30. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb. ze dne 7.ledna 1992, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech a úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů.
  31. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb. ze dne 23. prosince 1991, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudu, ve znění pozdějších předpisů.
  32. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. ze dne 4. června 1996, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarifu).
  33. Zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001, o soudech, soudcích a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.
  34. Zákon č. 7/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001, o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů.
  35. Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
  36. Zákon č. 140/1961 Sb. ze dne 29.listopadu 1961, Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
  37. Zákon č. 141/1961 Z.z. ze dne 29.listopadu 1961, o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok), v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
  38. Zákon č. 141/1961 Sb. ze dne 29.listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
  39. Zákon č. 153/1994 Sb. ze dne 7. července 1994, o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

- 
- 
40. Zákon č. 218/2003 Sb. ze dne 25. června 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
  41. Zákon č. 257/2000 Sb. ze dne 14.července 2000, o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.
  42. Zákon č. 273/2008 Sb. ze dne 17.července 2008, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
  43. Zákon č. 274/2008 Sb. ze dne 17.července 2008, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
  44. Zákon č. 283/1993 Sb. ze dne 9. listopadu 1993 o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.
  45. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001 ze dne 30.listopadu 2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění v trestním řízení.
  46. Zákon č. 301/2005 Z.z., o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok), v znení neskorších predpisov.
  47. Zákon č. 422/2002 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb., o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok), v znení neskorších predpisov.

### **Odborná literatura**

48. *Adler, F., Mueller, G.O. W., Laufer, W.S.* Criminal justice, Administration of United states. Copyright 1994 by McGraw-Hill. New York: McGraw – Hill, 1994. ISBN 0-07-000457-9.
49. *Císařová, D. a kol.* Trestní právo procesní. 2. podstatně přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-375-2.
50. *Císařová, D. a kol.* Trestní právo procesní. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-463-3.
51. *Čapek, J.* Právní slovník evropské ochrany lidských práv. 2. vydání. Praha: Orac, 2002. ISBN 80-86199-55-X.
52. *Čentěš, J.* Zborník príspevkov z celoštátneho seminára s medzinárodnou účasťou - Primerená rychlost trestného konania - podmienka jeho

- 
- efektivnosti a ústavnosti“. Bratislava : Akadémia Policajného zboru v Bratislavě. Katedra trestního práva.
53. *Fenyk, J.* Veřejná žaloba. Díl druhý. Příručka pro práci státního zástupce. Příručky Ministerstva spravedlnosti, sv. 63. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.
54. *Háková, L., Karabec, Z., Kotulan, P. a kol.* Vliv vybraných ustanovení velké novely trestního řádu na průběh trestního řízení. Praha: IKSP, 2008. ISBN 978-80-7338-068-7.
55. *Hubálková, E.* Přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Právo na spravedlivé řízení a další procesní práva. Praha: Aspi, a. s., 2006. ISBN 80-7357-124-2.
56. *Husár, E. a kol.* Trestné právo procesné. Bratislava: Iura edition, 2003. ISBN 80-8904-757-2.
57. *Inciardi, J.A.* Trestní spravedlnost. Ústavní principy trestního práva, trestního řádu a nápravné výchovy. Praha : Victoria Publishing, 1994. ISBN 80-85605-30-9.
58. *Ivor, J. a kol.* Trestné právo procesné. Bratislava: Iura edition, 2006. ISBN 80-8078-101-X.
59. *Jelínek, J. a kol.* Trestní právo procesní: po novele trestního řádu účinné od 1.1.2007. 2. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-20-2.
60. *Jörg-Martin Jehle.* Trestní justice v Německu. Fakta a čísla. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Překlad: Agentura Pylon, Praha, 2006. ISBN 80-7338-053-6.
61. *Kleinknecht, T., Meyer, K. Meyer-Grossner, L.* Strafprozeßordnung, 42. vydání. Mnichov: Beck, 1995, č. 1.
62. *Manna, A., Infante, E.* Systémy trestní justice v Evropě a Severní Americe. Itálie. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Překlad: ITC Praha, 2001, s. , ISBN 80-86008-87-8.
63. *Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.* Trestní právo procesní. 2. přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-678-6.
64. *Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol.* Kurs trestního práva: Trestní právo procesní. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007.

- 
- 
65. *Minárik, Š. a kol.* Trestný poriadok. Stručný komentár, Bratislava: Iura edition, 2006. ISBN 80-8078-085-4.
  66. *Miřička, A., Scholz, O.* O trestním soudnictví mládeže. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Československý kompas, 1932.
  67. *Nett, A., Zezulová J., Vlček E., Draštík A.* Trestní právo procesní. Obecná část. 3. doplněné vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2275-2.
  68. *Novotný, F., Růžička, M.* Trestní kodexy. Trestní zákon, Trestní řád a související předpisy (komentář). 2. doplněné vydání. Praha: Eurounion, 2002. ISBN 80-7317-009-4.
  69. *Repík, B.* Evropská Úmluva o lidských právech a trestní právo. Praha: Orac, 2002. ISBN 80-86199-57-6.
  70. *Repík, B.* Ludské práva v súdnom konaní. Komentár. Bratislava : Manz, 1999. ISBN 80-85719-24-X.
  71. *Storch, F.* Řízení trestní rakouské. Díl 2. Praha : Právnická jednota, Praha 1897.
  72. *Šámal, P.* Přípravné řízení trestní. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-741-3.
  73. *Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F.* Trestní řád. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7049-082-9.
  74. *Šámal, P., Král, V., Baxa, J., Púry, F.* Trestní řád. Komentář. I.díl. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002. ISBN 80-7179-634-4.
  75. *Schmallegger, F.* Criminal justice today: an introductory text for the twenty-first century. Copyright 1993 by Regents/Prentice Hall, a Division of Simon & Schuster Englewood Cliffs, New Jersey. ISBN 978-0131719507.
  76. *Viktoryová, J. a kol.* Činnosť policajných orgánov v skrátrenom vyšetrowaní, Bratislava: Akadémia PZ v Bratislave, 2002. ISBN 80-8054-262-7.

---

---

## **Odborné časopisy**

77. *Baxa, J.* Reforma trestního řízení, geneze jejího vznku a její cíle. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12.
78. *Bartošová, L.* Ustanovenie § 204 Trestného poriadku a jeho uplatňovanie v praxi, Policajná teória a prax, 2007, č. 1.
79. *Coufal, P.* K problematice zadržené osoby podezřelé ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení. Trestní právo, 2002, č.6.
80. *Coufal, P.* K rychlosti trestního řízení a některým problémům spojených s realizací narovnání po novele trestního řádu. Trestní právo, 2002, č.12.
81. *Čenteš, J., Viktorová, J.* K niektorým ustanoveniam novely trestného poriadku, Justičná revue, 2002, č. 10.
82. *Eser, A.* Zrychlení trestního řízení a práva obviněného. (Právně srovnávací postřehy k reformám trestního práva v Evropě) In: Právnický : teoretický časopis pro otázky státu a práva. Praha. 135 (1996), č. 5/1996, s. 425 – 450. Právnický (135); Stratenwerth, G.: Das Strafrecht in der Krise der Industriegesellschaft. Basel : Helbig und Lichtenhahn, 1993.
83. *Jalč, A.* Niekoľko poznámok k vývoju slovenského prípravného konania a jeho vzťahu k hlavnému pojenávaniu. Trestní právo, 2004, č.5.
84. *Ježek, V.* Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12.
85. *Kouřil, I.* K ustanovení § 314b odst. 1 TrŘ z pohledu pokračování v trestném činu. Trestněprávní revue, 2002, č. 2.
86. *Musil, J.* Koncepce přípravného řízení trestního (úvahy de lege ferenda) Právnický, 1990, č.8.
87. *Pípek, J.* Oficiální nebo dalekosáhle privatizované trestní řízení. Právnický, 2000, č.12.
88. *Polcar, M., Nesvadba, V.* Neodkladné a neopakovatelné úkony. Trestní právo, 2003, č.1.
89. *Sotolář, A.* K některým specifikům uplatnění zvláštních způsobů řízení v trestních věcech mladistvých. Trestněprávní revue, 2004, č. 3.
90. *Šámal, P., Sotolář, A.* Zjednodušené řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.3.
91. *Šámal, P.* Zkrácené přípravné řízení. Trestněprávní revue, 2002, č.2.

- 
- 
92. Šámal, P. Ke vztahu přípravného řízení a hlavního líčení po novele trestního řádu. Právní rozhledy, 2001, č. 10.
  93. Šámal, P. K rozhodování o vazbě po novele trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. Soudní rozhledy, 2003, č.4.
  94. Ščerba, F. K odklonům uplatňovaným ve zkráceném přípravném řízení. Bulletin advokacie, 2006, č. 5.
  95. Špundová, J. Nutná obhajoba mladistvého ve zkráceném přípravném řízení. Bulletin advokacie, 2003, č.11-12.
  96. Špundová, J. Diferenciace přípravného řízení pohledem právní úpravy podmínek konání zkráceného přípravného řízení. Trestní právo, 2004, č.1.
  97. Svatoš, R. Zkrácené přípravné řízení. Trestní právo, 2004, č.3.
  98. Vantuch, P. Předsoudní fáze trestního řízení po novele trestního řádu. Bulletin advokacie, 2001, č.11-12.
  99. Vodruška, F., Růžička, M. K postavení státního zástupce ve stadiu řízení před soudem po novele trestního řádu č. 265/2001 Sb. Trestněprávní revue, 2002, č. 3.
  100. Vondruška, F. K účinkům usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ, ve znění novely účinné od 1. ledna 2002. Trestněprávní revue, 2002, č. 5.
  101. Vrtěl, P. Ztížené řízení před samosoudcem. Trestněprávní revue, 2002, č.4.

### **Elektronické zdroje**

102. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Rekodifikace trestního práva procesního [online]. c2009, poslední verze 9.7.2009 [cit.2009-9-7]. Dostupné z:  
<<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>>.
103. Justia & Oyez & Forms WorkFlow . BEAVERS V. HAUBERT, 198 U. S. 77 (1905) -- US Supreme Court Cases from Justia & Oyez. [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z:  
<<http://supreme.justia.com/us/198/77/>>.



- 
- 
104. Justia & Oyez & Forms WorkFlow . BARKER V. WINGO, 407 U. S. 514 (1972) -- US Supreme Court Cases from Justia & Oyez [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z:  
<<http://supreme.justia.com/us/407/514/case.html>>.
  105. Justia & Oyez & Forms WorkFlow . STRUNK V. UNITED STATES, 412 U. S. 434 (1973) -- US Supreme Court Cases from Justia & Oyez [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z:  
<<http://supreme.justia.com/us/412/434/case.html>>.
  106. USAO. Criminal Resource Manual 628 Speedy Trial Act of 1974 [online]. poslední verze 9.9.2009 [cit.2009-9-9]. Dostupné z:  
<[http://www.usdoj.gov/usao/eousa/foia\\_reading\\_room/usam/title9/crm00628.htm](http://www.usdoj.gov/usao/eousa/foia_reading_room/usam/title9/crm00628.htm)>.
  107. Legifrance. [online]. c2009, poslední verze 9.8.2009 [cit.2009-9-8 ]. Dostupné z:  
<<http://195.83.177.9/code/liste.phtml?lang=uk&c=34&r=3982>>.
  108. Gerhard Dannemann. Criminal Procedure Code (Strafprozeßordnung, StPO) [online]. c2001, poslední verze 9.8.2009 [cit.2009-9-8 ]. Dostupné z: <<http://www.iuscomp.org/gla/statutes/StPO.htm#VI2a>>.